

**КОМУНАЛЬНА УСТАНОВА «ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ,
ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА СУПРОВОДУ»
КРИВОРІЗЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

КРИВОРІЗЬКА ГІМНАЗІЯ №111 КРИВОРІЗЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ ЗАГАЛЬНОГІМНАЗІЙНОГО ПРОЄКТУ
«PROмісто: ГІМНАЗІЯ. ПРОФЕСІЯ. МАЙБУТНЄ»**

**ІНТЕГРАЦІЯ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОГО
КОМПОНЕНТУ В ОСВІТНІЙ ПРОСТІР
ГІМНАЗІЇ**

КРИВИЙ РІГ

2026

«Інтеграція профорієнтаційного компоненту в освітній простір гімназії» (збірник матеріалів загальногімназійного проєкту «PROмісто: ГІМНАЗІЯ. ПРОФЕСІЯ. МАЙБУТНЄ»): Кривий Ріг, 13 травня 2026 року. – Кривий Ріг: КУ «Центр професійного розвитку, інноваційних освітніх технологій та супроводу» Криворізької міської ради, 2026. – 161 с.

Загальна редакція:

Марина Павленко, заступник директора Комунальної установи «Центр професійного розвитку, інноваційних освітніх технологій та супроводу» Криворізької міської ради.

Світлана Берднікова, директор Криворізької гімназії №111 Криворізької міської ради.

Наталія Мішук, заступник директора з НВП Криворізької гімназії №111 Криворізької міської ради.

Лідія Захарова, заступник директора з НВП Криворізької гімназії №111 Криворізької міської ради.

Олександра Додорошко, вчитель інформатики Криворізької гімназії №111 Криворізької міської ради.

Збірник матеріалів «Інтеграція профорієнтаційного компоненту в освітній простір гімназії» містить узагальнений досвід реалізації педагогічним колективом Криворізької гімназії №111 Криворізької міської ради загальногімназійного проєкту «PROмісто: ГІМНАЗІЯ. ПРОФЕСІЯ. МАЙБУТНЄ».

У збірнику представлено поєднання теоретичних знань із практичним ознайомленням здобувачів освіти зі світом професій. Матеріали розкривають алгоритм інтеграції профорієнтаційного контенту в зміст навчальних предметів (урочна діяльність) та проведення тематичних івентів і зустрічей (позаурочна діяльність).

Матеріали розраховані на адміністрацію закладів освіти, вчителів-предметників, класних керівників, практичних психологів, педагогів-організаторів, які прагнуть створити дієве профорієнтаційне середовище в сучасній гімназії.

Статті подано в авторській редакції (збережено мову, стилістику). Автори матеріалів несуть відповідальність за точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела тощо.

Розглянуто та схвалено на засіданні науково-методичної ради КУ «Центр професійного розвитку, інноваційних освітніх технологій та супроводу», (протокол №2 від 20.05.2026)

КУ «ЦПРІОТС» КМР, 2026

ЗМІСТ

ВСТУП	5
ЧАСТИНА I. СВІТ У ДОЛОНЯХ: ВІД ІНФОРМАЦІЇ ДО ПРОФЕСІЇ	10
БЕЗНОСЕНКО В.В. Подорож у країну натхнення: де народжуються професії. Акцент – здобувачі освіти молодшої школи	10
БЕРДНІКОВА С.Г. PROмісто: як шкільні предмети стають інструментами побудови майбутньої кар'єри	15
БУБЛІЙ О.А. Соціальний капітал гімназії: успішні випускники – найцінніший ресурс профорієнтації	20
ГУБАРЄВА Д.В. Профорієнтація у навчальному закладі з використанням психологічних аспектів	25
ДОДРОШКО О.В. Професії 4.0: розвиток технічної творчості та ІТ-компетентностей здобувачів освіти під час предметної декади	29
ЗАВ'ЯЛОВА Н.Г. Міст у майбутнє: виховання поваги до праці у першокласників як основа професійного вибору	33
ЗАРУБА В.А. Роль фізичної культури в системі профорієнтації молоді	36
ЗАРУБА В.А. Від гімназійних занять фізичною культурою до спортивних досягнень та професії	42
ЗАХАРОВА Л.В. Інтеграція профорієнтаційної складової в систему виховної роботи закладу освіти	47
ЗІМІНА Н.В. Біологія та хімія: профорієнтаційний аспект позакласної діяльності в умовах нуш	52
КОТЕНКО О.С. Навігатори часу та простору: як пройшла інтегрована декада історії, географії та профорієнтації	57
КУДРЯВЦЕВА О.В., МЕДНІС І.І., СКОБКАРЬОВА О.О. Англійська мова – фундамент професійного успіху: методичний аспект інтегрованої декади	60
МЕЛЕТИЧ Н.В. Професійне самовизначення учнів у процесі вивчення точних наук: досвід проведення інтегрованої декади	65
МІЩУК Н.О. Освіта без кордонів: гібридні формати як інструмент підготовки до професій майбутнього	69
ПАВЛИШ О.О. Екскурсійна та краєзнавча діяльність як засіб професійної орієнтації молоді	74
ФЕСЕНКО Л.О. Формування професійно орієнтованої комунікативної компетентності учнів засобами української мови	77
ЦАЛ-ЦАЛКО Н.О. Рання профорієнтація: залучення батьків до пізнання дітьми професій	83

ЧАСТИНА II. ПРОФЕСІЙНИЙ ПАЗЛ: ОБИРАЄМО МАЙБУТНЄ НА ІНТЕГРОВАНИХ УРОКАХ	86
БУБЛІЙ О.А. Урок хімії. Хімія – наука твоїх можливостей. Світ хімічних професій	86
ДЗЮБА Л.А. Урок української мови. Розпізнаю дієслова. Розпізнаю професії	92
ДОДРОШКО О.В. Урок інформатики. Мистецтво 2D-анімації у Scratch	96
ДОРОХОВА О.В. Урок української мови. Українська – мова мого майбутнього	99
ДРОЗД О.Г. Урок української мови. Складні речення як інструмент професійного спілкування. Говори як професіонал: складні речення у світі кар’єри	105
ЗАВ’ЯЛОВА Н.Г. Інтегрований курс «Українська мова. Читання». Робота з дитячою книжкою. Стара казка на новий лад.....	109
ЗАРУБА В.А. Урок фізичної культури. Гра за правилами: роль судді у спорті	113
ЗІМІНА Н.В. Урок біології. Професії, що зберігають життя.....	119
КОТЕНКО О.С. Урок історії. Коли руда змінила долю краю: Кривий Ріг і професії, народжені надрами	123
КУДРЯВЦЕВА О.В. Урок англійської мови. The World of Work (Світ професій)	125
МЕЛЕТИЧ Н.В. Урок математики. Десяткові дроби. Сто доріг – одна твоя	128
ПАВЛИШ О.О. Урок географії. Від руди до професії: географія промислового Кривбасу.....	131
ПРОХОРОВА Н.Л. Урок технології. Великодня писанка – символ життя та вічності	138
СЕРГЄЄВА О.І. Урок інформатики. UI-дизайн: перші кроки розробника ...	141
СКОБКАРЬОВА О.О. Урок англійської мови. The world of jobs (Світ професій).....	144
ЦАЛ-ЦАЛКО Н.О. Інтегрований урок. Світ професій: від ідеї до результату	149
ЦОУФАЛ А.В. Урок фізики. Фізика і світ професій	152
ШЕВЧЕНКО Г.О. Інтегрований урок з читання та дизайну і технологій. Світ професій: від вірша до власного проєкту	156

ВСТУП

Сучасна освіта перебуває на етапі глобальних трансформацій, де ключовим показником успішності освітнього закладу стає не лише рівень академічних знань випускника, а й його готовність до свідомого життя в динамічному суспільстві. Загальногінназійний проєкт «PROмісто: ГІМНАЗІЯ. ПРОФЕСІЯ. МАЙБУТНЄ» став нашою стратегічною ініціативою. Три його складові: гінназія (освітнє середовище), професія (практичний досвід), майбутнє (рефлексія та стратегія) – покликані подолати розрив між шкільною теорією та практичними вимогами сучасного ринку праці.

Головна концепція проєкту базується на ідеї інтеграції професійного компоненту в освітній простір. Ми відійшли від формальних лекцій, перетворивши гінназію на живий майданчик для професійних спроб, де кожен кабінет, урок чи перерва стали частиною системи самовизначення. Проєкт дозволив здобувачам освіти не просто «дізнатися» про професії, а «відчутти» їх через призму навчальних предметів та безпосереднього спілкування з фахівцями. Цей збірник матеріалів є логічним підсумком великої спільної праці педагогічного колективу, учнів та батьків. Структура видання відображає два вектори реалізації проєкту: уроки та позаурочну діяльність.

У першому розділі зібрано кейси позаурочної діяльності: описи проведених декад, екскурсій, зокрема й на підприємства міста, зустрічей із професіоналами-практиками,

У другому розділі представлено методичні розробки інтегрованих уроків. Ви побачите, як вчителі-предметники вдало поєднують вивчення програмного матеріалу з професійним контекстом.

Особливого змісту нашій роботі додає незмінне гасло закладу: «Школа – територія дитинства». Ми переконані, що професійне самовизначення не має позбавляти дитину радості дитинства, що шлях до майбутньої професії має бути не джерелом стресу, а захопливою подорожжю, сповненою відкриттів та підтримки, бо саме в такій атмосфері народжуються найсміливіші ідеї. Створюючи умови для професійних спроб, ми дбаємо про те, щоб кожен учень

почувався впевнено, мріяв сміливо та обирав свій шлях із радістю. Проєкт «ПРОмісто» довів, що територія дитинства – це найкраще місце для старту в доросле життя, адже тут помилка сприймається як досвід, а кожен успіх святкується всією спільнотою.

Матеріали збірника стануть у нагоді адміністраціям закладів освіти, для яких стратегія розвитку є одним з пріоритетів у роботі; класним керівникам, педагогам-організаторам, практичним психологам та вчителям, які шукають нові форми профорієнтаційної роботи. Сподіваємося, що представлений досвід надихне колег на створення нових цікавих ініціатив, а для наших здобувачів освіти цей збірник стане теплим спогадом про те, як у стінах рідної гімназії починався їхній великий шлях до успіху.

Запрошуємо вас поринути у світ професій разом із нами!

ПОЛОЖЕННЯ

про професійно орієнтований проєкт

«ПРОмісто: ГІМНАЗІЯ. ПРОФЕСІЯ. МАЙБУТНЄ»

1. Загальні положення

Загальногімназійний професійно орієнтований проєкт «ПРОмісто: ГІМНАЗІЯ. ПРОФЕСІЯ. МАЙБУТНЄ» розроблений на виконання рішення науково-методичної ради КЗ «ЦПРПП» КМР (протокол №5 від 25.09.2024), наказу по закладу від 03.10.2024 №104 «Про реалізацію міського науково-методичного проєкту «Педагогічні стратегії професійної орієнтації здобувачів освіти в контексті затребуваності професій повоєнної України», відповідно до плану роботи гімназії, рішення педагогічної ради від 26.01.2026 (протокол №3).

2. Мета та завдання

2.1. Мета Проєкту: Створення цілісного освітнього простору, який сприятиме усвідомленому майбутньому професійному самовизначенню здобувачів освіти гімназії через їхню інтеграцію в соціально-економічне середовище міста; формування у гімназистів кар'єрної грамотності та

розуміння зв'язку між гімназійним навчанням і майбутнім професійним успіхом.

2.2.Завдання Проєкту:

Просвітницькі:

- Ознайомити учнів із сучасним ринком праці міста, затребуваними професіями для відбудови повоєнної України.
- Розширити знання про зміст професійної діяльності в різних галузях (від ІТ та креативних індустрій до промисловості та сервісу).

Діагностичні та практичні:

- Допомогти учням виявити власні нахили, здібності та професійні інтереси за допомогою психологічного тестування та профдіагностики.
- Надати можливість «спробувати професію на дотик» через систему професійних проб, майстер-класів та зустрічей із фахівцями-практиками.

Навчально-інтеграційні:

- Показати практичне застосування предметів інваріантної складової у реальних професійних сценаріях через інтеграцію предметів в профорієнтацію.
- Розвивати soft skills («м'які навички»): комунікабельність, критичне мислення, командну роботу та вміння презентувати власні ідеї.

3. Учасники проєкту

Початковий рівень (1-4 класи) – адвент-календар професій.

Базовий рівень (5-9 класи) – предметні декади.

4. Етапи проведення

- **Декада 1 – «Історичний меридіан» (26.01-06.02.2026)**
Історія, географія.
«Вмикай свій GPS: знай, де стоїш, щоб знати, куди йти»
- **Декада 2 – «Залізна логіка» (09.02-20.02.2026)**
Фізика, математика.
«Фізика керує світом, а ти керуєш цифрами. Будь PRO!»

- **Декада 3 – «Архітектура слова» (23.02-06.03.2025)**
Українська мова та література, мистецтво.
«Надай думкам форму, а словам кольору. Ти сам собі архітектор»
- **Декада 4 – «Жива формула» (09.03-20.03.2026)**
Хімія, біологія.
«Запускай реакцію! Твоє життя – це головний експеримент»
- **Декада 5 – «Технічний драйв» (30.03-10.04.2026)**
Трудове навчання, технології, інформатика, фізкультура.
«Твій ритм успіху: рухайся, кодуй, створюй»
- **Декада 6 – «Відкритий світ» (13.04-24.04.2026)**
Англійська мова
«Твій конект з усім світом – без лімітів»

5. Зміст та форми роботи:

- Профорієнтаційні екскурсії.
- Зустрічі з цікавими людьми/випускниками закладу (представниками різних професій міста).
- Інтегровані уроки (інтегрування профорієнтації в навчальні предмети).
- Профорієнтаційні квести.

6. Очікувані результати

6.1. Для здобувачів освіти:

- **Сформованість професійного вектору:** кожний учень/учениця отримає чітке уявлення про 10-13 актуальних професій свого міста.
- **Свідомий вибір:** підвищення рівня обізнаності учнів 8-х та 9-х класів щодо напрямів подальшої освіти та можливості її отримання.
- **Розвиток Soft Skills:** підвищення рівня комунікативних навичок, навичок самопрезентації та критичного мислення.
- **Локальний патріотизм:** розуміння можливостей для самореалізації саме в рідному місті, зниження рівня міграційних настроїв серед молоді.

6.2. Для педагогічних працівників:

- **Професійне зростання:** фахове вдосконалення методики інтегрованих уроків із профорієнтаційним компонентом.
- **Матеріальна база:** створення банку методичних розробок уроків.
- **Налагодження зв'язків:** розширення кола контактів із представниками різних сфер діяльності для подальшої співпраці.

6.3. Для гімназії (як закладу):

- **Партнерська мережа:** укладання угод про співпрацю з місцевими освітніми закладами професійного спрямування.
- **Цифровий продукт:** створення на сайті гімназії інтерактивного ресурсу «PROмісто» (банк рекламних постерів професій, екскурсій та корисних посилань).
- **Позитивний імідж:** підвищення авторитету гімназії серед громади міста та батьківської спільноти як сучасного закладу, що готує дитину до реального життя.
- **Методичний кейс:** створення готової моделі (алгоритму) проведення масштабних профорієнтаційних заходів (проектів), яку можна впроваджувати у майбутньому.

ЧАСТИНА I. СВІТ У ДОЛОНЯХ: ВІД ІНФОРМАЦІЇ ДО ПРОФЕСІЇ

Безносенко В.В., педагог-організатор

Криворізької гімназії №111

Криворізької міської ради

e-mail: bestnosenko@gmail.com

ПОДОРОЖ У КРАЇНУ НАТХНЕННЯ: ДЕ НАРОДЖУЮТЬСЯ ПРОФЕСІЇ. АКЦЕНТ – ЗДОБУВАЧІ ОСВІТИ МОЛОДШОЇ ШКОЛИ

Анотація. У статті висвітлено досвід профорієнтаційної роботи педагога-організатора з учнями молодших класів, надано практичні поради колегам з означеного питання.

Ключові слова: проєкт у проєкті, творчі професії, провідні майстри, речі-хендмейд, світ праці.

Профорієнтація в початкових класах – це не вибір конкретного фаху на все життя, а, насамперед, фундамент для самопізнання. Вона спрямована на формування ціннісного ставлення до праці як до способу самовираження та розвиток стійкого інтересу до різних видів діяльності через гру, дослідження та творчість.

Творчі професії посідають особливе місце в цьому процесі, оскільки вони найбільш природно резонують із психологією дитини молодшого шкільного віку. У цей період у дітей переважає наочно-образне мислення та нестримна фантазія, тому креативні спеціальності дозволяють їм:

- пробувати себе в ролі «творця»: перетворити ідею на реальний продукт (малюнок, пісню, модель одягу);
- розвивати м'які навички (soft skills): креативність, критичне мислення та вміння знаходити нестандартні рішення, що є критично важливим для будь-якої кар'єри в майбутньому;
- знімати емоційну напругу: творча діяльність допомагає дитині розкрити свій внутрішній світ і відчувати ситуацію успіху.

Такий підхід перетворює знайомство зі світом професій на захопливу подорож, де праця сприймається не як обов'язок, а як можливість змінити світ навколо себе на краще. Всі ці завдання можливо втілити через

загальногiмназiйний профорiєнтацiйний проєкт «PROмiсто: ГiМНАЗiЯ. ПРОФЕСiЯ. МАЙБУТНЄ».

Основна робота в проєкті була зосереджена на здобувачах освіти 5-9 класiв. Але дiти молодшої школи теж мали бути задiяними. Тому i виникла iдея створити проєкт у проєкті, який придiлив би особливу увагу здобувачам освіти, якi ще не дуже скоро стануть випускниками, тобто не дбатимуть негайно про вибiр професiї. Але молодша школа – це контингент дiтей, якi вже у надто юному вiцi повиннi знати, що їм подобається робити у час дозвiлля, чому подобається, якi їхнi нахили (наприклад, творчi або технiчнi) роботи їх цікавлять. Чому ми вiдокремили профорiєнтацiю молодшої школи? Тому що дiти 1-4 класiв мають на своїй заходах щодо вибору майбутнього фаху отримати можливiсть пiзнання працi дорослого життя через гру, яскравiсть подачi, цiкавiсть показового реквiзиту тощо. Тому мною як педагогом-органiзатором було сплановано й проведено 6 урокiв, присвячених творчим професiям сьогодення.

Дiти 1-го класу познайомилися з професiями ХУДОЖНИК i ПИСЬМЕННИК-КАЗКАР.

Кожен урок, присвячений творчiй професiї, викладався в образi майстра, зовнiшнiй вигляд якого був втiленням самої професiї. Це сприяло пiдвищенню уваги учнiв до теми бесiди. Першокласники бiльше за всiх здобувачiв освіти гiмназiї потребують наочностi, яку можна споглядати, тримати у руках. Тому була створена невеличка експозицiя виставки картин провiдних художникiв Кривого Рогу: Нiни Комар, Миколи Рябоконея, Вiталiя Колесникова, Вiктора Єрифи.

Професiя була презентований початковим показом експозицiї книг українських письменникiв. Дiти дуже люблять казки. Тому спiлкування було побудовано на основi асоцiацiй з улюбленими героями казок, їхнiми вчинками, взаємодiєю мiж негативними i позитивними персонажами.

ХУДОЖНИК. Ми вигадували iгри на визначення iнтересiв:

- розвивайте навички (як би саме ти намалював ту чи iншу картину вiдомого автора);

- робота в команді (створюємо гуртовий весняний пейзаж);
- комунікація (як зголоситися з ідеями інших, як обрати колір, який задовольнить смаки більшості, як виконувати справу разом).

ПИСЬМЕННИК-КАЗКАР. Ми прагнули навчити дітей виховувати в собі відповідні риси:

- відповідальність за думки, які доносиш;
- креативність (не боятися думати не так, як інші);
- обговорення героїв: ким вони працюють і що роблять;
- створення власних історій.

Діти 2-го класу опановували професії САДІВНИК і МАЙСТЕР СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ (ХЕНДМЕЙД). Дуже велике значення у процесі підготовки до заняття і самого проведення заходу має бажання класного керівника співпрацювати творчо з педагогом-організатором. Галина Олександрівна – майстриня з великої літери. Тому наочний реквізит, притаманний садівництву і виготовлений нею, був вибагливим, яскравим, цікавим. З дітьми ми взаємодіяли за допомогою ігрових моментів. Наприклад, групового етюду «як виростити квітку».

САДІВНИК. Ми формували інтерес через гру:

- рольові ігри (хто буде рослиною, хто вітром, хто садівником, хто парканом);
- творчі завдання (розкажи, як має виглядати клумба твоєї мрії);
- кожен з дітей обирає собі рослину і презентує себе в цьому образі).

МАЙСТЕР СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ. Ми використовували творчі формати:

- створення власних поробок та лепбуків, аплікацій;
- міні-проекти (що робить майстер валяння з вовни? різник по дереву?).

Професія була подана дітям через скарбничку гарних дрібничок. У мішечку були зібрані речі-хендмейд, автори яких криворізькі майстрині Світлана Яковенко, Вікторія Остапенко, Світлана Оксамитна, Наталія Пархоменко, Олена Волошина. Усі вироби технік ручної роботи презентувалися, як унікальні

подарунки до свят. Особливу увагу ми приділили тому, що діти теж демонстрували свої власні поробки. Це дало здобувачам освіти можливість повірити в те, що вони справжні митці.

Вихованці 3-го класу були свідками циркового шоу, бо вивчали професії ЦИРКОВИХ АРТИСТІВ. Дітям демонстрували фокуси і вони навчалися цим фокусам. Дівчатка та хлопчики з великим захопленням артистично демонстрували свої нові навички. Окрема радість виникла тоді, коли всі фотографувалися у різнобарвному вбранні клоуна.

АРТИСТ ЦИРКУ. Ми використовували метод порівняння:

- чим відрізняється професія акробата від професії жонглера;
- професійні особливості професій – приборкувач і дресирувальник;
- спроба уявити себе в ролі циркового артиста різних професій.

Діти 4-го класу познайомилися з фахом ДИТЯЧОГО ПОЕТА. Знайомство почалося задовго до уроку, коли зібралися до Вранішнього кола. Діти разом шукали риму до слова «Марічка», потім гуртом складали загальний вірш з однією римою. Дехто намагався створювати свої авторські білі вірші. Була влаштована виставка книг поетів. Ілюстраціями до бесіди стали мої власні поезії гумористично-казкового напрямку для дітей.

ДИТЯЧИЙ ПОЕТ. Ми допомагали дітям зрозуміти себе:

- прості вправи: що я люблю: прозу чи поезію, чи добре в мене виходить підбирати рими;
- обговорення сильних сторін (що має знати поет про світ, красу, техніку складання поезій).

Велике значення для розуміння тої чи іншої важливості професії має вплив батьків. Тому до класної кімнати запрошували фахівців з родин для демонстрації практичних навичок певного напрямку. Ще зацікавили здобувачів освіти молодшої школи екскурсії до різних професійних закладів (наприклад, крамниця чи кафе) з подальшими майстеркласами стосовно професій, які саме там використовуються.

Ось практичні поради для профорієнтаційної роботи педагога-організатора з учнями молодшої школи (1-4 класи):

- у цьому віці важливо не «обирати професію», а формувати цікавість, уявлення про світ праці та розуміння себе;
- не перевантажувати теорією, а давати досвід через гру;
- показ та обговорення коротких відео або фото (чим відрізняється майстер з виготовлення новорічних ялинкових іграшок і майстер ізонитки).
- розмірковувати не лише про «популярні» професії, а й про їхнє різноманіття.

Ще важливо:

- не критикуйте вибір дитини;
- уникайте фраз, наприклад, «це несерйозно»;
- підтримуйте будь-який інтерес;
- звертайте увагу на свободу фантазії;
- робіть профорієнтаційну роботу постійно-системною;
- плануйте профорієнтацію протягом року;
- інтегруйте її в позакласну діяльність;
- повторюйте теми з різними підходами.

Для молодших здобувачів освіти профорієнтація це:

- розвиток інтересів;
- розширення уявлень про світ;
- формування впевненості у собі.

Важливим фактором є постійна комунікація педагога-організатора з дітьми: на уроках, на перервах, у час дозвілля, до уроків і після, на групі продовженого дня. Цю комунікацію треба розвивати через плідне спілкування з класним керівником та вихователем ГПД.

Підбиваючи підсумки, можна стверджувати, що знайомство з творчими професіями в 1-4 класах – найкращий спосіб показати дитині, що праця може бути джерелом радості. Використання активних методів (майстер-класів,

квестів, арт-проектів) дозволяє дитині «приміряти» професію на себе. Це формує позитивну мотивацію до навчання, адже учень починає розуміти зв'язок між шкільними навичками (малюванням, читанням, моделюванням) та майбутнім успіхом у дорослому житті.

Профорієнтаційна робота в початковій школі через залучення до творчих професій є ефективним інструментом соціалізації молодших школярів. Завдяки інтеграції гри та творчості, діти не лише опановують знання про світ праці, а й розвивають базові компетенції: креативність, ініціативність та здатність до самовираження. Таким чином, творчий підхід до профорієнтації закладає міцний психологічний фундамент для подальшого усвідомленого вибору професійної траєкторії в середній та старшій школі.

Список використаних джерел:

Білоцерковець І. Планета професій: творчий проект, Школа, 2012 — опис проектної діяльності як методу профорієнтації.

Унтілова Е.А. Педагогічні умови профорієнтаційної роботи в початковій школі «Наука і освіта», 2011.

Шевченко А.М. та ін. Методичні рекомендації щодо наскрізної профорієнтації в НУШ (2025); найсучасніші підходи до впровадження профорієнтації в рамках предмету «Я досліджую світ».

Берднікова С.Г., директор
Криворізької гімназії №111
Криворізької міської ради
e-mail: info@111.dp.ua

PROMІСТО: ЯК ШКІЛЬНІ ПРЕДМЕТИ СТАЮТЬ ІНСТРУМЕНТАМИ ПОБУДОВИ МАЙБУТНЬОЇ КАР'ЄРИ

Анотація. У статті наведено результати практичної реалізації проектної діяльності, пов'язаної з інтеграцією шкільних дисциплін з професійною орієнтацією здобувачів освіти гімназії. Адресовано широкому загалу освітян.

Ключові слова: проект, його концепція, проектна діяльність, професійний капітал, професійний інструментарій, кар'єрна логістика.

Сучасна освіта часто стикається із запитаннями учня: «А навіщо мені це вчити? Де це знадобиться в житті?». Загальногімназійний проект «PROMісто: ГІМНАЗІЯ. ПРОФЕСІЯ. МАЙБУТНЄ» (далі «PROMісто») став нашою

відповіддю на цей виклик. Ми вирішили вийти за межі традиційних тестів на профорієнтацію та інтегрувати світ професій безпосередньо у класні кімнати.

Концепція проєкту полягає в тому, що кожен шкільний предмет – це не просто набір параграфів, а реальний інструмент, яким щодня користуються педагоги. Математика – це мова інженера чи фінансиста, біологія – база для лікаря чи еколога, а література – фундамент для майстра комунікацій. Проєкт «PROмісто» допоміг учням побачити гімназію як «тренувальний майданчик» для майбутньої кар'єри, де знання стають першим професійним капіталом.

Наша головна мета – перетворити гімназію з місця, де про професії лише говорять, на простір, де їх «пробують на смак». Ми прагнемо, щоб кожен урок став для учня коротким «тест-драйвом» реальної спеціальності.

Кожен предмет розглядаємо як професійний інструментарій. Ми кажемо учням: «Ви вивчаєте не просто формули чи правила. Ви опановуєте інструменти, якими користуються професіонали». Математична задача – це розрахунок для логіста, а лабораторна з хімії – робоча зміна провізора. Це і є простір випробувань, безпечний полігон для можливих помилок.

Гімназія – ідеальне місце для пошуку себе. Тут учень може спробувати себе в ролі юриста на правознавстві або архітектора на геометрії, помилитися, змінити напрямок і знайти те, що справді «відгукується», не втрачаючи при цьому роки в університеті. Тут формується «професійний імунітет».

Через інтегровані завдання учні стикаються з реальними викликами (кейсами) нашого міста. Це знімає страх перед «дорослим життям» і формує готовність до вирішення нестандартних завдань.

Результат випробування є усвідомленістю. Коли гімназія стає простором спроб, вибір майбутньої професії перестає бути лотереєю. Випускник виходить із гімназії не просто зі свідоцтвом, а з розумінням: «Я це пробував, я це вмю, я знаю, куди йду». Тому відповідь на питання: «Що краще для дитини: один раз почути про професію маркетолога чи на уроці мови розробити рекламну стратегію для місцевого бренду?» – є очевидним.

У педагогів різних циклів наук свої професійні окуляри:

- природничо-математичний цикл: як задачі перетворюються на кейси для інженерів, механіків, лікарів;
- гуманітарний блок: від навичок комунікації до критичного мислення та медіааналітики;
- мистецтво та художня культура: школа як майстерня творчості, дизайну, архітектури та креативних індустрій міста;
- технології та фізична культура: від найпростіших алгоритмів до ІТ-фахівців, від здорового способу життя до спортивних успіхів.

Учителі природничо-математичного циклу демонструють, що математика та природничі науки є «операційною системою» сучасного світу. Математика як інструмент логіста та аналітика, бо учні не просто розв'язують рівняння, а оптимізують маршрути доставки товарів для міських супермаркетів або розраховують рентабельність стартапу.

Наприклад: «Математика логістики».

Завдання: На уроці математики учні 9-го класу не просто розв'язували задачі на рух, а умовно отримали кейс від місцевого підприємства з доставки.

Дія: Потрібно було розрахувати найкоротший та найвигідніший за витратами пального маршрут для трьох автівок, що мають розвезти товар у 10 точок міста, враховуючи затори та об'єм багажника.

Професійна роль: Учні працювали як логісти та операційні менеджери.

Фізика, хімія, біологія та географія стають базою для інженерії та екології. Вивчення термодинаміки чи хімічних реакцій перетворюється на розробку систем енергозбереження для гімназії або тестування якості води в місцевих водоймах.

Інформатика є мовою ІТ-фахівця. Програмування переходить від абстрактних алгоритмів до створення корисних додатків, наприклад, інтерактивної мапи «зелених зон відпочинку» нашого міста.

У гуманітарному блоці предмети стають майданчиком для відпрацювання навичок, які є критичними для будь-якої кар'єри, але особливо – для професій

типу «людина-людина». Мова та література – інструмент комунікації та медіаграмотності: Написання есе трансформується у створення переконливих текстів для копірайтерів, а аналіз творів – у розвиток емпатії та навичок ведення переговорів, необхідних юристам та менеджерам компаній.

Наприклад: «Суд над літературним героєм».

Завдання: На уроці літератури замість класичного обговорення вчинків героя було організовано імпровізоване судове засідання.

Дія: Клас розділився на «сторону захисту», «сторону обвинувачення» та «суддів». Завданням адвокатів було знайти пом'якшувальні обставини в тексті, а прокурорів – довести провину, спираючись на факти.

Професійна роль: Відпрацювання навичок юриста, адвоката та медіатора (мистецтво аргументації та публічного виступу).

Історія та правознавство як база для аналітики: Робота з джерелами та фактами вчить критично мислити, розрізняти фейки та маніпуляції, що є основою роботи медіааналітика, політолога чи адвоката.

Іноземні мови є ключем до глобального ринку. Мова вивчається не як набір слів, а як інструмент міжнародної співпраці та презентації власних проєктів на світовому рівні.

Мистецтво та технології: візуалізація та креативна індустрія. Цей напрям перетворює школу на простір, де ідеї набувають форми, а учні пробують себе в ролі творців матеріального та візуального світу. Мистецтво є основою дизайну та архітектури: уроки образотворчого мистецтва стають базою для вивчення композиції та ергономіки. Учні розробляють ескізи оновлених зон відпочинку міста або створюють концепції настінних муралів.

Технології стають стартом у виробництво: гімназійна майстерня перетворюється на дослідницьку лабораторію. Учні вчаться не просто обробляти матеріали, а створювати продукт: від розрахунку собівартості до фінального дизайну пакування.

Наприклад: Мистецтво та технології. «Ребрендинг міського парку»

Завдання: На уроках образотворчого мистецтва та технологій учні отримали завдання створити проєкт оновлення входу до місцевого скверу.

Дія: Одна група створювала ескізи (візуальну концепцію), інша — розраховувала кількість матеріалів для лавок та урн, а третя — розробляла логотип та навігаційні таблички.

Професійна роль: Командна робота ландшафтного дизайнера, архітектора та графічного дизайнера.

Інтеграція знань дозволяє дітям спробувати себе в ролі ілюстраторів, декораторів чи дизайнерів інтер'єру, розуміючи, як їхня творчість може стати успішним бізнесом у рідному місті.

Завершення проєкту «PROмісто» – це не фініш, а лише точка відліку для нової освітньої стратегії нашої гімназії. Головний результат не в кількості проведених заходів, а в зміні парадигми: ми переконалися, що наскрізна профорієнтація робить навчання змістовним.

Для учнів гімназія перестала бути «окремим світом» і стала частиною їхнього життєвого шляху. Коли дитина розуміє прикладне значення теореми чи правила, її мотивація зростає в геометричній прогресії.

Для вчителів проєкт став поштовхом до творчості, дозволивши поглянути на свій предмет крізь призму запитів сучасного ринку праці.

Для міста гімназія перетворюється на інтелектуальний хаб, що готує до майбутньої професії молодь, здатну розуміти локальні виклики та розвивати свій край.

Ми переконані: школа майбутнього – це місце, де кожен урок наближає дитину до її покликання. Проєкт «PROмісто» довів, що інтеграція професійного контексту в шкільні предмети – це не просто освітній тренд, а необхідна умова формування успішної особистості. Навчання – це і є перша, найважливіша сходи́нка кар'єри.

Список використаних джерел:

Закон України «Про освіту». – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>

Концепція Нової української школи. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua> Олена Локшина. Зміст шкільної освіти в країнах Європейського Союзу: теорія і практика: монографія. – Київ : СПД Богданова А.М., 2009. – 404
Побірченко Н.А., Шайкова А.Л. Профорієнтація учнівської молоді: посібник. – Київ : Науковий світ, 2009. – 226 с.

Олена Бублій, учитель хімії
Криворізької гімназії №111
Криворізької міської ради
e-mail: bubliy@111.dp.ua

СОЦІАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ГІМНАЗІЇ: УСПІШНІ ВИПУСКНИКИ – НАЙЦІННІШИЙ РЕСУРС ПРОФОРІЄНТАЦІЇ

***Анотація.** У статті висвітлено досвід організації зустрічей гімназистів з колишніми випускниками закладу як ефективного засобу формування ключових компетентностей та професійного самовизначення учнів.*

***Ключові слова:** професійна орієнтація, профорієнтаційна робота, компетентнісний підхід, професійне самовизначення, освітній проєкт.*

Працюючи в гімназії майже сорок років, знаю чимало випускників школи, які є цікавими особистостями та досягли успіху в своїй професії, і як вчитель, відчуваю причетність до того, як ці учні у шкільні часи обирали профіль з твого предмету, мали високу результативність у навчанні і згодом саме твій предмет дав можливість навчатися там, де мріяли діти. І так, впевнена, відчуває кожен вчитель, який зміг налаштувати учня на свій предмет, додав частинку своєї душі в навчання. Ми радіємо успіхам випускників, які обрали саме ті професії, які дали їм можливість особистої реалізації та задоволення від своєї роботи.

Профорієнтаційна робота в гімназії відіграє надзвичайно важливу роль у становленні особистості старшокласника та його свідомому виборі майбутньої професії. Саме в шкільні роки учні починають замислюватися над своїм життєвим шляхом, можливостями самореалізації. Тому організація профорієнтаційних заходів є важливою.

Особливо цінними є зустрічі та живе спілкування між учнями старших класів і випускниками нашої гімназії. Такі гості є близькими за духом, адже ще недавно вони сиділи за тими ж партами, мали подібні сумніви й мрії. Такі

зустрічі – це місток між школою та майбутнім, який допомагає учням зробити перший крок до усвідомленого вибору професії та власного життєвого шляху. Коли гімназисти бачать людину, яка сиділа за тими ж самими партами, мала тих самих вчителів, вони підсвідомо проєктують цей успіх на себе. Це руйнує в учнів бар'єр «це неможливо», по максимуму тут працює ситуація успіху.

Спілкуючись з гімназистами на зустрічах, випускники щиро діляться практичним досвідом без прикрас, реальними викликами ринку праці, помилками та лайфхаками, яких не знайдеш у підручниках. Це дає розуміння, до чого готуватися насправді.

Професійний успіх наших випускників підтверджує, що знання, які надає гімназія, є актуальними та конвертуються у кар'єрний ріст. Такі зустрічі часто стають початком професійних знайомств. Порада від «свого» сприймається з більшою довірою, ніж настанови вчителів. Цікаві бесіди дають ще й емоційний заряд: історії про шлях «учень-студент-професіонал» створюють відчуття причетності до певної спільноти, що надихає дітей вчитися наполегливіше.

Хочу представити випускників нашого закладу, зустрічі з якими були сплановані під час широкомасштабного проєкту гімназії «PROмісто: ГІМНАЗІЯ.ПРОФЕСІЯ.МАЙБУТНЄ». Це один із найефективніших форматів профорієнтації, оскільки вона базується на реальному досвіді «своєї» людини. Такі заходи допомагають дітям зрозуміти шлях до професійної реалізації.

В рамках декади хімії та біології до закладу був запрошений Олексій Вітряк, випускник 1989 року. Олексій, навчаючись у школі, проявляв себе як товариський і оптимістичний хлопчик, був лідером у класі і школі, навчався з цікавістю. Сьогодні Олексій – лікар-інфекціоніст кабінету «Довіра» міської лікарні №16, відомий у місті спеціаліст у своїй галузі. Зустріч з дев'ятикласниками пройшла легко, цікаво і змістовно. Були спогади про навчання в школі, про однокласників, міцна дружба з якими підтримується і через багато років, про університетські роки навчання, перші роки роботи в якості лікаря. А ще бесіда з дев'ятикласниками мала просвітницький та профілактичний характер, бо відкрито й доступно говорили про усвідомлення

цінності власного здоров'я та відповідальності за своє майбутнє. Власним досвідом самореалізації Олексій став прикладом свідомого вибору професії та шляху досягнення поставленої цілі. Не перестаємо пишатися нашими випускниками, які не забувають рідний заклад та діляться своїми знаннями з новим поколінням!

В чому сила проєкту «PROмісто», декади «Інформатика + Технології + Фізична культура»? В міцності, сталевості і, вибачте за тавтологію – силі. Цікава і корисна зустріч гімназистів відбулася з випускником нашого закладу 2003 року, справжнім фахівцем пара-армрестлінгу Микитою Климовим. Ми пам'ятаємо Микиту дисциплінованим і вихованим учнем, який займався спортом і не раз захищав честь школи на спортивних змаганнях, а сьогодні – це майстер спорту міжнародного класу, чемпіон Європи та світу. Старшокласники не на словах зрозуміли, як це – «виборювати перемогу руками». Усі присутні отримали величезне задоволення від «змагань»! Микита на зустрічі був не один, а разом з чемпіоном України Борисом Тригубом. Мужні чоловіки продемонстрували приклад чоловічої дружби та солідарності, що створило позитивний емоційний фон для всіх учасників заходу. Сором'язливість дітей (та й не тільки) розтанула, як тільки перші бажаючі спробували свої сили за столом для армрестлінгу. Від спортивних активностей, корисних порад і цікавих життєвих історій у дітей залишилися приємні відчуття і віра в те, що все можливо в житті, необхідно працювати над собою і досягати поставлених цілей. Ця зустріч подарувала радість від того, що випускники не забувають рідну гімназію, підтримуючи «живу історію» закладу.

Як же пощастило учням 6-7 класів із такою яскравою зустріччю! До них завітала випускниця школи 2012 року Ельвіра Журба. Ельвіра у школі була чемною і відповідальною ученицею, займалась співами і брала активну участь у культурному житті школи. Нині Ельвіра – бортпровідниця. Вона поділилася з учнями своїм досвідом, розповіла про особливості професії та щоденні виклики і пригоди, які супроводжують її роботу на борту літака. Діти із захопленням слухали історії про подорожі різними країнами, роботу з пасажирями та

відповідальність, яку несе бортпровідник. Особливо цікаво було дізнатися, що англійська мова є невід'ємною частиною цієї професії. Пані Ельвіра наголосила, що саме знання англійської відкриває двері до міжнародного спілкування, нових можливостей і здійснення мрій. Адже в небі немає кордонів – є лише спільна мова, яка об'єднує людей. Діти також дізналися, що бортпровідниця і стюардеса означають одну й туж сам професію. Однак між ними є тонка різниця у вживанні: бортпровідниця/бортпровідник – це офіційна, професійна назва посади, яка використовується в документах, а стюардеса/стюард – це загальноприйнята, часто вживана назва цієї професії, запозичена з англійської мови, яка є більш популярною в розмовній мові. Мотивація та щира розповідь Ельвіри надихнула учнів більше старатися у навчанні та замислюватися про своє майбутнє вже сьогодні.

І ще була дуже цікава онлайн-зустріч з випускником 2013 року Євгенієм Цоуфалом. Школу Євгеній закінчив із Золотою медаллю, мав перемоги олімпіад з багатьох дисциплін, став абсолютним переможцем з історії на Всеукраїнському рівні. Сьогодні це фахівець ІТ-галузі, керівник відділу маркетингу та комунікації ІТ-компанії GlobalLogic Ukraine Marketing Lead. Дітям запам'яталась яскрава розповідь про важливість володіння англійською мовою для кар'єрного росту, про роль англійської у сучасному повсякденному житті українців. Євгеній поділився власним досвідом навчання та професійного розвитку, а також про особливості перекладу технічної, виробничої літератури і військових перекладів інструкцій НАТО, які використовуються нашими військовими спеціалістами. А ще була приділена увага практичним порадам: як ефективно вивчати англійську мову, удосконалювати свої навички та використовувати її як інструмент для досягнення професійних цілей. Змістовна зустріч, якісна мотивація та корисні поради для наших учнів – запорука того, що все на користь.

Під час декади української мови та мистецтва вчителі разом з учнями 9-х класів провели вечір у Палаці культури «Центральний». Перегляд концертної програми «Шлягери на всі часи» з вокальним гуртом «Стожари» став пам'ятним для всіх. Тепла, дружня атмосфера, репертуар світових шлягерів українською

мовою зробили настрій глядачів романтичним. А ще приємно було чути спів нашого випускника – харизматичного Сергія Діденка. Продовженням знайомства з ним було на зустрічі в гімназії. Коли до гімназії приходять випускники, де спливли їхні золоті дитячі миті, це приємно. Сергій закінчив 11 клас у 2008 році, навчався у суспільно-гуманітарному класі, був активним і цілеспрямованим, брав участь у конкурсах з історії Всеукраїнського рівня. Сьогодні Сергій працює на комбінаті ПрАТ «ЦГЗК», має вищу технічну освіту, а спів, як поділився він, прикрашає його життя, дає натхнення, радість і позитивні моменти. Сергій розповів старшокласникам про свій життєвий професійний шлях і поділився секретами власного вокального хобі. Були цікаві спогади про рідну школу, життєві історії, разом посміялися і трішки посумували. Дев'ятикласники отримали чималу кількість корисної інформації для плідних роздумів про те, яким може бути їхнє життя.

Зустріч учнів із зооволонтеркою Оленою Корж, випускницею 2005 року, стала для учнів не просто пізнавальною, а й глибоко емоційною. Ще в школі, Олена проявляла себе чуйною, доброю і небайдужою дівчинкою. Сьогодні вона ділиться з нашими учнями щирими історіями щоденної праці з безпритульними тваринами, разом із колегою Яною Карауловою розповіла про їх порятунок, лікування, догляд та пошук нових люблячих родин. Учні слухали з великим інтересом, активно ставили запитання, ділилися власними історіями про домашніх улюбленців і щиро реагували на розповіді гостей. У класі панувала тепла атмосфера доброзичливості, співпереживання та щирого захоплення людьми, які присвятили своє життя допомозі тваринам. Окремо обговорили професії, що пов'язані з доглядом і захистом тварин: ветеринар, кінолог, грумер, зоотехнік, працівник притулку. Багато учнів зізналися, що ця розмова надихнула їх більше дбати про тварин і бути уважнішими до всього живого. Деякі діти висловили бажання долучитися до волонтерської діяльності, допомагати притулкам. Саме такі моменти формують у підростаючого покоління людяність, відповідальність і небайдужість до світу навколо.

Впевнена, що всі ці зустрічі необхідні і корисні, вони допомагають знизити страх перед вибором майбутньої професії. Спілкування з тими, хто вже пройшов шлях вибору, дає змогу зрозуміти, що помилки – це не катастрофа, а професійний шлях може бути гнучким. Залучення колишніх випускників до профорієнтації є одним із найефективніших інструментів, оскільки вони виступають «живим» містком між теорією та реальним життям. Зустрічі з випускниками мають велике значення, профорієнтаційна робота через зустріч поколінь спрямовує учнів до свідомого вибору майбутнього.

Губарєва Д.В.,
практичний психолог
Криворізької гімназії №111
Криворізької міської ради
e-mail: hubariewa@111.dp.ua

ПРОФОРІЄНТАЦІЯ У НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ З ВИКОРИСТАННЯМ ПСИХОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ

***Анотація.** У статті розкрито значення профорієнтаційної роботи в сучасному навчальному закладі як важливого складника професійного самовизначення здобувачів освіти. Висвітлено сутність профорієнтації як системи психологічної підтримки, спрямованої на виявлення здібностей, інтересів і формування готовності до свідомого вибору професії. Представлено досвід реалізації проєкту «ПРОмісто. Гімназія. Професія», у межах якого проведено профорієнтаційні заняття для учнів 1–9 класів в ігровій формі. Проаналізовано вікові особливості професійних уподобань дітей та підлітків, визначено основні напрями розвитку їхніх компетентностей. Окрему увагу приділено результатам психодіагностичного дослідження професійних інтересів і здібностей здобувачів освіти за методиками Є.Клімова, В.Петроченка та О.Жакова.*

***Ключові слова:** професійне самовизначення, комплексна система, методики, пріоритетні професії, спектр здібностей і нахилів.*

У сучасному світі вибір професії є одним із найважливіших життєвих рішень. В умовах швидких змін на ринку праці та зростаючих вимог до фахівців, роль навчальних закладів у процесі професійного самовизначення молоді значно посилюється. Профорієнтація перестає бути лише інформуванням про професії – вона перетворюється на комплексну систему психологічної підтримки, яка допомагає особистості зрозуміти себе, свої здібності та життєві цілі.

Сутність профорієнтації

Профорієнтація – це система науково обґрунтованих заходів, спрямованих на допомогу особистості у виборі професії з урахуванням її індивідуально-психологічних особливостей, інтересів, здібностей і потреб суспільства. В освітньому закладі профорієнтація включає:

- інформування про професії;
- діагностику здібностей;
- консультування;
- формування готовності до вибору професії;
- розвиток особистісних якостей. [1].

У рамках проєкту «PROмісто. Гімназія. Професія» проведено із здобувачами освіти 1–9 класів профорієнтаційні заняття в ігровій формі, спрямовані на розвиток пізнавального інтересу до світу професій, формування навичок самопізнання та первинного професійного самовизначення.

Під час роботи здобувачі освіти брали участь у вправах «Професія-міф», пазли «Професії від А до Я» та грі «Планета професій». Заняття сприяли розвитку: комунікативної компетентності; емоційного інтелекту; асоціативного та критичного мислення; навичок командної взаємодії; здатності до самоаналізу та усвідомлення власних інтересів і здібностей.

У процесі діяльності було помітно вікові особливості професійних уподобань здобувачів освіти:

Здобувачі освіти 1–4 класів найчастіше обирали професії, пов'язані з допомогою людям, творчістю та яскравими соціальними ролями: лікар, вчитель, поліцейський, рятувальник, блогер, художник. Для дітей молодшого шкільного віку характерне емоційне сприйняття професій та орієнтація на авторитет дорослих і казково-рольові образи.

Здобувачі освіти 5–7 класів виявляли інтерес до професій, пов'язаних із самовираженням, технологіями та комунікацією: IT-фахівець, дизайнер, спортсмен, журналіст, військовий. У цьому віці активно формується самооцінка,

потреба у визнанні та пошук власної індивідуальності, тому вибір професій часто пов'язаний із престижністю та соціальною значущістю діяльності.

Здобувачі освіти 8–9 класів демонстрували більш усвідомлений підхід до професійного вибору. Старшокласники цікавилися професіями, які відповідають їхнім здібностям, життєвим цінностям та перспективам майбутнього працевлаштування: медик, програміст, психолог, юрист, педагог, військовослужбовець. У підлітків посилюється мотивація до самовизначення, формується професійна спрямованість та здатність аналізувати власні ресурси й можливості.

Проведені заняття сприяли розширенню уявлень дітей про світ професій, активізації процесів самопізнання та розвитку позитивної мотивації до майбутнього професійного вибору.

Ігровий формат створив безпечний психологічний простір для вільного висловлення думок, розвитку впевненості у собі та підтримки пізнавальної активності здобувачів освіти.

Використання тестів для визначення: професійних інтересів, типу особистості, здібностей.

Результати дослідження професійних орієнтацій здобувачів освіти

У межах дослідження професійного самовизначення здобувачів освіти (вікова категорія 12–16 років) було застосовано комплексний підхід із використанням методик Є. Клімова та В. Петроченка й О. Жакова.

Пріоритетні типи професій (за методикою Є. Клімова):

Результати свідчать про виражену схильність здобувачів освіти до взаємодії з природним середовищем та технікою. Зокрема, тип «людина — природа» домінує у 35% опитаних, а «людина — техніка» — у 25%. Художній напрям («людина — художній образ») обрали 20% респондентів. Натомість найменший інтерес викликає сфера соціальної взаємодії («людина — людина»), що становить лише 5%.

Спектр здібностей та нахилів (за методикою Петроченка – Жакова):

- Детальний аналіз продемонстрував відносно рівномірний розподіл здібностей із легким домінуванням інтелектуальних сфер:
- Філологічні та математичні здібності: виявлено у 12% здобувачів освіти відповідно.
- Природничі та артистичні нахили: властиві 11% респондентів.
- Спортивні та організаторські здібності: зафіксовані у 10% дітей.
- Комунікативні та музичні таланти: виявилися найменш вираженими (по 8%).

Отримані дані вказують на техніко-природничу спрямованість інтересів більшості здобувачів освіти. Проте низькі показники за типами «людина — людина» (5%) та комунікативними здібностями (8%) сигналізують про необхідність посилення роботи над розвитком комунікативної компетентності та соціальних навичок.

Отже, профорієнтаційна діяльність у навчальному закладі є важливим чинником формування свідомого професійного самовизначення здобувачів освіти. Використання інтерактивних форм роботи, ігрових методів, психодіагностики та консультування сприяє розвитку самопізнання, пізнавальної активності, мотивації до професійного вибору й формуванню ключових життєвих компетентностей.

Результати дослідження підтвердили, що професійні інтереси здобувачів освіти змінюються відповідно до вікових особливостей, а домінування технічних і природничих нахилів потребує додаткової уваги до розвитку комунікативної сфери.

Таким чином, системна профорієнтаційна робота має бути безперервною, відповідно до віку та спрямованою не лише на ознайомлення зі світом професій, а й на гармонійний розвиток особистості, здатної до усвідомленого професійного вибору.

Список використаних джерел:

- Баклицький І. О. Психологія праці: підручник. – К.: Знання, 2008. – 655 с.
 Балл Г. О., Бастун М. В., Гордієнко В. І. Психологія праці та професійної підготовки особистості. – Хмельницький, 2001. – 330 с.

Додорошко О.В., учитель інформатики
Криворізької гімназії №111
Криворізької міської ради,
e-mail: dodoroshko@111.dp.ua

ПРОФЕСІЇ 4.0: РОЗВИТОК ТЕХНІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ ТА ІТ-КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПІД ЧАС ПРЕДМЕТНОЇ ДЕКАДИ

***Анотація.** У статті розглянуто особливості розвитку технічної творчості та ІТ-компетентностей здобувачів освіти в умовах реалізації предметної декади як інтегрованого освітнього проєкту. Проаналізовано виклики Індустрії 4.0 та їх вплив на трансформацію сучасної освіти. Описано досвід впровадження загальногімназійного проєкту, спрямованого на формування професійного самовизначення учнів через практико-орієнтовану діяльність, STEM-підходи та цифровізацію освітнього процесу. Висвітлено ефективні форми роботи: інтегровані уроки, майстер-класи, екскурсії, співпрацю з ІТ-освітніми центрами та підприємствами.*

***Ключові слова:** Індустрія 4.0, Освіта 4.0, ІТ-компетентності, технічна творчість, STEM-освіта, предметна декада, профорієнтація, проєктна діяльність, цифровізація освіти, таймінг, міжпредметна інтеграція.*

Сучасний світ переживає період глибокої трансформації, зумовлений Четвертою промисловою революцією, або Індустрією 4.0. Цей етап характеризується стиранням меж між фізичними, цифровими та біологічними сферами, що призводить до появи Професій 4.0. Ці професії вимагають від майбутніх фахівців не лише академічних знань, а й високого рівня ІТ-компетентностей, технічної творчості, здатності до критичного мислення та швидкої адаптації до змін.

У контексті цих викликів концепція «Освіти 4.0» стає дорожньою картою для закладів освіти. Вона передбачає перехід від репродуктивного навчання до розвитку наскрізних компетентностей через проєктну діяльність, STEM-технології та цифровізацію навчального процесу.

Ключовим завданням сучасної школи є формування у здобувачів освіти «цифрового інтелекту» та здатності використовувати технології як інструмент для творчого розв'язання складних проблем. Предметна декада, організована як комплексний інтегрований проєкт, виступає ефективним майданчиком для

реалізації цих завдань, дозволяючи учням вийти за межі підручника та зануритися в реальне професійне середовище.

У Криворізькій гімназії №111 було впроваджено інноваційний загальногімназійний проєкт «PROмісто: ГІМНАЗІЯ. ПРОФЕСІЯ. МАЙБУТНЄ». Ця ініціатива стала відповіддю на потребу в наскрізній профорієнтації, яка б не просто інформувала про фахи, а дозволяла дітям «досліджувати» їх через власну діяльність.

Проєкт базується на трьох стратегічних векторах:

- підвищення компетентності педагогів у сфері профорієнтації та цифрових інструментів;
- розширення співпраці з професійними установами та підприємствами міста;
- активізація практичної діяльності учнів через майстер-класи, екскурсії та інтегровані уроки.

Головна ідея проєкту – перетворити гімназійні науки на інструменти для пізнання майбутньої професії. Вибір фахів для дослідження відбувався через символічне жеребкування («машину часу»), де класи обирали напрямки: від гірника та електрика до журналіста та лікаря. Це заклало фундамент для серії предметних декад, які стали єдиним логічним ланцюгом формування компетенцій майбутнього.

У межах реалізації проєкту «PROмісто» особлива увага приділяється розвитку цифрових навичок, які є базовими для Професій 4.0. Замість вивчення ІТ як окремої дисципліни, гімназійний проєкт демонструє їх як наскрізний елемент усіх освітніх галузей.

Важливим етапом реалізації предметної декади інформатики та технологій стало проведення серії практичних занять, спрямованих на занурення учнів у різні напрями ІТ-діяльності. Окремим змістовним блоком став урок з UI/UX дизайну, під час якого учні опановували основи гід-дизайну (інтерфейсного дизайну). Школярі створювали макети цифрових продуктів, продумували зручність розташування елементів, підбирали кольорові рішення та

структурували інформацію відповідно до принципів зручності користувача. Це дозволило їм зрозуміти, як формується візуальна логіка сучасних застосунків та сайтів.

Другим практичним напрямом стала робота у середовищі Scratch у межах проєкту «Від ідеї до мультфільму». Учні створювали власні анімаційні сюжети, програмували рухи персонажів, діалоги та події, перетворюючи ідею на готовий цифровий продукт.

Під час роботи було застосовано принципи побудови анімації, зокрема правило таймінгу, яке допомагає зробити рухи персонажів більш природними та реалістичними. Учні експериментували з тривалістю сцен, зміною кадрів та ефектами, що сприяло розвитку алгоритмічного мислення та творчого підходу до програмування. У результаті таких активностей здобувачі освіти не лише опанували базові цифрові інструменти, а й отримали досвід створення власних дизайн-продуктів і анімацій, що дозволило їм побачити практичне застосування ІТ-навичок у реальних творчих проєктах.

Технічна творчість у сучасному освітньому просторі – це місток між теоретичною фізикою чи математикою та реальним виробництвом. У межах проєкту «ПРОмісто» розвиток цього напрямку відбувається через занурення у світ інженерії та високих технологій.

Зустрічі з фахівцями технічних галузей демонструють учням, що за будь-яким складним механізмом стоїть «залізна логіка» розрахунків. Екскурсії до STEM-лабораторій та Станції юних техніків відкривають дітям можливості сучасного моделювання та робототехніки. Це стимулює інженерне мислення та показує шлях «від хобі до професії».

Особливе значення має співпраця з промисловими лідерами регіону. Відвідування хімічних лабораторій ПрАТ «ЦГЗК», автотранспортних коледжів та підприємств, таких як «Агротек-Інвест», дозволяє учням побачити, як цифрова техніка (від навігаційних систем тракторів до автоматизованих лабораторних аналізаторів) інтегрована в реальний сектор економіки. Такі

заходи формують розуміння, що навіть традиційні галузі (гірництво, сільське господарство, медицина) сьогодні є високотехнологічними.

Концепція «Професій 4.0» передбачає не лише технічну грамотність, а й розвиток soft skills: комунікації, креативності та медіаграмотності. У гімназії це реалізується через нетипові формати навіть у гуманітарних дисциплінах.

Проект «Архітектор слова» перетворює філологію на простір для медійної творчості. Створення учнями подкастів («Мовний архітектор: створюємо майбутнє словами») вимагає поєднання ораторського мистецтва з навичками звукорежисури та технічного монтажу. Робота в «Кар'єрних центрах» під час уроків вчить учнів професійної комунікації та самопрезентації.

Реалізація предметних декад у межах проекту «PROмісто» довела, що розвиток технічної творчості та ІТ-компетентностей є найефективнішим тоді, коли він має практико-орієнтований та інтегрований характер.

Вихід за межі одного предмета дозволяє учневі побачити зв'язок між абстрактними цифрами на екрані монітора та реальною роботою інженера, дизайнера чи лікаря.

Результатом такої діяльності стає не лише засвоєння навчального матеріалу, а й формування свідомого вибору майбутнього. Учні переконуються, що в епоху Індустрії 4.0 головною професією є здатність навчатися, експериментувати та творити.

Гімназія, своєю чергою, виконує роль каталізатора, що запускає реакцію професійного становлення особистості, готової до викликів цифрового майбутнього.

Список використаних джерел:

1. Шваб К. Четверта промислова революція. — К.: Форс Україна, 2019. — 200 с.
2. Гриценко О. Розвиток ІТ-компетентностей в умовах цифровізації освіти: методичний аспект. — 2022.
3. Концепція розвитку STEM-освіти в Україні до 2027 року – [Електронний ресурс] – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/960-2020-%D1%80#Text>.
4. Навички майбутнього 2030: Аналітична доповідь Світового економічного форуму.

Зав'ялова Н.Г.,
учитель початкових класів
Криворізької гімназії №111
Криворізької міської ради,
e-mail: zavialova@111.dp.ua

МІСТ У МАЙБУТНЄ: ВИХОВАННЯ ПОВАГИ ДО ПРАЦІ У ПЕРШОКЛАСНИКІВ ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОГО ВИБОРУ

***Анотація.** У статті розглянуто теоретичні засади профорієнтаційної роботи з першокласниками, шляхи формування поваги до праці. Розглядаються екскурсії, як важливий інструмент виховання під час ранньої профорієнтації.
Ключові слова: профорієнтаційна робота, екскурсія, майбутнє, педагогіка партнерства, благодійні акції.*

У сучасному світі, де технології змінюють можливості для самореалізації та зайнятості населення, ми можемо бачити багато нових професій, які вже існують, і професій майбутнього з безліччю можливостей для кожної людини, відповідно до її здібностей, талантів і знань. Але професійний вибір починається саме в початкових класах. Бо вже в 6-7 років закладається фундамент, на якому будується ставлення до людей праці, особистісна відповідальність та працелюбність дитини, що формує у першокласників систему цінностей, на якій згодом будуватиметься свідомий вибір професії. На цьому етапі формується сумлінне ставлення до праці, розвивається інтерес до професії батьків, інтерес до найпоширеніших професій.

В роботі з профорієнтації з першокласниками провідною є ігрова мотивація, що переростає в навчальну. Дитина стає зацікавленою в розвитку своїх здібностей, тому що вона може спробувати себе в різних галузях дорослого життя. Знайомство з різними видами професій через ігрову діяльність та проєкти допомагає дитині спробувати себе в різних ролях, зрозуміти свої інтереси та нахили.

Мною використовуються багато шляхів формування поваги першокласників до праці. Серед них і дослідження світу професій в межах програми предмету «Я досліджую світ», і сюжетно-рольові ігри з моделюванням професійних ситуацій, і бесіди про професії, і творчі завдання, і проєктна

діяльність, і створення колажів, і невеликі трудові доручення по самообслуговуванню та підтримці порядку в класі. Але найбільш вдалі – це екскурсії на робочі місця батьків та зустрічі-знайомства з професіями працівників гімназії.

У рамках загальногімназійного проекту маленькі чомучки, учні 1-го класу, знайомилися з професією кухаря. Все для них було цікаво: і стоси тарілок, і величезні каструлі, і духовна шафа, і піч, і м'ясорубка, і ваги... Шкільний кухар детально розповідала і показувала обладнання, відповідала на питання допитливих, а коли дійшла до режиму роботи працівників, всі притихли. Виявляється, раненько треба розпочати роботу, щоб на сніданок школярі мали смачні, корисні гарячі страви. Подякувавши за цікаву розповідь, першачки пообіцяли з'їдати все і не залишати їжу в тарілках. Обговоривши в класі побачене, вирішили вдома зробити для мами бутерброд. Що ж, перші кроки були зроблені.

Бути лікарем почесно, бути працівником швидкої допомоги ще й відповідально. Знайомство зі світом професій продовжили на зустрічі з працівниками підстанції № 4 Криворізької СЕМД.

Першокласникам було цікаво все: і як виглядає авто всередині з сучасним медичним обладнанням, і що лежить в медичній валізі, і як звучить сигнал швидкої, коли вона їде за викликом, і що таке дефібрилятор та киснева подушка, і цікаві розповіді про роботу екстреної медичної допомоги від парамедика та екстреного медичного техника. Діти довідалися, як поводити себе в критичних ситуаціях і не панікувати, коли поруч немає дорослих. Дізналися, коли і як викликати швидку допомогу, що треба сказати диспетчеру, який приймає виклик. З'ясували, що робота водія машини швидкої допомоги не менш важлива і відповідальна.

Екскурсія до крамниці стала для дітей цікавою та пізнавальною пригодою. Під час відвідування магазину першокласники ознайомилися з різними відділами, дізналися, як розміщуються товари на полицях, хто працює у крамниці. Продавець розповіла дітям про свою професію, пояснила правила

ввічливої поведінки покупців і показала, як користуватися касою. Малеча з великим захопленням розглядала продукти, вчилася обирати необхідні речі та навіть спробувала самостійно здійснити невеликі покупки. Та найбільше задоволення чекало на екскурсантів тоді, коли після гостин всі повернулися до класу і поласували смачненьким, котре власноруч придбали у крамниці.

Для дитини початкової школи праця – це не обов’язок, а спосіб пізнання світу. Якщо в цей період сформуванню позитивне сприйняття зусиль, ми отримаємо особистість, яка не боїться викликів.

Виховання поваги до праці – це не про вибір конкретного фаху, а про розвиток відповідальності, наполегливості та розуміння того, що будь-який результат є плодом чіткої старань.

Впровадження професійної орієнтації в гімназії є інструментом реалізації педагогіки партнерства. Активне залучення батьків та родин учнів до профорієнтації може відбуватися через бесіди, особистий приклад, заохочення до творчих успіхів, спільний пошук рішень, спільні суспільно корисні справи, благодійні акції тощо.

Професійна орієнтація в закладі сприятиме більшій залученості родини до побудови освітньо-професійної траєкторії дитини.

Отже, виховання поваги до праці у молодших школярів – це не просто залучення до роботи, а формування позитивного ставлення до навчальної діяльності, виховання свідомого ставлення до власного життя, що стає надійним «містком» до професійного самовизначення і забезпечення психологічної готовності до трудової діяльності в майбутньому.

Список використаних джерел:

- Кравецький В. Формування знань про світ професій в учнів молодшого шкільного віку / Кравецький В. // Початкова школа. – 2000. – №6. – С. 35-36.
Садоян І.А. Рання професійна орієнтація – актуальна проблема сьогодення / І.А. Садоян // Нива знань. – 2012. – № 4. – С. 57-60
Кидисюк Н.П. Ким стати?: дидактичні матеріали з профорієнтаційної роботи у 1-4 класах / Н.П. Кидисюк, Т.Б. Хомуленко. – Харків : Основа, 2012. – 143с.

**Заруба В.А., вчитель
фізичної культури
Криворізької гімназії №111
Криворізької міської ради,
e-mail: vetalzaruba@gmail.com**

РОЛЬ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В СИСТЕМІ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ МОЛОДІ

***Анотація:** У статті розглядаються основні поняття, завдання та структура профорієнтаційної роботи. Визначено роль занять фізичними вправами і спортом та вчителя фізичної культури у формуванні компетентностей учнів. Окреслені шляхи профорієнтаційної роботи вчителя фізичної культури.*

***Ключові слова:** профорієнтація, вчитель фізичної культури, рухова активність, функції профорієнтаційної діяльності, фізичне виховання.*

У сучасному світі здоровий спосіб життя є надзвичайно важливим. Як відомо, це поняття включає в себе не тільки правильне, збалансоване харчування і відмову від шкідливих звичок, а й регулярну фізичну активність у вигляді занять фізкультурою і спортом. Варто зазначити, що спортивний спосіб життя став дуже популярним і модним серед людей різного віку. Однак важливо розуміти, що в сучасних умовах життя не завжди є можливість бути активним, оскільки переважає сидячий спосіб життя, який особливо поширений серед людей, що працюють в офісі та сучасної молоді. Поширена комп'ютерна залежність та слабкий розвиток спортивної інфраструктури також не сприяють розвитку спорту. [1].

Сьогодні питання фізичної активності здобувачів освіти стоїть досить гостро, адже традиційні підходи стикаються з новими викликами сучасного світу. Ось основні проблеми, які заважають дітям бути активними:

1. Гіподинамія та «цифрова залежність». Це головна проблема ХХІ століття. Гаджети стали основним джерелом дозвілля. Заміна активності – соціальні мережі та ігри витісняють рухливі ігри на вулиці. Статичне навантаження – тривале перебування в одноманітній позі за партою або з телефоном призводить до порушень постави (сколіозів) та погіршення зору.

Під час тривалого перебування школярів у сидячому положенні на уроках, значно починає порушуватись постава, що в майбутньому призводить до

серйозних хвороб. Також, при ігноруванні батьками й педагогами активного відпочинку дітей, малорухливий спосіб життя стає причиною низької продуктивності розумової праці та підвищеної втомлюваності дітей шкільного віку. За отриманими результатами дослідження В.Беліновича та В.Пугачова свідчать, що школярі, які займаються фізичною культурою регулярно, навчаються краще, їхня успішність підвищується на 7-8%. У дітей, які нехтують активним заняттям фізичною культурою, успішність знижується на 2-3 %. [2].

2. Наслідки дистанційного навчання. Сучасна система освіти перебуває у постійному розвитку, реагує на зміни у світі і суспільстві, адаптується до викликів, пов'язаних із різноманітними явищами і подіями. Таким викликом у світовому масштабі стало введення карантинних обмежень через поширення пандемії COVID-19, у вимірі України – повномасштабна війна з лютого 2022 року. Відповідно освітні заклади задля збереження безпеки учасників освітнього процесу змушені переходити на дистанційну чи змішану форму навчання, що вимагає від педагогів і учнів адаптації до нових умов, опанування інформаційно-комунікаційними технологіями, пошук інноваційних підходів до організації освітнього процесу з різних навчальних предметів тощо. Означене потребує значних зусиль з боку учасників освітнього процесу, збільшення психоемоційного навантаження і разом з тим викликає зниження фізичної активності дітей і мотивації до занять фізкультурою.

Низка нормативно-правових документів визначає особливості організації фізкультурної освіти в сучасних умовах, нормування, зміст, найбільш доцільні форми і методи навчання, а також специфіку дистанційної форми навчання в закладах освіти. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» містить положення про цілеспрямовану державну підтримку розвитку фізкультурної освіти, відповідно до ст. 26 «Фізична культура в освітній галузі має забезпечити розвиток фізичного здоров'я учнів та студентів, комплексний підхід до формування розумових і фізичних здібностей особистості, вдосконалення фізичної та психологічної підготовки до активного життя, професійної діяльності на принципах індивідуального підходу, пріоритету оздоровчої

спрямованості, широкого використання різноманітних засобів та форм фізичного виховання і масового спорту, безперервності цього процесу протягом усього життя» [4].

3. Психологічні бар'єри. Невпевненість у собі – сором'язливість через фізичну форму або невміння виконувати певні вправи. Стрес – високе академічне навантаження в школі виснажує дітей інтелектуально, і вони помилково вважають, що на спорт «немає сил», хоча саме фізична активність допомагає мозку відпочити.

Психологічні аспекти фізичного виховання та мотивацію до занять спортом у їх змісті досліджує низка науковців (Л.Бившева, Т.Кравченко, Л.Лисенко та ін.). У фізичному вихованні провідна спрямованість на забезпечення фізичного і духовного розвитку особистості, а також засвоєння правил, норм і закономірностей рухової активності в різних умовах. Мотиви заняття фізичною культурою, на думку дослідників обумовлюються первинними і вторинними потребами. Первинні потреби – рухова активність, збереження здоров'я тощо. Натомість вторинні потреби пов'язані з особистісним розвитком. Реалізація означених потреб відбувається через систематичність занять фізичними вправами, досягнення певних успіхів, вікові особливості, статеву приналежність, індивідуальні особистісні установки, принципи, соціальне середовище і встановлені в суспільстві норми, правила, закони.

У контексті досліджуваної проблеми, необхідно зупинитися на питаннях, що стосуються інтересу та задоволеності учнів уроками з фізкультури. Психологічні дослідження мотивації до фізичної культури переконують у тому, що значущість для дітей таких занять обумовлюється віковими та індивідуальними особливостями. Наприклад, у підлітковому віці діти займаються спортом для досягнення конкретної мети, а для старшокласників ключовими є мотиви, пов'язані з життєвими планами, професійним самовизначенням тощо.

Учні середнього і старшого шкільного віку втрачають інтерес до важких і змагальних вправ, оскільки дбають про свій престиж і відчувають страх невдачі,

і загалом чим старші діти, тим слабшає загальний інтерес до фізичної активності. Дослідники наголошують, що завданням учителя фізичної культури є формування в школярів цілеспрямованості, тобто прагнення досягти віддалену за часом мету. Цілеспрямованість виникає тільки в тому випадку, якщо мета значуща для дитини, відповідає її спонуканням та інтересам, а також вважається їм цілком досяжною.

Ще одним аспектом формування у дітей мотивації до занять фізкультурою є задоволеність, чинниками якої є умови проведення таких уроків, взаємовідносини з учителем і одержані результати, емоційність змісту уроку, яка має бути не самоціллю, а засобом досягнення поставлених цілей.

Отже, фізична культура і спорт розглядаються як один із засобів соціалізації людини, вдосконалення її індивідуальних професійних якостей та розвитку рухових навичок.

Сьогодні професійна орієнтація розглядається як науково-практична система формування та підготовки особистості до професійного самовизначення, що базується на основі індивідуально-психологічних характеристик і вимог ринку праці. Тому профорієнтація учнівської молоді повинна здійснюватися через форми, методи і засоби, які допоможуть особистості у свідомому професійному самовизначенні.

Основними завданнями профорієнтації є:

- ознайомити учнів із професіями та особливостями вибору професій;
- виховувати у молоді спрямування на самопізнання та особистісну активність, які є основою професійного самовизначення;
- формувати вміння співставити власні здібності з вимогами, що є необхідними для конкретної професії, або групи професій, та на цій основі скласти план оволодіння професією.

Вчитель фізичної культури має змогу спілкуватися та спостерігати за школярами протягом декількох років як під час уроків, так і у позаурочний час в умовах навчальних та екстремальних ситуацій (наприклад, допомога учнів у організації і проведенні змагань, спортивних фестивалів, олімпійських днів та

участь у них). На підставі своїх спостережень він може зробити об'єктивні висновки про фізичні та психічні можливості кожної дитини. Тому вчитель здійснює не лише навчальну діяльність, але й через засоби фізичного виховання впливає на свідомість та інтереси учнів, що сприятиме формуванню у них професійної самосвідомості й орієнтації на майбутній фах. Здійснювати таку профорієнтаційну роботу вчитель фізичної культури може через:

- консультування – радити певну професію, враховуючи здібності дитини, її фізичні спроможності та міру розвитку певних психофізичних якостей (швидкість рухових реакцій, здатність утримувати увагу, витривалість у монотонній діяльності тощо);
- просвітницьку діяльність – пояснювати школярам про важливість певних фізичних і психічних якостей у групах професій та як засобами фізичного виховання їх можна розвивати.

Низькі фізичні можливості можуть негативно позначатися на самопочутті школяра, що буде зумовлювати погане засвоєння навчального матеріалу, отже, і можливість стати працездатним фахівцем. Заняття фізичними вправами і спортом сприяють:

- розвитку лідерських якостей,
- здатності швидко й успішно діяти у швидкозмінному середовищі,
- формуванню здатності оцінювати власні можливості під час рухової активності та при аналізі спортивної діяльності,
- розвитку вміння працювати в команді,
- формуванню навички співробітництва,
- реалізації різних ролей у різних ситуаціях,
- розвитку відповідальності за прийняті рішення,
- усвідомленню важливості співпраці під час ігрових ситуацій,
- усвідомленню позитивних сторін та визнання власних недоліків у техніко-тактичних діях,

- формуванню здатності проявляти активність та ініціативність у фізкультурній діяльності, розвитку вміння планувати (наприклад, змагання між однокласниками, класами, школами тощо) [3].

Завданням вчителя фізичної культури є формування у дітей розуміння, що регулярна фізична активність доступна і необхідна усім без винятку. Тому залучення усіх учнів до занять фізичною культурою із врахуванням стану їхнього здоров'я, показаннями та обмеженнями щодо фізичної активності буде сприяти закладанню та розвитку соціальної та громадянської компетентностей, які реалізуються у таких уміннях і навичках:

- організовувати ігри й інші види командної рухової активності;
- уміння спілкуватися та обходити конфліктні ситуації;
- дотримуватись правил чесної гри, поважати гравців інших команд та цінувати власної, розуміти і приймати поразки, здобувати перемогу чесно за рахунок ретельної підготовки, цінувати підтримку членів команди, спортивного педагога та уболівальників, з повагою ставитися до альтернативних думок й поглядів;
- толерантність та співчуття без надмірної турботи;
- усвідомлення взаємозв'язку рухової активності та здоров'я;
- розуміння важливості бути здоровим для себе та інших [3].

У межах реалізації профорієнтаційної складової освітнього процесу, я спрямовую свою діяльність на популяризацію спортивних професій та розвиток професійно важливих якостей учнів. Це реалізується через залучення молоді до активної участі у Днях здоров'я та тематичних тижнях фізичної культури.

Особливу увагу приділяю системній підготовці команд до всеукраїнських змагань «Пліч-о-пліч» з баскетболу, гандболу, футзалу та інших видів спорту, де учні опановують навички командної взаємодії та лідерства. Тільки в 2025/2026 навчальному році учні нашої гімназії стали переможцями та призерами районних та міських етапів змагань з баскетболу 3х3, гандболу, легкої атлетики.

Важливим елементом моєї роботи є практичне ознайомлення школярів зі спортивною інфраструктурою району під час екскурсій до ДЮСШ, що сприяє свідомому вибору майбутнього фаху в галузі спорту та фізичної реабілітації.

Підсумовуючи вище сказане, зазначимо, що вчитель фізичної культури профорієнтацію може здійснювати двома шляхами. Перший – засобами фізичного виховання сприяти розвитку удосконаленню фізичних якостей, підвищенню функціональних можливостей організму та зростанню рухової активності, що є важливим у професійно-прикладній підготовці учнів до подальшої професійної діяльності. Другий – проводити профорієнтаційні заходи, спрямовані на формування знань та розширення уявлення про професію вчителя фізичної культури. А саме: можливість впливати на громадську та соціальну свідомість школярів через залучення до рухової активності, формування позитивного ставлення до занять фізичною культурою і спортом; здійснення навчальної та виховної роботи із учнями, що сприятиме покращенню їх функціональних можливостей та фізичного розвитку, а отже, і стану здоров'я.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» (1994 р.). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>
2. Данилишин Я., Криштанович С. Мотивація учнів до занять з фізичного виховання. Молода спортивна наука України. 2023. Т.2. С. 70-71.
3. Кравченко Т.П. Психологія фізичного виховання: навчальний посібник. Переяслав (Київська обл.): Домбровська Я.М. 2021. 218 с.
4. Грубар І.Я. Профорієнтаційна діяльність вчителя фізичної культури. <https://orcid.org//0000-0002-0809-1299>

**Заруба В.А., вчитель
фізичного виховання
Криворізької гімназії №111
Криворізької міської ради,
e-mail: vetalzaruba@gmail.com**

**ВІД ГІМНАЗІЙНИХ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ ДО
СПОРТИВНИХ ДОСЯГНЕНЬ ТА ПРОФЕСІЇ**

Анотація. У статті розглядається фізична культура як стратегічний інструмент професійного самовизначення та підготовки сучасної молоді. Аналізується перехід від базових спортивних навичок до формування високого

рівня професійної майстерності. Особлива увага приділяється прикладній професійно-фізичній підготовці та розвитку «м'яких навичок» (soft skills) – дисципліни, лідерства, стресостійкості та командної роботи – через заняття спортом.

Ключові слова: *фізична культура, профорієнтація молоді, прикладна професійно-фізична підготовка, професійна майстерність, soft skills, працездатність, професійне самовизначення.*

У сучасному динамічному світі вибір професії перестає бути лише питанням інтелектуальних здібностей чи дипломів. Глобальна конкуренція на ринку праці висуває нові вимоги, де фізичний стан, психологічна стійкість та специфічні рухові навички стають визначальними факторами успіху. Фізична культура в цьому контексті виступає не просто як засіб оздоровлення, а як фундамент професійної орієнтації та майстерності молоді.

Профорієнтація через фізичну культуру починається з формування загальної життєздатності. Високий рівень фізичної підготовки є базою для будь-якої інтелектуальної чи фізичної праці. Здатність витримувати тривалі навантаження, зберігати концентрацію уваги та швидко відновлюватися після стресових ситуацій – це прямі результати регулярної фізичної активності. Для молоді людини, яка обирає свій шлях, міцне здоров'я є головним ресурсом, що дозволяє реалізувати амбітні кар'єрні плани.

Спортивна діяльність є унікальним полігоном для тестування та розвитку «м'яких навичок» (soft skills), які сьогодні цінуються роботодавцями більше, ніж вузькоспеціальні знання. Спортивні досягнення виховують дисципліну, командну взаємодію та вольові якості, що безпосередньо впливають на рівень професійного становлення [3]. Як зазначають дослідники, досвід змагань загартовує психіку, навчаючи конструктивно сприймати невдачі та перетворювати їх на досвід для майбутніх звершень.

Для багатьох професій зв'язок із фізичною культурою є прямим та нерозривним. Система ППФП спрямована на розвиток саме тих якостей, які необхідні в конкретній професії [2]. Наприклад, для майбутніх хірургів критично важливою є дрібна моторика, а для рятувальників – швидкість реакції. Навіть у

сфері IT фізична культура стає засобом профілактики професійних захворювань, забезпечуючи тривалу творчу активність мозку через покращення загального соматичного стану.

Перехід від спортивних досягнень до професійної майстерності відбувається тоді, коли молода людина починає свідомо використовувати свій фізичний потенціал як інструмент кар'єрного зростання. Спортсмен, який звик аналізувати тактику суперника, легко стає успішним аналітиком у бізнесі. Людина, яка подолала марафонську дистанцію, має психологічний ресурс для ведення довготривалих складних проєктів.

Отже, фізична культура в системі профорієнтації учнівської молоді виконує стратегічну роль. Вона інтегрує фізичні можливості з психологічною готовністю до праці [1]. Сучасний професіонал – це не лише володар знань, а й енергійна, витривала особистість, здатна до самовдосконалення, де спортивні майданчики стають першими кабінетами, де гартується майбутня еліта праці.

Як же на уроках фізичної культури можна проводити профорієнтаційну роботу з гімназистами? Наприклад, через загальногімназійний проєкт «ПРОмісто: ГІМНАЗІЯ. ПРОФЕСІЯ. МАЙБУТНЄ», який реалізовано в поточному навчальному році.

Перш за все активовано ранкові руханки «Енергія ранку: зарядка Non-Stop», бо людилюбих професій мають бути здоровими. Як здорово, коли подвір'я гімназії перетворюється на справжній осередок жвавої радості, адже тут відбуваються веселі руханки для дітей та дорослих. Під запальну музику здобувачі освіти та їхні педагоги дружно виконують прості, але енергійні вправи: стрибають, тягнуться до сонця і навіть вигадують власні рухи. Усмішки не сходять з обличь, а дзвінкий сміх лунає на весь шкільний двір. Такі руханки не лише дарують гарний настрій, а й допомагають дітям відчувати силу командного духу, любов до активного способу життя та віру у власні можливості.

Важливе значення має залучення дітей до занять різними видами спорту. Для цього проводжу екскурсії до ДЮСШ №4 та №6. Діти не тільки знайомляться зі світлими, просторими, наповненими сонцем спортивними приміщеннями, а й

стають справжніми спортсменами. Вони у захваті від кількості та розмірів спортивних майданчиків, а ще більше від кількості кубків, отриманих гравцями футбольних, волейбольних та гандбольних команд, самбістів, борців. А ще дізнаються про професію тренера та спортивні професії за видами спорту.

Величезний вплив на дітей справляють зустрічі з видатними спортсменами, особливо коли вони в минулому випускники нашого закладу. Так і сталося під час зустріч зі здобувачами освіти нашої гімназії справжніх фахівців армрестлінгу – Микитою Климовим, майстром спорту міжнародного класу, чемпіоном Європи та світу, і Борисом Тригубом, майстром спорту України, чемпіоном України. Старшокласники не на словах зрозуміли, як це – «виборювати перемогу руками».

Як вчитель щиро вболіваю за розвиток волейболу та футзалу. Мій підхід базується на трьох принципах:

1. Психологічна підготовка: вчу дітей не «перегоріти» перед стартом, що є критично важливою навичкою для будь-якої майбутньої професії.
2. Технічна досконалість: навіть у звичайній гімназії вимагаю від учнів професійного ставлення до технічних елементів гри.
3. Командна етика: у проєкті «Пліч-о-пліч» роблю акцент на тому, що «один у полі не воїн» – це пряме виховання корпоративної культури (team building).

Ефективність профорієнтаційної ролі спорту найкраще простежується через тренувальний процес. Готуючи збірні гімназії до ліги «Пліч-о-пліч», використовую комплексну систему, яка виходить далеко за межі звичайних фізичних вправ:

- Психологічне моделювання «робочих» ситуацій: свідоме створення на тренуваннях умови високого стресу (обмежений час, штучний дефіцит очок). Це вчить учнів не втрачати концентрацію. Зв'язок із професією: ця навичка трансформується у здатність майбутнього фахівця працювати в умовах жорстких дедлайнів та відповідальності за результат.

- Аналітичний підхід та тактична грамотність: підготовка до волейбольних чи футзальних матчів включає розбір відеоматеріалів та тактичне планування. Кожен гравець має чітке «посадове замовлення» на майданчику. Зв'язок із професією: Розвиваю стратегічне мислення, вміння аналізувати конкурентів та планувати власні дії на кілька кроків вперед — ключові якості для менеджерів та аналітиків.
- Формування «Командного коду» (Soft Skills): особлива увага приділяється комунікації всередині команди. Впроваджую систему взаємодопомоги, де досвідченіші гравці курують новачків. Зв'язок із професією: Виховую культуру корпоративного наставництва та навички ефективної комунікації в колективі.
- Дисципліна як внутрішній стандарт: тренувальний процес базується на залізній дисципліні, але не через примус, а через усвідомлення спільної мети. Зв'язок із професією: Формую професійну етику. Учні розуміють, що запізнення на тренування — це неповага до всієї команди, що пізніше переростає у пунктуальність і відповідальність у робочих стосунках.

У сезоні проєкту «Пліч-о-пліч» 2025/2026 навчального року команди КТ №111 показали наступні результати:

- **Волейбол (дівчата 7-9 класів):** команда гімназії стала одним із найяскравіших учасників районного етапу. Завдяки тренерській роботі дівчата демонструють високу зіграність.
- **Футзал (хлопці):** підготовлено збірну, яка на рівні району впевнено змагається з ліцеями, що мають кращу матеріальну базу.
- **Стрітбол (хлопці 7-8 класів):** зумів підготувати збірну, яка на рівні району впевнено змагається з ліцеями, що мають кращу матеріальну базу. Хлопці вийшли переможцями районного туру та стали учасниками міського.
- **Гандбол (дівчата 7-8 класів):** переможниці міського етапу змагань, представлятимуть Кривий Ріг на обласному етапі.

- **Легка атлетика (хлопці і дівчата 5-9 класів):** змагання велися у чотирьох напрямках: спринт, крос, метання, стрибки у довжину з розбігу. Діти отримали змогу бути разом у дружньому середовищі, раділи спілкуванню з однолітками, позитивно налаштовували одне одного. Були і прикрі сльози невдач. Але без таких емоційних проявів не буває і солодкого смаку перемоги. Наша гімназія у районних змаганнях посіла друге місце.
- **Організація:** особисто займаюся реєстрацією команд у системі та популяризацією проекту серед батьків, що забезпечує гімназії високі показники залученості молоді.

Дуже часто це повторюю: «Головне завдання вчителя у проєкті «Пліч-о-пліч» – не просто виховати атлета, а сформувати особистість, яка вміє перемагати гідно і програвати з користю. Кожне тренування – це мікромодель майбутнього робочого дня, де потрібно вміти підставити плече товаришу, прийняти швидке рішення і довести справу до кінця. Ми готуємо дітей не до змагань, а до життя, де професійна майстерність неможлива без загартованого характеру».

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про фізичну культуру і спорт». Відомості Верховної Ради України. (Актуальна редакція).
2. Грибан Г.П. Прикладна фізична підготовка як основа професійної діяльності майбутніх фахівців. Житомир: Вид-во Рута, 2018. 320 с.
3. Пільткевич А.Л. Роль фізичного виховання у професійному становленні майбутніх фахівців. Педагогіка та психологія: зб. наук. праць. 2020. № 4, 112–119 с.

**Захарова Л.В., заступник
директора з НВР
Криворізької гімназії №111
Криворізької міської ради,
e-mail: li diyazaharova@gmail.com**

**ІНТЕГРАЦІЯ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ В СИСТЕМУ
ВИХОВНОЇ РОБОТИ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ**

Анотація. У статті розглянуто актуальні питання та стратегії інтеграції профорієнтаційної складової у загальну систему виховної роботи сучасного

закладу освіти. Автор акцентує увагу на тому, що професійне самовизначення здобувача освіти є не відокремленим процесом, а логічним результатом комплексної виховної діяльності, спрямованої на формування цілісної особистості.

Ключові слова: профорієнтація, виховна робота, професійне самовизначення, інтегрований підхід, заклад освіти, свідомий вибір професії, позакласна діяльність, *soft skills*.

Сучасний ринок праці характеризується високою динамічністю, появою нових професій та зникненням застарілих. У таких умовах завдання закладу освіти – не просто надати суму знань, а підготувати випускника до свідомого вибору життєвого шляху. Профорієнтація перестає бути разовим заходом для випускників і стає наскрізним процесом, що найкраще реалізується саме через систему виховної роботи. Профорієнтація через виховання – це не про вибір однієї спеціальності на все життя, а про формування життєвої стратегії.

Концепція інтегрованого підходу

Інтеграція профорієнтації у виховну роботу означає, що питання вибору професії пронизують усі напрями виховання: національно-патріотичне, екологічне, трудове та естетичне. Це дозволяє уникнути формалізму та зробити процес пізнання професій природним для дитини.

Головна мета інтеграції: перехід від моделі «інформування про професії» до моделі «керування власним професійним розвитком». Для того щоб профорієнтація була ефективною, вона повинна бути неперервною. Це не окремий предмет, а «золота нитка», яка проходить крізь усі роки навчання.

Значення профорієнтаційної роботи у сучасному закладі освіти

Профорієнтація – це не лише ознайомлення учнів зі світом професій. Це комплексна система роботи, спрямована на формування готовності до свідомого професійного вибору. В умовах швидкого розвитку технологій та появи нових професій здобувачі освіти часто потребують підтримки у визначенні власних здібностей і можливостей. Сучасна профорієнтаційна діяльність має бути системною; практично спрямованою; інтегрованою у виховний процес;

орієнтованою на потреби та інтереси учнів; пов'язаною з реальним життям і сучасним ринком праці.

Важливим завданням педагогів є створення освітнього середовища, у якому кожен учень матиме можливість пізнати себе, розкрити власний потенціал і сформуванню позитивне ставлення до праці.

Своєчасна профорієнтаційна робота під час виховного процесу сприяє професійній самоідентифікації здобувачів освіти, здійсненню самостійного та усвідомленого вибору майбутньої професії з урахуванням уподобань, здібностей, індивідуальних особливостей та запиту ринку праці задля безперешкодного інтегрування в майбутню професію.

Задля реалізації ефективної профорієнтаційної роботи в гімназії створено профорієнтаційне освітнє середовище, яке відповідає сучасним підходам, зокрема при проведенні профорієнтаційних заходів педагоги гімназії враховують вікові особливості розвитку здобувачів освіти, психофізіологічні особливості та потреби дітей, потенціал їх розвитку, напрями та умови, в яких цей розвиток буде найбільш ефективним та прийнятним для кожної дитини.

Ефективність виховної роботи залежить від врахування вікових особливостей учнів:

Початкова школа (пропедевтичний етап): метою цього етапу є формування позитивного ставлення до праці, знайомство зі світом професій через гру.

Середня школа (діагностично-пізнавальний етап) – самопізнання, виявлення інтересів та нахилів.

Старша школа (етап професійної адаптації): на цьому етапі відбувається формування конкретних професійних планів, вибір профілю навчання.

Форми інтеграції профорієнтації у виховну систему

Інтеграція профорієнтаційної складової у виховну роботу для сучасного покоління «Альфа» та «Z» може здійснюватися через різноманітні форми діяльності.

1. Години спілкування та виховні заходи

Тематика виховних годин може бути спрямована на: знайомство зі світом професій; формування навичок самооцінки; розвиток підприємливості; виховання поваги до праці; ознайомлення з професіями майбутнього.

Варто зазначити, що ефективними є інтерактивні форми роботи, а саме: тренінги; квести; ділові ігри; профорієнтаційні марафони; дебати; вікторини; тематичні флешмоби («Професії моїх батьків», «Всі професії важливі», проєкт «Світ професій», «Професії сучасності», онлайн ігри з профорієнтації «Що я знаю про професії»).

Такі заходи сприяють розвитку комунікативних навичок, критичного мислення та вміння працювати в команді.

2. Зустрічі з представниками різних професій

Особливий інтерес в учнів викликають живі зустрічі з фахівцями різних сфер діяльності: медиками, рятувальниками, військовими, підприємцями, працівниками поліції, журналістами, IT-спеціалістами тощо. Під час таких зустрічей учні: отримують практичну інформацію про професії; дізнаються про вимоги сучасного ринку праці; можуть поставити запитання; усвідомлюють значення професійної відповідальності.

Важливим є залучення випускників закладу освіти, які можуть поділитися не лише успіхами, а й історіями подолання труднощів.

3. Проєктна діяльність

Проєктна робота дозволяє учням досліджувати професії через практичну діяльність. Учні можуть створювати: презентації; відеоролики; соціальні реклами; профорієнтаційні буклети; тематичні виставки; міні-дослідження (наприклад, наприклад, «Професії нашого міста» або «Еко-професії майбутнього»).

Саме такий вид роботи, проєктна діяльність, формує вміння планувати роботу, працювати з інформацією та презентувати результати власної діяльності.

4. Волонтерська та громадська діяльність

Участь у благодійних акціях, екологічних ініціативах, соціальних проєктах допомагає учням розвивати соціальну активність, відповідальність, організаторські здібності та навички командної роботи.

Саме через практичну діяльність учні можуть краще зрозуміти власні інтереси та знайти до певних сфер діяльності.

Роль класного керівника під час проведення профорієнтаційної роботи

Виховна робота має бути спрямована не на нав'язування конкретної професії, а на розвиток soft skills (комунікабельність, критичне мислення, адаптивність), які є універсальними для будь-якої кар'єри. Важливу роль у профорієнтаційній роботі відіграє класний керівник, який координує виховну діяльність та створює умови для розвитку особистості учня.

Основними завданнями педагога є: виявлення інтересів та здібностей учнів; формування позитивної мотивації до навчання; підтримка ініціативності та творчості; створення ситуації успіху; співпраця з батьками. Взаємодія з батьками є окремим важливим вектором. Батьки також мають значний вплив на професійний вибір дитини. Саме тому важливо проводити: батьківські збори; консультації; спільні профорієнтаційні заходи; анкетування; інформаційні зустрічі, де розвінчуються міфи про «престижні» та «непрестижні» професії. Комунікацію з батьками також можна здійснювати через батьківські чати у Viber, класні керівники 9-их класів поширювали пам'ятку «Як допомогти підлітку з вибором майбутньої професії», «5 онлайн-платформ, які допоможуть обрати професію» також інформували батьків щодо надання освітніх послуг ЗВО III-IV рівня акредитації, проводили індивідуальні консультації з питань профорієнтації молоді.

Інтеграція профорієнтаційної складової у систему виховної роботи закладу освіти є важливим напрямом сучасного освітнього процесу, що дозволяє створити цілісний простір для розвитку особистості. Системна профорієнтаційна діяльність допомагає учням та ученицям усвідомити власні можливості,

сформувати життєві компетентності та відповідально ставитися до вибору майбутньої професії.

Ефективна профорієнтаційна робота сприяє розвитку активної, свідомої та соціально відповідальної особистості, здатної успішно реалізувати себе у сучасному суспільстві. Саме тому інтеграція профорієнтації у виховну систему закладу освіти повинна залишатися одним із пріоритетних напрямів діяльності педагогічного колективу.

Список використаних джерел:

Концепція державної системи професійної орієнтації населення: Постанова Кабінету Міністрів України.

Методичні рекомендації щодо організації профорієнтаційної роботи в ЗЗСО.

Бех І. Д. Особистісно орієнтоване виховання. – Київ, 2018.

Савченко О. Я. Виховний потенціал сучасної школи. – Київ, 2019.

Зіміна Н.В., вчитель біології
Криворізької гімназії №111
Криворізької міської ради
e-mail: zimina@111.dp.ua

БІОЛОГІЯ ТА ХІМІЯ: ПРОФОРІЄНТАЦІЙНИЙ АСПЕКТ ПОЗАКЛАСНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ НУШ

Анотація. У статті висвітлено досвід організації та проведення декади біології та хімії як складової загальногімназійного проєкту «PROмісто: ГІМНАЗІЯ.ПРОФЕСІЯ.МАЙБУТНЄ». Розкрито особливості реалізації профорієнтаційного аспекту позакласної діяльності в умовах Нової української школи.

Ключові слова: освітній проєкт, компетентна особистість, самореалізація, інтерактивний урок, навчальне дослідження, усвідомлений вибір професії, екскурсійна діяльність, екскурсія на виробництво.

Сучасна система освіти орієнтована на формування компетентної особистості, здатної до самореалізації та усвідомленого вибору професійного шляху. У концепції Нової української школи важливе місце посідає профорієнтаційна робота, яка має бути інтегрованою, практико-орієнтованою та спрямованою на розвиток ключових компетентностей учнів.

З метою формування в учнів уявлення про світ професій у гімназії реалізовано профорієнтаційний проєкт «PROмісто: ГІМНАЗІЯ. ПРОФЕСІЯ. МАЙБУТНЄ». У межах проєкту проведено 6 предметних декад, одна із них була присвячена біології та хімії під назвою «Жива формула». Біологія та хімія мають значний потенціал для профорієнтаційної роботи, оскільки пов'язані з актуальними галузями сучасного суспільства: медициною, фармацією, екологією, харчовими технологіями, біотехнологіями.

Упродовж декади відбулися інтерактивні уроки, присвячені вибору майбутнього шляху. Так, у 6-му класі проведено захопливий урок-гру з біології «Професії, що зберігають життя», який сприяв ознайомленню учнів із професіями біологічного спрямування: лікар, еколог, ветеринар, лаборант, біолог. Урок пролетів як одна мить! Ігрові вправи «Біо-крокодил», «Хто зверху», «Екстрена ситуація», «Знайди шпигуна», «Реклама професії», «Інтерв'ю з майбутнім» дітьми добре сприймалися. Учні були активні, веселі і дуже кмітливі! Це дало змогу вчителю моделювати професійні ситуації, вирішувати проблеми з екології, складати ланцюжок професій. А ще на уроці обговорювали, якою буде професія біолога аж у 2050 році. Діти багато чого знають, але й отримали чимало нової цікавої інформації. Командна робота показала налаштування дітей на те, що працювати разом – це не просто необхідність, а справжня сила, яка допомагає досягати більшого. Учні вчилися слухати одне одного, підтримувати, ділитися ідеями та разом знаходити найкращі рішення.

Дослідження на уроці хімії корисні для буденного життя. У цьому переконані учні 9-х класів, яких учитель хімії познайомила з різноманітними хімічними спеціальностями: хімік-дослідник, лаборант хімічного аналізу, біохімік, хімік-технолог, хімік-еколог та ін. На уроці «Світ хімічних професій» говорили про переваги і недоліки в роботі хіміка, шукали відповідності між спеціалізаціями хімічних професій та технологічними процесами: контролем пальмової олії в печиві та цукерках, якості води в річках, хлорування води, додавання вуглекислого газу до солодких напоїв тощо. З рекомендацій технолога харчової промисловості діти дізналися, як, використовуючи соду або дріжджі,

отримати пухке тісто для випікання оладок. Під час навчального дослідження діти були в якості експертів продуктів харчування. За допомогою якісної реакції на крохмаль були досліджені продукти: розчин картоплі, майонезу, сметани «Простоквашино», кисломолочного сиру з магазину «Файно», розчин дитячого кетчупу, ряжанки з місцевого ринку. Дуже неприємно вразило те, що крохмаль виявили в сирові з магазину «Файно» та дитячому йогурті! (Споживачам треба взяти це на замітку!) На уроці не забули і про скіли, навички (hard/soft skills) допоможуть у реальному житті та професіях, а успішна кар'єра вимагає балансу обох типів.

Важливим складником декади стала екскурсійна діяльність, як організована форма навчання, виховання та відпочинку, під час якої учасники відвідали певні природні, історичні і виробничі об'єкти.

Екскурсія до Криворізького ботанічного саду НАН України – це подорож у світ природи та спокою, де учні 6-7 класів спостерігали за природними процесами, вчилися аналізувати екологічні проблеми та шляхи їх розв'язання, поглибили знання про екосистему місцевості та усвідомили важливість дбайливого ставлення до природи, ознайомилися з різноманіттям рослин, дізналися про їх значення. Особливо яскраві враження залишила екскурсія оранжереєю: крок за кроком учні відкривали для себе незвичайний світ тропічних і субтропічних рослин, милувалися їхніми формами, кольорами та ароматами. Вони дізналися, як ці рослини пристосовуються до різних умов, чому потребують особливого догляду та яку роль відіграють у природі й житті людини. Окрему увагу під час екскурсії було приділено цвітінню азалій. Їхні яскраві суцвіття створювали справжню атмосферу весняної казки, викликаючи щире захоплення в учнів. Спостерігаючи за цим дивом природи, діти дізналися про особливості вирощування квітів, їхню вибагливість до умов та значення в декоративному садівництві. Проголюючись алеями Криворізького ботанічного саду, діти відкривали для себе красу рідного краю, вчилися бачити важливе у простому та розуміти, що саме від кожного з нас залежить майбутнє довкілля. Подорож стала не лише пізнавальною, а й надихаючою: учні відчули гармонію

природи, її тендітність і водночас силу. Цей день подарував не лише нові знання, а й щире захоплення, бажання берегти природу та бути відповідальними господарями своєї землі.

У Центрі навчання та розвитку персоналу ПрАТ «ЦГЗК» учнів 9-х класів очікувала екскурсія в музей трудової слави комбінату, що висвітлює понад 60-річну історію підприємства. Тут представлені рідкісні документи про те, що саме на «Центральному» вперше в місті запровадили медичне страхування та ініціювали програму «Місто без околиць». Групу гімназистів та вчителів чекала завідувача музею Олена Кравченко. Приємна атмосфера екскурсії полегшила спілкування випускників 9-х з класів з гідесою, яка увесь час комунікувала з дітьми в діалогах. На світлинах музейних стендів учні побачили багато знайомих обличь, що ще раз підкреслило: славу комбінату складають звичайні люди, які живуть поруч. Дівчата зацікавилися друкарськими машинками, старовинними телефонами. Хлопці – деталізованими макетами обладнання та архівними фотографіями. А ще була хвилина мовчання біля касок з іменами працівників ЦГЗК-воїнів ЗСУ, які загинули, захищаючи нашу країну. Їх 45... Низький уклін Героям.

Наступним етапом декади стали зустрічі з фахівцями, професійна діяльність яких ґрунтується на знаннях з хімії та біології. Це дає змогу продемонструвати учням практичне застосування природничих наук у медицині, екології, виробництві та інших сферах. Зустріч саме з випускниками закладу з нинішніми учнями – один із найефективніших форматів профорієнтації, оскільки вона базується на реальному досвіді «своєї» людини. Такі заходи допомагають здобувачам освіти зрозуміти шлях до професійної реалізації.

Зустріч із зооволонтерами Оленою Корж, випускницею школи, та Яною Карауловою стала для учнів не просто пізнавальною, а й глибоко емоційною. Панянки поділилися щирими історіями своєї діяльності, розповіли про щоденну працю з безпритульними тваринами, їх порятунок, лікування, догляд та найзворушливіший етап – пошук нових люблячих родин. Особливо наголошувалося, що навіть найменша допомога добрим словом чи увагою може

змінити долю живої істоти. Учні слухали з великою цікавістю, активно ставили запитання, ділилися власними історіями про домашніх улюбленців і щиро реагували на розповіді гостей. У класі панувала тепла атмосфера доброзичливості, співпереживання та щирого захоплення людьми, які присвятили своє життя допомозі тваринам. Окремо обговорили професії, що пов'язані з доглядом і захистом тварин: ветеринар, кінолог, грумер, зоотехнік, працівник притулку. Це допомогло учням побачити, наскільки різноманітною і важливою є сфера турботи про тварин та які можливості вона відкриває для майбутнього. Багато учнів зізналися, що ця розмова надихнула їх більше дбати про тварин і бути уважнішими до всього живого. Деякі діти висловили бажання долучитися до волонтерської діяльності, допомагати притулкам, або хоча б поширювати інформацію про потреби безпритульних тварин. У їхніх словах відчувалася щирість і готовність робити маленькі, але важливі кроки добра. Саме такі моменти формують у підростаючого покоління людяність, відповідальність і небайдужість до світу навколо.

Зустріч з випускником 1989 року Олексієм Вітряком також запам'ятається дітям. Сьогодні Олексій – лікар-інфекціоніст кабінету «Довіра» міської лікарні №16, відомий у місті спеціаліст у своїй галузі. Були спогади про своє навчання в школі, про однокласників, міцна дружба з якими підтримується і через багато років, про університетські роки навчання, перші роки роботи в якості лікаря. А ще бесіда з учнями мала просвітницький та профілактичний характер, бо відкрито й доступно говорили про усвідомлення цінності власного здоров'я та відповідальності за своє майбутнє. Власним досвідом самореалізації Олексій став прикладом свідомого вибору професії та шляху досягнення поставленої цілі. Пишаємося нашими випускниками, які не забувають рідну школу та діляться своїми знаннями з новим поколінням!

Ключовим заходом декади став інтерактивний квест «Формула професії ВІО+СНЕМ», що поєднав елементи STEM-освіти, дослідницької діяльності та командної взаємодії. Учасники виконували завдання, максимально наближені до реальних професійних ситуацій.

Сподіваюсь, що профорієнтаційна декада «Жива формула» стала змістовним і результативним етапом у виборі майбутньої професії наших учнів. Реалізовані заходи забезпечили поєднання теоретичних знань із практичною діяльністю, сприяли розвитку ключових компетентностей та розширенню уявлень про світ професій природничого напрямку.

Котенко О.С., вчитель історії
Криворізької гімназії №111
Криворізької міської ради
e-mail: kotenko@111.dp.ua

НАВІГАТОРИ ЧАСУ ТА ПРОСТОРУ: ЯК ПРОЙШЛА ІНТЕГРОВАНА ДЕКАДА ІСТОРІЇ, ГЕОГРАФІЇ ТА ПРОФОРІЄНТАЦІЇ

***Анотація.** Стаття присвячена декаді історії та географії, у вивченні яких вплетено профорієнтаційний компонент, що є логічним і педагогічно доцільним. У ній обґрунтовано інформаційні та організаційні заходи, спрямовані на формування в учнів уявлень про світ професій, розвиток їхніх інтересів, а також допомогу у виборі професійного шляху.*

***Ключові слова:** міжпредметні зв'язки, компетентність, інтегрований підхід, виробнича екскурсія, навігатор професій.*

Сучасна освіта орієнтується не лише на передачу знань, а й на формування компетентної, свідомої особистості, здатної орієнтуватися у складному світі, бачити взаємозв'язки між явищами та робити усвідомлений професійний вибір. Саме тому особливого значення набуває інтеграція навчальних предметів, яка дозволяє учням сприймати світ цілісно, а не фрагментарно.

Поєднання історії, географії та профорієнтації є логічним і педагогічно доцільним, адже історичні події завжди розгортаються у певному просторі, а географічні умови впливають на розвиток суспільства, господарства та професійної діяльності людей.

Профорієнтація – це система науково обґрунтованих психолого-педагогічних, інформаційних і організаційних заходів, спрямованих на формування в учнів уявлень про світ професій, розвиток їхніх інтересів, здібностей і нахилів, а також допомогу у виборі професійного шляху.

Основною метою профорієнтації є:

- формування в учнів усвідомленого ставлення до вибору професії;
- розвиток індивідуальних здібностей і нахилів;
- підготовка до активної трудової діяльності;
- узгодження інтересів особистості з потребами суспільства.

Інтегрована декада «Навігатори часу та простору» стала ефективною формою реалізації міжпредметних зв'язків та компетентнісного підходу в навчанні. Її метою було не лише поглиблення знань учнів з історії та географії, а й формування у них уявлення про реальний світ професій, розвиток дослідницьких, комунікативних і соціальних навичок, а також виховання поваги до рідного краю.

Теоретичною основою проведення декади стало усвідомлення того, що навчання є найбільш результативним тоді, коли воно пов'язане з життям. Саме тому значна увага була приділена практичній діяльності, безпосередньому досвіду учнів, їхній участі в активних формах роботи: екскурсіях, зустрічах з фахівцями, інтерактивних уроках.

Протягом декади було організовано такі освітні заходи:

- екскурсія до Тернівської філії міського історико-краєзнавчого музею. Його експозиція охоплює історію створення Тернів, розвиток гірничодобувної промисловості, життя та побут мешканців краю, природу та видатних людей регіону;
- зустріч 9-х класів з істориком, вчителем, екскурсоводом, краєзнавцем – Наталією Василівною Мосіною. Емоційна, професійна, закохана у свою справу, вона принесла радість спілкування, цікаві історії та приємні враження;
- екскурсія до музею техніки під відкритим небом;
- зустріч з гірником, фотографом, журналістом Інгою Токар. Майстриня розповіла про майстерність фотографування, і про історію в світлинах, і про живу природу;

- зустріч з журналістом і фотокореспондентом у найвідомішому часописі нашого міста, газеті «Червоний гірник» - Ольгою Мизою. Бесіда промайнула на високій позитивній ноті;
- відкриті уроки:
 - з географії «Від руди до професії: географія промислового міста». Географія - наука, що вивчає Землю як єдиний комплексний об'єкт, досліджуючи її природу, населення, господарську діяльність та взаємозв'язки між ними. Гірничо-металургійна галузь, про яку говорили на уроці, - величезний механізм, де задіяні тисячі фахівців: від тих, хто знаходить руду глибоко під землею, до тих, хто перетворює її на чисту сталь. Наше унікальне місто дає можливість утвердитись таким професіям як геолог, маркшейдер, гірник, шахтар, інженер-проектувальник, машиніст екскаватора, водій самоскида, прохідник, дробильник, оператор дробарної установки, агломератник, сталевар, металург, еколог тощо. Гостею уроку стала Олена Бублій – і не в якості вчителя хімії. В її трудовій біографії є професія лаборанта хімічного аналізу Центрального ГЗК. Вона свого часу контролювала якість руди та концентрату. Дев'ятикласники разом з учителем географії Оленою Павлиш склали «ланцюжок розвитку»: природні ресурси – промисловість – місто – професії – майбутнє та визначили роль географії у професійному самовизначенні;
 - з історії «Коли руда змінила долю краю», який провела Ольга Котенко. Якщо шкільний предмет історія є для вас улюбленим, то він може стати провідником до багатьох професій, що охоплюють не лише наукову діяльність, а й освіту, культуру, медіа та державне управління. Основні напрямки професії включають роботу викладачем ВНЗ, вчителем, істориком-дослідником, етнографом, архіваріусом, музейним працівником, археологом, екскурсоводом, журналістом, аналітиком, краєзнавцем, гідом, менеджером культурних проєктів. Знання історії також є фундаментом для професій мистецтвознавця, архітектора-реставратора, дипломата та політолога, оскільки вивчення минулого

дозволяє аналізувати сучасність. Про це і про історію нашого міста йшла розмова на інтегрованому уроці.

Особлива увага під час декади приділялася практичному застосуванню знань, розвитку логічного мислення, дослідницьких навичок та командної роботи.

Інтегрований підхід дозволив продемонструвати учням взаємозв'язок між різними навчальними предметами та їх значення у реальному житті й професійній діяльності. Учні мали можливість спробувати себе у ролі інженерів, програмістів, аналітиків, що сприяло кращому розумінню власних здібностей та інтересів.

У результаті проведення декади підвищився пізнавальний інтерес учнів до історій й географії як наук, зросла мотивація до навчання, а також сформувалося більш чітке уявлення про можливі професійні траєкторії. Вчителі отримали цінний досвід організації міжпредметної взаємодії та впровадження профорієнтаційних елементів у навчальний процес.

Отже, проведена декада засвідчила ефективність інтегрованого підходу у формуванні професійного самовизначення учнів та підтвердила доцільність подальшого впровадження подібних освітніх практик.

**Кудрявцева О.В., Медніс І.І.,
Скобкарьова О.О.,**
учителі англійської мови
Криворізької гімназії №111
Криворізької міської ради,
e-mail: ksiusha15@gmail.com
ingainga0311@gmail.com
Skobkarovalena@gmail.com

АНГЛІЙСЬКА МОВА – ФУНДАМЕНТ ПРОФЕСІЙНОГО УСПІХУ: МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ ІНТЕГРОВАНОЇ ДЕКАДИ

Анотація. Стаття присвячена методичним підходам до проведення інтегрованої декади англійської мови. Автори презентують цілісну систему профорієнтаційної роботи, побудовану від початкової до базової школи, з

використанням змішаного навчання, методу проєктів та інтерактивних технологій.

Ключові слова: профорієнтація, методична вертикаль, змішане навчання, метод проєктів, кар'єрні навички, іншомовна комунікація, НУШ.

У сучасній освітній парадигмі Нової української школи англійська мова виходить за межі суто лінгвістичної дисципліни, стаючи фундаментом професійного успіху. Побудова інтегрованої декади навколо теми кар'єрного зростання дозволяє учням усвідомити практичну цінність мовних знань. Нами було розроблено проєкти, уроки, заходи, які забезпечують наступність профорієнтаційної роботи на різних етапах навчання.

1. Початкова цикл (4 клас): Ігрове моделювання та перші кроки.

У сучасній початковій школі на уроках англійської мови можна познайомити учнів зі світом професій, розвивати мовлення та формувати уявлення про майбутнє.

У гімназії для учнів 4 класу було проведено Speaking club «Говоримо, мріємо, обираємо майбутнє». Під час занять діти знайомилися з темою професій, опановували нову лексику, переглядали відеоматеріали та обговорювали їх. Через інтерактивні завдання діти не лише вчили слова, а й вчилися висловлювати власні думки, фантазувати та мріяти про майбутню професію. Такі уроки сприяють розвитку мовленнєвих навичок і формують позитивне ставлення до навчання.

Практичним прикладом поєднання профорієнтації та змішаного навчання став проєкт-рольова гра «At the Pizza Restaurant» у межах теми «Food / Eating out». Проєкт поєднав онлайн та офлайн формати навчання. На онлайн-етапі учні працювали з діалогом «At the Pizza Restaurant», читали та перекладали його, а також розподіляли ролі (офіціант і відвідувач). Далі діти самостійно готувалися до виконання ролей і створювали меню. Разом із учителем учні також підготували елементи костюмів офіціанта (фартух, кепка або бандана, сорочка), що зробило заняття більш реалістичним. На офлайн-уроці відбулася інсценізація ситуації «У піцерії». Учні відтворювали реальне спілкування в закладі

харчування, використовуючи англійську мову в наближених до життя умовах. Такий підхід має важливий освітній і профорієнтаційний ефект. Учні розвивають навички усного мовлення, вчаться працювати в команді, набувають соціальних навичок і знайомляться з професіями сфери обслуговування. Навчання через гру та діяльність робить уроки англійської мови більш змістовними, практичними та наближеними до реального життя.

2. Адаптаційний цикл (5–6 класи): Дослідження та самоаналіз.

У рамках проєкту «PROмісто: ГІМНАЗІЯ. ПРОФЕСІЯ. МАЙБУТНЄ» було проведено інтерактивний урок англійської мови для учнів 5 класу.

Під час заняття діти знайомилися зі світом професій у цікавій ігровій формі: обговорювали різні види діяльності, вчилися називати та описувати обов'язки спеціалістів англійською мовою, закріплювали нову лексику та граматичні конструкції в усному мовленні. Особливу зацікавленість викликала гра «Хто я?», у якій учні відгадували професії англійською мовою, ставили запитання та активно тренували навички спілкування. Урок пройшов у дружній, динамічній атмосфері, з елементами командної роботи та великою кількістю живого спілкування.

У межах загальногімназійного проєкту учні 6 класу також відвідали пізнавальний майстерклас в IT Step School. Під час заходу діти дізналися, що англійська мова є основою мов програмування, а її знання відкриває можливості для створення сучасних застосунків і роботи в міжнародному середовищі. Окрему увагу було приділено тому, що IT-спеціалісти можуть працювати з України та виконувати замовлення для клієнтів з усього світу. Практична частина викликала найбільший інтерес: учні читали лист-завдання англійською мовою та виконували його, створюючи сторінку для застосунку з пошуку загублених тварин. Майстерклас став для дітей не лише корисним, а й надихаючим, посиливши інтерес до вивчення англійської мови та сучасних технологій.

У 6 класі робота поглиблюється через Mini Project “Jobs / Professions. Проєкт був спрямований на формування усвідомленого ставлення до вибору

професій у доступній для віку формі. У ході роботи учні на онлайн уроках опрацювали лексику теми «Jobs / Professions»; виконали мініпроект, у якому обрали три професії за власним ставленням (хочу бути / не хочу бути / не проти бути) та коротко пояснили свій вибір. На офлайн уроці продовжили роботу творчо – створили відеоблоги «My job preferences». Реалізація проекту сприяла розвитку усного та писемного мовлення, формуванню навичок самоаналізу, підвищенню мотивації до вивчення англійської мови та розвитку цифрової грамотності через використання відеоформату.

3. Базова школа (7–9 класи): інтерактивне моделювання професійного середовища.

У 8 класі урок англійської мови на тему «The World of Work» був побудований як інтерактивне дослідження сучасного світу праці, у якому вивчення лексики органічно поєднувалося з розвитком життєвих компетентностей. На початку заняття учні ознайомилися з новою тематичною лексикою, що стосується професійних навичок (hard skills) та особистісних якостей (soft skills). Далі перейшли до практичної роботи в групах: створювали мініпостери «The Ideal Candidate», моделюючи вимоги до представників різних професій. Така діяльність сприяла розвитку критичного мислення, уміння працювати в команді та аналізувати реальні професійні запити. Значущим етапом уроку стала технологія «Мікрофон», яка дала можливість кожному учневі висловити власну думку, аргументувати позицію та спробувати себе в ролі спікера. Це сприяло активному розвитку усного мовлення та впевненості у спілкуванні англійською мовою. Завдяки комплексному підходу вдалося не лише вдосконалити іншомовну компетентність, а й сформувати повагу до різних видів професійної діяльності та усвідомлення особистої відповідальності за майбутній професійний вибір.

Онлайн-проект «Професії Кривого Рогу» у 9 класі мав практичну та регіональну спрямованість і був присвячений ознайомленню учнів із затребуваними професіями рідного міста. У межах роботи було організовано онлайн-урок, під час якого учні опрацювали тематичну лексику та

проаналізували зразки рекламних текстів професій. Далі школярі самостійно створювали власні тексти реклами, часто обираючи професії своїх батьків, що підвищувало мотивацію та залученість. Завершальним етапом стала презентація робіт, обговорення та корекція мовленнєвих помилок, а також підготовка коротких рекламних відеороликів. Проєкт сприяв розвитку навичок самопрезентації, формуванню розуміння зв'язку між освітою та ринком праці, а також усвідомленню ролі англійської мови як інструменту реального професійного життя.

Також учні 9-х класів мали можливість відвідати комп'ютерну академію IT STEP School, де занурилися у світ сучасних технологій та спробували себе у створенні англійськомовних вебзастосунків. Під час заняття гімназисти ознайомилися з основами веброзробки та переконалися у ключовій ролі англійської мови в IT-сфері. Було наголошено, що англійська є мовою програмування, міжнародної комунікації та доступу до сучасних цифрових ресурсів.

5. Стратегія «Living Library»: мотиваційний компонент.

У межах профорієнтаційної декади відбулися зустрічі учнів із випускниками гімназії, які поділилися власним професійним досвідом та шляхом становлення. Для учнів 6-7 класів відбулася зустріч із випускницею 2012 року Ельвірою Журбою, яка нині працює бортпроводницею. Вона розповіла про особливості своєї професії, щоденні виклики та яскраві моменти роботи, пов'язані з подорожами та спілкуванням із пасажиром з різних країн. Учні із зацікавленням слухали історії про міжнародні перельоти та відповідальність у роботі екіпажу. Окрему увагу було приділено ролі англійської мови, яка є невід'ємною складовою професійної діяльності бортпроводника. Гостя наголосила, що саме знання англійської відкриває можливості для міжнародного спілкування, подорожей і професійної реалізації. Наступна онлайн-зустріч відбулася з випускником 2013 року Євгеном Цоуфалом, фахівцем IT-галузі, Marketing Lead компанії GlobalLogic Ukraine. Під час розмови він поділився досвідом професійного розвитку та розповів про значення англійської мови в IT-сфері та повсякденній роботі сучасних фахівців. Окремо було наголошено на її

ролі у роботі з технічною документацією та міжнародними проєктами. Спікер також надав практичні поради щодо вивчення англійської мови, розвитку мовленнєвих навичок і використання її як інструменту для досягнення професійних цілей. Такі зустрічі мотивують учнів усвідомлювати важливість навчання та допомагають побачити реальні можливості, які відкриває володіння англійською мовою.

Висновки. На уроках англійської мови можна послідовно формувати кар'єрні навички здобувачів освіти. Використання змішаного формату навчання та активне залучення професійного досвіду випускників і соціальних партнерів перетворює англійську мову з навчального предмета на реальний інструмент успішного майбутнього кожного учня гімназії.

Список використаних джерел:

- Коста Д. Prepare 5 / Д. Коста, М. Вільямс. – Київ: Лінгвіст, 2023. – 160 с.
Коста Д. Prepare 6 / Д. Коста, М. Вільямс. – Київ: Лінгвіст, 2023. – 160 с.
Матеріали офіційної сторінки Криворізької гімназії №111 у мережі Facebook [Електронний ресурс]. – 2026.
Нова Українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи / МОН України, – 2016. – 34 с.
Пухта Г. Quick Minds 4 / Г. Пухта, Г. Гернгрос. – Київ: Лінгвіст, 2021. – 112с.
Стайрінг Д. Prepare 8 / Д. Стайрінг, Н. Тімз. – Київ: Лінгвіст, 2025. – 168 с.

Мелетич Н. В., вчитель математики
Криворізької гімназії №111
Криворізької міської ради
e-mail: natim18meletich81@gmail.com

**ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ
ТОЧНИХ НАУК: ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ ДЕКАДИ**

Анотація: У статті розглядається досвід проведення інтегрованої декади професій «ЗАЛІЗНА ЛОГІКА», як інструменту інтеграції теоретичних знань з математики та фізики у практичну професійну діяльність. Особлива увага приділяється профорієнтаційним зустрічам, екскурсіям, інтегрованим, нестандартним урокам, як засобам візуалізації фундаментальних законів науки.
Ключові слова: професійна орієнтація, життєвий досвід, реальний вибір, прикладна математика, фізичне моделювання.

На даному етапі розвиток нашого міста та педагогічної науки характеризується пошуком нових методологічних підходів до викладання фундаментальних дисциплін, зокрема математики та фізики, через призму їх практичної реалізації у професійній діяльності. Проведення декади професій, пов'язаних з математикою та фізикою, пройшло під назвою «Залізна логіка» у період з 09 по 20 лютого 2026 року і стало важливим емпіричним кроком у реалізації стратегії інтегрованого навчання. Концептуальний фундамент заходу базується на усвідомленні того, що фізика як фундаментальна наука керує глобальними процесами світу, тоді як математика надає інструментарій для управління цими процесами через цифровий еквівалент та логічні структури. Такий підхід дозволяє трансформувати абстрактні теоретичні знання у дієвий механізм формування професіоналізму, що відображено у гаслі «Будь PRO!».

Теоретичний аналіз змісту декади виявляє глибокий зв'язок між дисципліною думки та пізнанням об'єктивної істини. Математика у контексті даного проєкту розглядається не лише як сукупність алгоритмів, а як універсальна мова Всесвіту та специфічна гімнастика розуму, яка застосовується у багатьох професіях нашого міста, що є фундаментом для розвитку інших наукових галузей. Логіка, визначена організаторами як «залізна», виступає гарантом інтелектуальної чесності, де наукова істина має пріоритет над будь-якими авторитетами. Це створює особливе освітнє середовище, де краса наукового пізнання прихована безпосередньо у доведеннях, а розв'язання складних проблем вимагає гармонійного поєднання наукової суворості та творчого пошуку.

Важливим компонентом реалізації мети декади стало вивчення математичних закономірностей у макромасштабах під час візиту до астрономічної обсерваторії, розташованої у КПЛ КМР [6], щоб показати наступність навчання та познайомити здобувачів освіти з ліцеями нашого району. У межах дискусії, що виникла під час екскурсії, було підкреслено, що астрономія є найвищим проявом математичної логіки в природі. Дослідження небесної механіки дозволило здобувачам освіти побачити безпосереднє

застосування математичного аналізу та геометрії. Ознайомлення з принципами роботи телескопів, їх оптичних систем та методів спектрального аналізу продемонструвало, як фізичні закони світла трансформуються у математичні моделі, що дозволяють обчислювати відстані до віддалених галактик та визначати хімічний склад зірок. Практичне ознайомлення з методами астрометрії підтвердило тезу про те, що математика дисциплінує думку, дозволяючи людському розуму оперувати величинами, які виходять за межі буденного досвіду, тим самим відкриваючи справжню красу світобудови через точність обчислень.

Продовженням професійної орієнтації та поглиблення розуміння прикладної ролі точних наук став візит до Автотранспортного фахового коледжу [5]. У цьому контексті гасло «Фізика керує світом» було інтерпретовано через призму технічної термодинаміки та теоретичної механіки. Процес підготовки майбутніх фахівців автомобільної галузі нерозривно пов'язаний із володінням складним математичним апаратом, необхідним для розрахунку параметрів двигунів, динаміки руху транспортних засобів та оптимізації логістичних ланцюгів. Під час ознайомлення з матеріально-технічною базою коледжу акцент було зроблено на важливості точності розрахунків у проектуванні вузлів автомобіля, де найменша математична похибка може призвести до критичних фізичних наслідків. Використання комп'ютерного моделювання та діагностичного обладнання підкреслило актуальність тези про управління світом через цифри. Це продемонструвало учням, що статус професіонала («PRO») вимагає не лише володіння технічними навичками, а й глибокого розуміння фізичних процесів, які лежать в основі роботи будь-якого складного механізму.

Щоб побачити, як точні науки пов'язані з професіями реальних людей, для учнів були проведені профорієнтаційні зустрічі з віртуозами своєї справи: Ігорем Козиревим, викладачем спецдисциплін, кінокаскадером, технічним комісаром змагань «Гонки на виживання» та Олегом Почужевським, кандидатом технічних наук, доцентом кафедри автомобільного транспорту Криворізького

національного університету, де учні мали можливість побачити симбіоз точних наук та професійної діяльності.

Здобувачі освіти мали можливість долучитися до екскурсії до ТОВ «Агротек-Інвест» [1], де ознайомилися роботою економіста, менеджерів, механіків та технічних спеціалістів та дослідили пряму залежність успішності виконання робочих задач від якості знання точних наук.

На інтегрованих уроках [4], у рамках декади, учні розв'язували задачі, в яких були задіяні професії їхніх батьків, знайомилися з завданнями, які вирішують батьки кожного дня на своїй роботі. Можливо, когось з дітей зацікавлять ці професії та буде бажання продовжити роботу своїх батьків чи розпочати свою династію.

Проведення декади математики та фізики в межах проекту свідчить про високу ефективність синергії теоретичного навчання та застосування теорії у професіях нашого міста. Поєднання спостережень за макрооб'єктами в обсерваторії та аналізу складних технічних систем в автотранспортному коледжі створило умови для формування цілісного наукового світогляду. Епістемологічне значення такого підходу полягає у переході від пасивного засвоєння фактів до активного пошуку істини, де математична логіка стає інструментом деконструкції складних завдань на прості та зрозумілі елементи.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що декада виступила не лише як освітній захід, а як цілісна педагогічна технологія популяризації STEM-освіти. Вона підтвердила, що математика та фізика є базисом для будь-якої інженерної чи наукової діяльності, а їх вивчення сприяє не тільки професійному зростанню, а й загальному інтелектуальному розвитку особистості.

Впровадження подібних ініціатив у навчальний процес дозволяє готувати фахівців для нашого міста та країни, здатних до критичного мислення та інноваційної діяльності в умовах швидкого технологічного прогресу. Розуміння того, що краса науки прихована в її логічній суворості, а успіх у професії залежить від здатності керувати цифрами, стає надійним підґрунтям для майбутніх досягнень здобувачів освіти.

Список використаних джерел:

1. <https://agrotek.in.ua>
2. Про схвалення Концепції розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти) : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 960-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/960-2020-p>.
3. Гриневич Л. М. Нова українська школа: основи стандарту освіти. Львів: Світ, 2016. 64 с.
4. Інтеграція знань з точних наук як засіб формування наукового світогляду учнів / за ред. К. В. Корсака. Київ : Педагогічна думка, 2018. 180 с.
5. Автотранспортний фаховий коледж Криворізького національного університету : офіційний сайт. URL: <http://atcknu.com.ua>
6. Криворізький природничо-науковий ліцей (КПЛ КМР): інформаційні матеріали та освітня діяльність. UR

**Міщук Н.О., заступник
директора з НВР
Криворізької гімназії №111
Криворізької міської ради,
e-mail: mishchuk@111.dp.ua**

ОСВІТА БЕЗ КОРДОНІВ: ГІБРИДНІ ФОРМАТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДГОТОВКИ ДО ПРОФЕСІЙ МАЙБУТНЬОГО

***Анотація.** У статті розкривається складний процес пошуку себе в умовах війни, коли ринок праці змінюється щомісяця, а безпекова ситуація диктує нові правила життя, контекст змін: від пандемії до іспиту на стійкість. Досліджується формат взаємодії, при якому вчитель та учні перебувають в єдиному віртуальному просторі та взаємодіють у режимі реального часу.*

***Ключові слова:** гібридні формати та моделі, мікрокурси, перевернутий клас, професійні проби, віртуальні стажування та цифрові «тіні», професії без кордонів.*

Сьогодні вибір професії для учня гімназії – це вже не просто відповідь на запитання «ким ти хочеш бути?». Це складний процес пошуку себе в умовах війни, коли ринок праці змінюється щомісяця, а безпекова ситуація диктує нові правила життя.

У часи, коли майбутнє здається мінливим, профорієнтація стає не просто порадою, а стратегією виживання та розвитку, де на зміну традиційним підходам приходять гібридні формати навчання.

Контекст змін: від пандемії до іспиту на стійкість

Сучасна освітня модель України зазнала докорінних змін, що відбувалися в нашій країні у два критичних етапи. Перші фундаментальні зміни в освітню систему прийшли у березні 2020 року разом із пандемією COVID-19, яка змусила нас на зміну освіти лише з «класної кімнати» у найкоротші терміни опанувати сучасні цифрові інструменти, щоб перетворити виклики на можливості та створити для наших учнів стійке й інноваційне середовище навчання. Проте справжнім іспитом на стійкість став 2022 рік. 2022 рік – найважчий стрес-тест для української освіти. Війна радикально змінила пріоритети системи освіти: відтоді її ефективність визначається здатністю працювати в екстремальних умовах, де збереження людських життів та національних смислів стали невід’ємною складовою освітнього процесу.

Повномасштабне вторгнення остаточно закріпило статус цифрової освіти як стратегічно важливої. Сучасна модель навчання вибудовується навколо принципу адаптивної гнучкості. Вона поєднує різні середовища та технології.

Гібридні моделі в українських реаліях

Гібридне навчання (Blended Learning або Hybrid Learning) сьогодні є найбільш життєздатною відповіддю на виклики сьогодення. Це не просто суміш онлайн та офлайн, а стратегічне поєднання різних форматів для створення безперервного освітнього шляху.

В українських реаліях гібридність набула специфічних рис, адаптованих до безпекової ситуації. Основними моделями є:

1. Ротаційна модель – це одна з найбільш ефективніших стратегій змішаного навчання, яка передбачає перехід учнів між форматами навчання за визначеним графіком (тиждень – очно в закладі освіти, тиждень – дистанційно). В умовах України, нашого міста ця модель стала справжнім порятунком для закладів освіти, де місткість укриттів не дозволяє одночасно прийняти всіх учасників освітнього процесу.
2. Синхронний гібрид – синхронне або дистанційне навчання, формат взаємодії, при якому вчитель та учні перебувають в єдиному віртуальному

просторі та взаємодіють у режимі реального часу («тут і зараз»). В умовах війни цей режим став критично важливим інструментом не лише для передачі знань, а й підтримки психологічного зв'язку та створення відчуття «нормальності життя».

3. Перевернутий клас – інноваційна педагогічна модель, місток між дистанційною автономією та живим спілкуванням. Модель складається з двох невід'ємних етапів: етапу самостійного опанування (асинхронний) та етапу активної практики (синхронний або офлайн).

Гібридна модель як вікно у професійний світ

Для учнів базової та профільної школи гібридний формат стає ідеальним майданчиком для професійних спроб. Це не лише про форму навчання, а про гнучкість у виборі професії. Реалізація міського науково-методичного проєкту «Педагогічні стратегії професійної орієнтації здобувачів освіти в контексті затребуваності професій повоєнної України» націлює нас на трансформацію навчання під конкретний запит ринку праці повоєнної України. Міський проєкт – це наша мета (навчити майбутніх професіоналів), а гібридні формати – це наш шлях (сучасні методи навчання). Без гібридності ми обмежені стінами кабінету, а з нею – ми даємо учням професії майбутнього вже сьогодні.

Віртуальні стажування та цифрові «тіні».

Ці інструменти дозволяють «стерти кордони» між закладом освіти та реальним робочим середовищем, надаючи учням унікальний доступ до професійного досвіду без географічних обмежень.

Цифрові «тіні»: Це формат «спостереження за професіоналом». Учень на певний час стає «віртуальною тінню» фахівця. За допомогою онлайн-сервісів учні бачать робочий день спеціаліста зсередини: як проводяться наради, як приймаються рішення, як виглядає робоче місце, тощо.

Віртуальні стажування: На відміну від простого спостереження, стажування передбачає активну участь. Деякі компанії, підприємства, створюють симуляційні онлайн-платформи, де учні виконують адаптовані реальні завдання.

VR-екскурсії та інтерактивні візити: Використання технологій віртуальної реальності в стінах гімназії дозволяє «перенестися» на підприємство, лабораторію, пекарню, тощо. Це дає змогу відчувати масштаб та специфіку професій, доступ до яких у реальному житті для підлітків не завжди відкритий з питань безпеки.

Проекти з менторами з різних куточків міста, країни, світу: Гібридний формат відкриває доступ до експертів, які фізично не можуть приїхати до гімназії. Учні можуть працювати над спільним проектом під керівництвом фахівця через хмарні платформи.

Мікрокурси та професійні проби: від теорії до «тест-драйву» кар'єри.

Цей інструмент дозволяє відійти від абстрактного вивчення професій до реальної практики. Гібридний формат «спробуй сам» робить цей процес максимально ефективним:

Асинхронний старт (Мікрокурси): Учень проходить короткий (від 2 до 5 годин) онлайн-курс на спеціалізованій платформі. Це може бути введення в будь-яку професію. На цьому етапі учні отримують базовий термінологічний апарат та розуміють контекст професії.

Професійна проба (Практичний етап): Це ключовий елемент профорієнтації – виконання реального робочого завдання у гібридному середовищі.

Синхронний рефлексивний фідбек: Після виконання проби учень зустрічається (очно або онлайн) з вчителем-наставником або запрошеним фахівцем для аналізу результату. Це допомагає підлітку зрозуміти: «Чи справді мені це подобається? Чи готовий я займатися цим 8 годин на день?».

Розвиток навичок «майбутнього професіонала» через гнучкість форматів

Використання гібридних інструментів у гімназії не лише допомагає обрати фах, а й автоматично розвиває компетенції, без яких неможлива успішна кар'єра в умовах сучасного світу. Кожен компонент гібридної моделі робить свій внесок у підготовку учня:

- **Цифрова автономія (асинхронність):** Навчаючись на онлайн-платформах у власному темпі, учні вчаться самостійно шукати ресурси, критично оцінювати джерела інформації та опановувати нові інструменти – від ШІ-асистентів до професійного софту.
- **Гнучкість мислення та адаптивність (офлайн + онлайн):** Навичка швидко перемикається між живою дискусією в класі та дистанційною командною роботою в хмарі формує здатність до роботи в гібридних офісах майбутнього. Це вчить підлітків бути ефективними незалежно від обставин та середовища.
- **Тайм-менеджмент та самодисципліна (асинхронність):** Планування власної освітньої траєкторії, дотримання дедлайнів у асинхронних курсах та балансування між шкільною програмою і додатковими професійними пробами є фундаментом для майбутнього фрілансу або керівних посад.

Виклики для гімназійної спільноти

Впровадження таких інструментів потребує створення «освітнього технопарку» та трансформації ролі вчителя — від транслятора знань до кар'єрного коуча та провідника у світі професій майбутнього. Це вимагає від гімназії перегляду філософії взаємодії з учнем: ми більше не даємо готові відповіді, ми вчимо ставити правильні запитання та самостійно обирати інструменти для пошуку рішень.

Отже, гібридні формати навчання – це не просто тимчасовий захід безпеки, а фундаментальний крок до створення нової якості освіти. Профорієнтаційна робота в такому форматі стає стратегічною інвестицією в майбутнє України. Адже саме сьогоднішні учні стануть тими фахівцями, які будуть відновлювати країну, впроваджувати інновації та інтегрувати наш досвід стійкості у глобальний контекст.

Даючи учням можливість навчатися та «пробувати» професії без кордонів, ми виховуємо покоління, яке не боїться змін. Ми готуємо їх до світу, де професійна майстерність поєднується з високою цифровою культурою та здатністю до постійного самовдосконалення. Гімназія сьогодні – це не просто

стіни, це відкрита екосистема, яка забезпечує кожному учневі право на усвідомлене та успішне майбутнє, незалежно від складності зовнішніх обставин.

Список використаних джерел:

Закон України «Про повну загальну середню освіту». (Акцент на автономію закладів у виборі форм навчання).

Наказ МОН України №1115 «Деякі питання організації дистанційного навчання» (зі змінами), що регламентує синхронну та асинхронну взаємодію.

Станкевич Н., Кучерук О. «Змішане навчання: теорія та практика». Базові підходи до ротаційних моделей та «перевернутого класу».

Крістенсен К., Хорн М., Стейкер Х. «Змішане навчання: використання проривних інновацій для покращення шкільної освіти». (Класична праця, де описано Rotation Model).

Посібник «Змішане навчання: від теорії до практики» (від ГС «Освіторія» та EdEra). Саме тут детально розписано різницю між синхронним та асинхронним форматами.

Павлиш О.О., вчитель географії
Криворізької гімназії №111
Криворізької міської ради
e-mail: <mailto:apavlish@ukr.net>

ЕКСКУРСІЙНА ТА КРАЄЗНАВЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ МОЛОДІ

***Анотація.** У статті висвітлено досвід організації екскурсійної діяльності як ефективного засобу формування ключових компетентностей та професійного самовизначення учнів. Розкрито особливості реалізації практико-орієнтованого навчання через відвідування промислових і аграрних підприємств Кривого Рогу.*

***Ключові слова:** екскурсійна діяльність, краєзнавча діяльність, професійна орієнтація, профорієнтаційна робота, практико-орієнтоване навчання, компетентнісний підхід, гірничо-металургійна промисловість, аграрний сектор, виробничі екскурсії, професійне самовизначення, освітній проєкт.*

Сучасні умови розвитку суспільства висувають нові вимоги до професійного самовизначення молоді. У ситуації швидких змін на ринку праці особливої актуальності набуває не лише інформування учнів про світ професій, а й формування практичного розуміння їх змісту. Відповідно до положень Закону України «Про освіту» та Концепції Нової української школи, одним із ключових завдань освіти є формування здатності учнів до свідомого життєвого вибору, розвитку компетентностей та готовності до професійної самореалізації [

[1; 4]. У цьому контексті ефективним інструментом профорієнтаційної роботи виступає екскурсійна та краєзнавча діяльність, яка забезпечує поєднання навчання з реальним життєвим досвідом [2; 3].

У межах гімназійного проєкту «ПРОмісто: ГІМНАЗІЯ. ПРОФЕСІЯ. МАЙБУТНЄ» було організовано систему екскурсій, спрямованих на ознайомлення учнів із різними сферами економіки рідного краю, формування уявлень про сучасні професії та усвідомлення взаємозв'язку між шкільними знаннями й реальним виробництвом. Особливістю проєкту стало те, що кожна екскурсія мала не лише пізнавальний, а й профорієнтаційний та дослідницький характер.

Яскравим прикладом стала екскурсія здобувачів освіти 8-х класів до району Тернів, де учні відвідали технічний скансен – «живий» музей просто неба поблизу ПК «Північний». Цей простір дозволяє ознайомитися з великогабаритною гірничою технікою в умовах, максимально наближених до виробничих. Учні мали можливість не лише спостерігати, а й «зануритися» у світ гірничих професій, відчутти масштаб техніки та уявити себе в ролі її операторів. Такий формат сприяв формуванню інтересу до інженерно-технічних спеціальностей та розумінню складності гірничої справи.

Значущим етапом стала екскурсія дев'ятикласників на ПрАТ «ЦГЗК» – одне з провідних підприємств із виробництва залізорудної сировини. Учні отримали засоби індивідуального захисту та пройшли обов'язковий інструктаж з техніки безпеки, що підкреслило високий рівень організації виробничого процесу. Під час відвідування рудовипробувальної лабораторії здобувачі освіти ознайомилися з процесами магнітної сепарації, флотації та збагачення руди. У лабораторії фізико-хімічного аналізу їм було продемонстровано сучасне обладнання, зокрема рентгеноспектральні аналізатори, що дало змогу побачити практичне застосування знань з хімії та фізики. Відвідування музею трудової слави підприємства дозволило учням ознайомитися з історією розвитку комбінату та його соціальними ініціативами, а також вшанувати пам'ять працівників-захисників України.

Для п'ятикласників надзвичайно цікавим стало відвідування ТОВ «Агротек-Інвест» – офіційного представника техніки John Deere. Учні переконалися, що промисловий потенціал регіону включає не лише гірничу галузь, а й сучасний аграрний сектор. Під час екскурсії вони ознайомилися з комбайнами, тракторами та обприскувачами, а також дізналися про практичне застосування математичних і фізичних знань у роботі сучасної техніки. Живе спілкування з представником підприємства сприяло формуванню інтересу до технічних професій і розширенню уявлень про сучасний ринок праці.

Окреме місце у проєкті зайняла екскурсія для учнів четвертого класу «Кривий Ріг – місто руди і металу». Діти ознайомилися з історією міста, його геологічними особливостями та промисловим значенням. Вони досліджували властивості залізної руди, відвідали оглядовий майданчик кар'єру та музей Південного ГЗК, де побачили повний цикл виробництва металу. Попри повітряну тривогу, яка тимчасово перервала екскурсію, учні організовано перебували в укритті, що підкреслило важливість безпеки освітнього процесу в сучасних умовах. Після відновлення подорожі діти стали свідками символічного природного явища – пташиного клину, що сприйнялося як знак надії та життя. Завершальним етапом стала екскурсія на Південний гірничо-збагачувальний комбінат, де учні ознайомилися з масштабами видобутку залізної руди та сучасними технологіями її переробки. Відвідування музею підприємства дозволило простежити шлях руди від кар'єру до металу, а також побачити унікальні об'єкти «сталевій набережній». Отримані враження сприяли формуванню усвідомлення значення промисловості для розвитку регіону та країни.

Узагальнення результатів реалізації проєкту засвідчило, що екскурсійна та краєзнавча діяльність є дієвим засобом професійної орієнтації учнів. Вона забезпечує поєднання теоретичних знань із практикою, формує ключові компетентності, розширює уявлення про світ професій та сприяє усвідомленому вибору майбутнього життєвого шляху. Особливо важливо, що учні отримують не лише знання, а й емоційний досвід взаємодії з реальним виробничим

середовищем, що підсилює мотивацію до навчання та саморозвитку. Отже, екскурсійна та краєзнавча діяльність є ефективним інструментом сучасної профорієнтаційної роботи, який дозволяє перетворити навчання на живий, практико-орієнтований процес пізнання світу та себе в ньому.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту». – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Державний стандарт базової середньої освіти (2020). – Режим доступу: <https://mon.gov.ua>
3. Концепція профільного навчання в старшій школі. – Київ: МОН України.
4. Концепція Нової української школи. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua>

**Фесенко Л.О., вчитель
української мови та літератури
Криворізької гімназії №111
Криворізької міської ради
e-mail: luda.fesenko74@gmail.com**

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

***Анотація.** У статті висвітлено досвід проведення декади української мови та мистецтва організації зустрічей з людьми мистецьких професій, екскурсійної діяльності як ефективного засобу формування знань про професії.*

***Ключові слова:** мистецтво, художнє слово, екскурсійна діяльність, професійна орієнтація, закулісся.*

Сучасні реалії – це постійні виклики як для всього педагогічного колективу, так і для кожного вчителя зокрема. Воєнна агресія росії, постійна тривожність та багато інших чинників навчили учасників освітнього процесу швидко мобілізувати свої сили, психологічний стан, блискавично реагувати на певні події й приймати нестандартні рішення. Усе це також спонукає педагогічну громадськість до пошуку ефективних шляхів навчання учнів у закладах загальної середньої освіти.

В умовах змішаного навчання учителі докладають максимум зусиль, аби активізувати навчальну діяльність здобувачів освіти, мотивувати їх до отримання знань, вивчення програмового матеріалу. Оптимальними й

ефективними є на сьогодні інтерактивні методи, майстерно поєднані із традиційними.

Сучасним учням потрібен стимул, який активізує їх пізнавальний пошук, дасть розуміння, де й коли це знадобиться, урешті-решт просто зацікавить. Але педагогічна робота – це не лише надавання освітніх послуг. Учитель один із перших творить майбутнє. Так, зараз триває війна. Але всі ми працюємо заради миру, тому вже сьогодні повинні подбати про розбудову держави після завершення цього страшного періоду нашої історії. Як саме молодь буде зацікавлена в оновленні України? Що б вони хотіли зробити для свого міста? Яким вони його бачать? Але, насамперед, цікавлять професії, що вийдуть на ринок праці.

Долучившись до програми міста, наша гімназія започаткувала проєкт «ПРОмісто: ГІМНАЗІЯ. ПРОФЕСІЯ. МАЙБУТНЄ». У ньому було зосереджено увагу на практико-орієнтованому аспекті організації освітнього процесу, який наш педагогічний колектив намагався реалізувати через екскурсії, метою яких було ознайомлення із роботою та людьми різних професій, безпосередні зустрічі із фахівцями та уроки, спрямовані на професійну орієнтацію чи ознайомлення здобувачів освіти діяльністю людей окремих професій.

Важливу ланку цієї роботи складала декада української мови та мистецтва.

Зрозуміло, що мовне самовираження здобувачів освіти надзвичайно актуальне для сьогодення. І для вчителя-словесника також важливо навчити дітей розуміти слово, володіти ним, уміти гнучко адаптуватися в мінливих життєвих ситуаціях, самостійно й критично мислити, знаходити шляхи раціонального розв'язання проблем чи викликів, які ставитиме суспільство. А ще – усвідомлювати, де і як саме здобуті знання знадобляться йому в житті. Особливо складно це робити після тривалого часу дистанційного навчання, коли саме колективна робота, згуртованість учнів, соціалізація опинилися десь позаду. А це ті рушійні моменти шкільного життя, які одночасно й мотивували, і підтримували, й навчали в дитячому колективі.

Протягом декади української мови та мистецтва здобувачі освіти відвідали театр – культурну ланку розвитку суспільства й громади зокрема. Театр розвантажує емоційну сферу людини. Переживаючи бурхливі емоції протягом вистави, кожен ніби перезавантажується, скидає з себе негатив, оновлюється. А ще – отримує нові ідеї, натхнення, мрії. Це одночасно свято, містика, завороження й загадка. Але в той же час і величезна праця. Разом із учителями учням дозволили заглянути за лаштунки й зануритися в таємниці народження вистави в Криворізькому академічному театрі музично-пластичних мистецтв «Академія руху». Пластика, пантоміма – саме вони без слів допомагають передати щастя, сум, біль, зневіру, радість та ще багато різних емоцій. Діти ознайомилися не лише з професіями актора та режисера, а й із багатьма іншими, які допомагають створити виставу. Серед них були і художник-костюмер, і звукорежисер, і балетмейстер, і бутафор, і швачки-костюмери й не тільки. Після інтерв'ю із головним режисером Сергієм Бельським діти зрозуміли, що і роздуми, й сумніви, і численні спроби – це нормальний робочий процес. Не все й одразу вдається.

Перегляд концертної програми «Шлягери на всі часи» з вокальним гуртом «Стожари» та ведучим програми В.Безносенком (педагогом-організатором гімназії) – ще один крок до розвитку культурно-емоційної сфери особистості, який виконує ще й гедоністичну функцію. Палац культури «Центральний» – ознайомив учениць та вчителів із репертуаром світових шлягерів 60-80 років ХХ ст., які прозвучали українською мовою. Здобувачі освіти побачили професійний і дотепний конференс, вишуканий смак, справжнє акторське мистецтво, імпровізацію.

Так, професія не безлика. За кожною – людина. Розуміння поєднання професії й життя найкраще відбувається після особистої зустрічі. Саме людина дає дихання, вселяє життя й енергію в неї. Тому зустрічі, інтерв'ю дали можливість дітям через особисте спілкування зі співаком Сергієм Діденком та головним режисером Сергієм Бельським краще зрозуміти професії, які творять нашу культуру.

Профорієнтаційна екскурсія «Твій талант – твоя сцена» в ПК «Центральний» здобувачів освіти 8-х класів дала можливість побачити, як працює заклад культури зсередини. Розмаїття професій і різноманітність його діяльності вразили дитячий колектив. За кожним концертом, виставою чи творчим заходом стоїть велика команда професіоналів: керівники гуртків, режисери, звукорежисери, хореографи, художники-оформлювачі, технічний персонал та адміністрація. Кожен із них виконує важливу роль, і тільки завдяки злагодженій співпраці народжується справжнє свято для глядачів.

Освітній процес – це ще й патріотичне виховання. Під час відвідування культурно-мистецьких заходів діти дізналися, що є серед акторів і ті, хто в цей нелегкий час стали на захист рідної землі. Це дало дітям розуміння, що захист рідної України – не лише справа військових. Люди різних професій, у тому числі й митці, узяли в руки зброю, щоб дати відсіч ворогу.

Вивчення філології тісно пов'язане з бібліотекою. Книги, напевно, найголовніше джерело знань. А древні єгиптяни називали бібліотеку «аптекою для душі», вважаючи, що книги роблять розум сильним, а душу – благородною. Класний керівник 5-Б класу разом зі своїми учнями відвідали міську бібліотеку №6. Екскурсія «ПРОчитання: спробуй професію на дотик» дала здобувачам освіти можливість ознайомитися із роботою бібліотекаря й спробувати себе у цій ролі: шукали книги за алфавітом, розставляли їх на полицях, орієнтувалися в розділах галузей знань, працювали з довідковою літературою. Майстер-клас із виготовлення закладинок для книжок у техніці «орігамі» – ще один крок для опанування одного з видів мистецтва.

Відвідування учнями 9-х класів бібліотеки на базі Криворізького державного педагогічного університету під час екскурсії «Більше ніж школа: Знайомство з Альма-матер» – це можливість побачити бібліотеку педагогічного університету – простір, де поєднуються історія, знання та сучасні технології.

Учні гімназії дізналися, що бібліотеку засновано у 1930 році, а також про найдавнішу живу книгу, датовану 1861 роком. Окрім цієї книги, є ще дуже багато інших, яким понад 200 років. Діти побачили, як і де зберігаються книги сьогодні,

дізналися про книгосховища, спеціальні умови збереження фондів, каталоги та електронні системи обліку.

Важливою частиною візиту стала зустріч із викладачами гуманітарного факультету. Доцент, науковець кафедри української філології Анна Асмаковська розповіла про любов до слова, роботу зі словом. Учні отримали перші уроки ораторського мистецтва, торкнулися питання про високу місію філолога, роль української мови в утвердженні національної ідентичності та перспективи професійного зростання. Живий діалог і професійна мудрість викладачів стали для учнів джерелом натхнення та мотивації. Екскурсія стала пізнавальною та дала натхнення – ще одним кроком до усвідомленого вибору майбутньої професії та глибшого розуміння цінності книги.

Декоративно-ужиткове мистецтво теж має надзвичайно багату спадщину народної культури, може розкрити таємниці майстрів, занурює до витоків багатьох професій. Здобувачі освіти ознайомилися також із професією народного майстра. Тут і здатність творчо мислити, й генерувати нові ідеї, і вміння працювати в колективі. Досвід поколінь до сьогодні передається саме через народних майстрів.

Популяризація професії – ще один важливий крок. Важливо, щоб сама людина – представник професії про неї розповіла. З нашими гімназистами під час декади спілкувалися здобувачі освіти минулих років. Така профорієнтаційна робота жива, емоційна, дає простір мріям та ідеям. Сергій Діденко, який закінчив 11 клас ще в 2008 році, розповів старшокласникам про свій життєвий професійний шлях і поділився секретами власного вокального хобі. Учні отримали чималу кількість корисної інформації для плідних роздумів про те, яким може бути їхнє життя. Учнем школи деякий час був і головний режисер театру «Академія руху» Сергій Бельський. Хореограф Анастасія Рябець – теж наша випускниця.

Зустрічі з митцями завжди дуже приємні й емоційні, добрі й натхненні. Протягом декади відбулася мультяшно-натхненна зустріч із нашою землячкою, сценаристкою Сашею Рубан, яка працювала над сценаріями до улюблених

всесвітньо відомих анімаційних проєктів «Мавка: Лісова пісня», «Пес Патрон» та мультфільму «На краю світів».

Розповідь Саші про себе, мрію стати скрипалькою та особисті моменти життя дали дітям розуміння, що цілеспрямованість, індивідуальний досвід, раціональне використання часу ведуть людину до успіху. Родзинкою була розповідь про початок створення мультфільму. Саша відкрила таємний світ створення мультфільмів. Діти дізналися, що мультфільм – це не лише фантазія сценариста, а справжня командна пригода. Над ним працює ціла армія творчих людей: сценаристи, режисери, редактори (доктори) текстів, художники, аніматори, актори озвучування, композитори та ще багато-багато тих, хто допомагає персонажам рухатися, говорити. Учні з подивом зрозуміли, що за кількома хвилинами мультфільму можуть стояти місяці роботи, десятки людей. Майстерність слова, фантазія, працелюбність основа витвору мистецтва – мультфільму.

Зустріч із поетесою Криворіжжя Людмилою Козловою – мистецтво поетичного слова у живому виконанні, особисте спілкування дітей із митцем. Читання віршів авторкою, виконання авторських пісень, герої яких – діти, дорослі, птахи, тварини та рослини. Слухаючи вірші та відгадуючи віршовані загадки, діти отримали додаткову пізнавальну інформацію. Був і виховний момент – питання стосунків батьків та дітей. Можливість поговорити про це зі сторонньою людиною – поділитися таємницею, отримати пораду. Саме живе спілкування часто має великий вплив на зміну стилю мислення, допомагає змінити ставлення до багатьох проблем. Це надзвичайно важливо в умовах сьогодення.

Уміння вчитися має багато складників та інтегрує психолого-особистісні характеристики учня з процесом навчання. І лише за умови цілеспрямованого спеціального формування кожного зі складників цього процесу розвивається уміння вчитися добре. Це, у свою чергу, програмує досвід успішної праці здобувача освіти, запобігає перевантаженню, сприяє пізнавальній активності, ініціативі.

Цал-Цалко Н.О.,
учитель початкових класів
Криворізької гімназії №111
Криворізької міської ради,
e-mail: tsal-tsalko@111.dp.ua

РАННЯ ПРОФОРІЄНТАЦІЯ: ЗАЛУЧЕННЯ БАТЬКІВ ДО ПІЗНАННЯ ДІТЬМИ ПРОФЕСІЙ

***Анотація.** У статті представлено досвід роботи з випускниками початкової школи, особливості ранньої профорієнтації на завершальному етапі навчання. Автор показує методи та форми ознайомлення дітей з сучасними професіями, зокрема через ігрову діяльність та проєктні технології. Окрема увага приділена співпраці з батьками.*

***Ключові слова:** рання профорієнтація, світ професій, проєкт, ігрова та екскурсійна діяльність.*

Сьогодні навчання неможливе тільки з використанням підручників та чітким дотриманням розкладу занять. Адже сучасна дитина в умовах Нової української школи вчиться бути впевненою у своїх силах, критично мислити, співпрацювати з оточуючими (незалежно від їх віку), висловлювати й доводити свою думку. А такою вона може стати, навчаючись через власний досвід, дослідження та гру.

Випускний клас початкової школи – це перехідний період, коли дитина вже готова до усвідомлення своїх талантів, але все ще сприймає світ через емоції та дію. Знайомство з професіями у 4-му класі, як і весь освітній процес, не має бути нудним. Це має бути захоплива мандрівка, де головним інструментом є гра, бо для 9-10 річних дітей гра – це безпечне середовище для «примірки» соціальних ролей. Вона знімає страх перед майбутнім і дозволяє без наслідків «попрацювати» лікарем, кухаром, інженером чи дизайнером.

Головне завдання профорієнтації в цьому віці – не змусити дитину обрати професію на все життя, а показати, що вибір є. Важливо акцентувати увагу на таких навичках як вмінні домовлятися, креативності та відповідальності, які потрібні в будь-якій справі.

Поруч з учнем початкової школи найважливіші – батьки та вчитель. Коли батьки та вчитель діють спільно – дитина навчається з відчуттям безпеки та

довіри. А якщо матуся чи тато можуть поділитися своїми знаннями поруч з улюбленою вчителькою, то зацікавленість дітей зростає.

Наш проєкт «ПРОмісто: ГІМНАЗІЯ. ПРОФЕСІЯ. МАЙБУТНЄ» став майданчиком, де батьки перетворилися з пасивних спостерігачів на активних учасників освітнього процесу. Хто може краще за маму чи тата розповісти про свою професію? Як же пишаються діти своїми батьками, коли бачать навколо уважно слухаючих однокласників!

Як залучити батьків? Акцент на цінності: батькам важливо пояснити, що їхній прихід у клас до своїх же дітей – це не просто «витрачений час», а підвищення авторитету в очах власної дитини та допомога всьому класу. Вчитель модерує зустріч, батькам легше не говорити, а показати – це ж і є готові майстер-класи, які дозволяють дітям побачити, що поруч із ними живуть герої різних галузей: від логістики до ІТ.

У клас на першу зустріч завітала Яна Бідна – матуся сором'язливої Марти. Вона працює медичним лаборантом в клініко-діагностичній лабораторії (відділ експрес-діагностики), що в КНП «Криворізька міська лікарня №16». Пані Яна вразила нас своєю ретельною підготовкою. Ми побачили спеціальний одяг лаборанта, дізналися про правила безпеки при заборі та дослідженні крові, побачили, які використовують мікроскопи, скельця, голки тощо. А який захват у нас викликало те, що кожна дитина змогла побачити у справжній мікроскоп листочок та волосинку! І ми знаємо, що діти не дуже приязно ставляться до людей у медичних халатах. А тут все було навпаки – діти довірливо горнулися до матусі, дослухалися до кожного її слова та цікавилися, які ж предмети треба вивчати у школі, щоб також працювати з мікроскопом.

Наступним нашим гостем був Віталій Качан – начальник відділу №3 Криворізького районного управління цивільного захисту та превентивної діяльності Головного управління ДСНС України у Дніпропетровській області. Але ми ж його знали, як турботливого тата Єви. А на зустрічі з захопленням розглядали форму пана Віталія, слухали про важливість праці рятувальника, про кількість ним врятованих та велику відповідальність нашого тата за своїх

підлеглих. А ще були вражені історіями порятунку реальних людей. І хлопці, і дівчата пообіцяли, що робитимуть фізичні вправи щоранку, щоб зростати розумними та загартованими.

На проханні матусі однокласниці Катрусі до нас завітали поліцейські з Криворізької академії патрульної поліції. Це була не просто зустріч, а щира подорож у світ мужності та добрих справ. Учні із захватом слухали розповідь про важку роботу поліцейських. Як вони допомагають людям, захищають дітей та щодня дбають про безпеку нашого міста. Ми пригадали правила дорожнього руху, проговорили правила поведінки з незнайомцями та дії у надзвичайних ситуаціях.

Очі дітей світилися цікавістю під час кожної зустрічі. Кількість запитань була безмежною. Хтось з дітей тепер мріє працювати у лікарні, рятувати людей у надзвичайних ситуаціях та впевнений, що треба дотримуватися правил дорожнього руху. Адже справжні герої живуть поруч з нами і це наші батьки!

Залучення батьків – це один із найпотужніших інструментів профорієнтації. Коли про роботу розповідає не вчитель по книжці, а жива людина з реальним досвідом (та ще й тато чи мама однокласника), це викликає у дітей справжній захват і довіра.

Ми щиро дякували нашим візитерам за відкритість, цікаву розмову та час, який вони подарували нам. Такі зустрічі залишили у кожному маленькому сердечку не лише яскраві емоції, а й важливі життєві уроки!

Співпраця родини та гімназії – це не про формальні звіти чи збори. Це про спільні емоції, зацікавлені очі дітей та відчуття того, що ми всі – одна велика команда. Дякуємо нашим батькам за активність та щирість! Разом ми навчаємо бути уважними, бережливими та відповідальними.

ЧАСТИНА II. ПРОФЕСІЙНИЙ ПАЗЛ: ОБИРАЄМО МАЙБУТНЄ НА ІНТЕГРОВАНИХ УРОКАХ

Предмет: хімія

Клас: 9

Вчитель: Бублій О.А.

Тема уроку: Хімія – наука твоїх можливостей. Світ хімічних професій

Мета уроку: навчити учнів розумінню взаємозв'язку між різною спеціалізацією професії хіміка та відповідними хімічними технологіями та процесами; закріпити знання з проведення якісних реакцій, вміння писати рівняння реакцій йонного обміну, навчити розв'язувати задачі за рівнянням реакції, знаходити практичного вихід продукту реакції.

Завдання уроку:

Формувати уявлення щодо професії хіміка, яка об'єднує різні спеціальності.

Формувати цілісне уявлення про світ, де знання хімічних реакцій, органічних та неорганічних сполук застосовуються для екологічно безпечного життя, критичного мислення, розв'язання практичних задач та розуміння ролі хімії в сучасному технологічному суспільстві.

Розвивати здатність самостійно здобувати знання, аналізувати інформацію та застосовувати її на практиці, формувати розуміння природи речовин, безпечного поводження з ними, використання хімічних знань для пояснення явищ, свідомого використання.

Активувати наскрізні уміння: інформаційну грамотність, критичне та системне мислення, логічне обґрунтування позиції (комунікацію), вміння конструктивно керувати емоціями, підприємливість та фінансову грамотність.

Очікувані результати: учні розуміють взаємозв'язок між різною спеціалізацією професії хіміка та відповідними хімічними технологіями та процесами; знають як провести якісні реакції, вміють писати рівняння реакцій йонного обміну, розв'язувати задачі за рівнянням реакції, розуміють що значить практичний та теоретичний вихід продукту реакції.

Тип уроку: нестандартний урок з лабораторним дослідженням.

Обладнання: інтелектуальний зошит, сода, оцтова кислота, розчини: картоплі, кетчупу, майонезу, сметани, сиру з магазину «Файно», ряжанки з ринку.

Хід уроку:

I. Вступна частина (актуалізація та мотивація)

Вступне слово вчителя: Сьогодні ми з вами відкриваємо двері у світ професій, пов'язаних з хімією. Без знання хімії неможливо створити ліки, косметику, кондитерські вироби, побутові матеріали та багато іншого. Хімія на сьогоднішньому уроці — це не тільки про хімічні реакції, а ще й про вибір професії. Кожен з вас може уявити, ким можна стати, опанувавши цю науку. Давайте зараз опрацюємо переваги і недоліки в роботі хіміка та навички (hard/soft skills) у реальному житті та професіях.

Робота учнів з «Інтелектуальним зошитом»:

Завдання №1. Переваги і недоліки в роботі хіміка (самостійно)

Прочитайте ці ствердження, оберіть переваги і недоліки.

Переваги - навпроти ставите «+», недоліки «-».

1	Цікава професія, в якій можна регулярно щось відкривати для себе, створювати щось нове.	
2	Необхідність справлятися з великим обсягом робочих завдань і різними видами трудової діяльності	
3	Можливість працювати практично в будь-яких галузях промисловості	
4	Ймовірність роботи в шкідливих для здоров'я умовах.	
5	Перспективність спеціальності, можливість приносити реальну користь людям, економіці, екології.	
6	Монотонність і напружений характер роботи.	
7	Висока особиста відповідальність.	
8	Можливість займатися науково-дослідницькою або управлінською діяльністю.	

Учні зачитують переваги і недоліки.

Завдання №2. Навички (hard/soft skills) у реальному житті та професіях (самостійно).

Оберіть з переліку скіли. Навпроти (Hard skills) професії хіміка, ставите «+», навпроти (Soft skills) ставите «#».

Довідка:

Hard skills (жорсткі навички) - це вимірні, технічні вміння, необхідні для виконання конкретної професії.

Soft skills (гнучкі навички) - це універсальні особисті якості та поведінкові компетенції.

1	Крім загальних знань із хімії, володіти методами аналізу хімічних сполук, проведення дослідів	
2	Відповідальність за результати досліджень	
3	Кропіткість у роботі, вміння концентруватися	
4	Володіння методами кількісного та якісного аналізу	
5	Уміння працювати з лабораторним обладнанням	
6	Ніколи не запізнюватися на роботу	
7	Вміння систематизувати дані та робити висновки	
8	Вимірювання фізико-хімічних властивостей	
9	Навички ухвалення рішень	
10	Суворе дотримання норм роботи з небезпечними хімічними речовинами	
11	Вміння знаходити компроміс у спілкуванні з колегами	
12	Навички вираження почуттів і керування ними	

II. Основна частина уроку

1. Діяльнісний етап

Завдання №3. Хімік - загальна назва професії, що об'єднує різні спеціальності. Знайдіть відповідність між спеціальністю та її специфікою.

1		Хімік-дослідник
2		Лаборант хімічного аналізу

3		Біохімік
4		Хімік-технолог або інженер-хімік
5		Хімік-еколог

А. Знаходить нові застосування різних речовин, винаходять нові речовини, матеріали з новими властивостями.

В. Тестує продукт, визначає його відповідність стандартам чи є продукт безпечним тощо.

С. В лабораторіях вивчає хімічні процеси, які відбуваються в живих організмах.

Д. Безпосередньо бере участь у дослідженнях і розробці нової речовини.

Е. Вивчає наслідки впливу на навколишнє середовище хімічних речовин і шляхи зменшення негативного впливу.

Завдання №4. Технологічні процеси та спеціалізація технологів

Занесіть в стовпчик порядкові номери (їх може бути декілька) різних технологічних процесів, які відповідають певній спеціалізації.

№ процесу	Спеціалізація хіміків-технологів
	Харчова промисловість
	Побутова хімія
	Фармакологія
	Розробка будівельних матеріалів, полімерів
	Водопідготовка
	Металургія
	Нафтохімічна галузь
	Екологічна галузь
	Санепідемстанція

Технологічні процеси:

1. Гасіння соди оцтовою кислотою.
2. Визначення відсотка заліза в руді.
3. Хлорування води.

4. Додавання бентоніту до засобу для чищення поверхонь.
5. Приготування 50 мл 10% фізіологічного розчину натрій хлориду.
6. Контроль пальмової олії в печиві та цукерках.
7. Процес бродіння дріжджів.
8. Контроль води в річках для користування громадянами.
9. Синтез поліетилену та поліпропілену.
10. Додавання вуглекислого газу до солодких напоїв та води.
11. Виробництво миючих засобів, ПАР.
12. Виробництво чавуну і сталі.
13. Контроль на підприємствах за рівнем газів, які потрапляють в атмосферу, їх токсичності.
14. Технологія синтезу бензину та керосину.
15. Виробництво фарби.
16. Визначення відсотку заліза в руді.
17. Визначення парникового ефекту при випалі (агломерації) залізорудного концентрату.
18. Проби на захворювання інфекційними кишковими хворобами.

Довідка:

Професія хімік-технолог має різні спеціалізації, спеціаліст повинен мати загальні знання з хімії, методів хіманалізу, вміти проводити досліди.

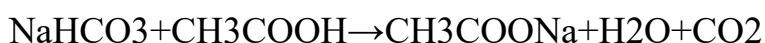
2. Експериментальний етап

Завдання №5. Навчальне дослідження «Взаємодія харчової соди з оцтом»

Проведіть дослід. В пробірку внесіть мірну ложку харчової соди, додайте 2-3 мл оцтової кислоти. Дотримуйтеся техніки безпеки.

Запишіть хімічні рівняння в трьох формах: молекулярній, йонній та скороченій йонній. Чи йде ця реакція до кінця?

Реакція соди з оцтом.

Висновок: _____

Довідка:

Рекомендації технолога харчової промисловості: для отримання пухкого тіста рекомендується змішувати соду з сухими інгредієнтами, а оцет з рідкими, щоб реакція відбувалася безпосередньо у тісті. "Гасіння" соди в ложці перед додаванням є неефективним, оскільки газ виходить у повітря.

Завдання №6. Навчальне дослідження «Виявлення крохмалю в харчових продуктах»

Якісною реакцією на крохмаль є взаємодія з розчином йоду, в результаті реакції розчин забарвлюється у фіолетовий колір. Додайте в кожен пробірник по 1-2 краплі розчину йоду, результат занесіть у таблицю. Дотримуйтеся техніки безпеки.

№ пробірки	Харчові продукти:	+	-
1	розчин картоплі		
2	розчин майонезу		
3	розчин сметани		
4	розчин сиру з магазину «Файно»		
5	розчин кетчупу		
6	розчин ряжанки з ринку		

Висновок: _____

Довідка:

Проведення якісних реакцій на присутність різних речовин проводить лаборант хімічного аналізу.

3. Розв'язання задачі разом із вчителем

Завдання №7.

Умова задачі: З кожної тони залізної руди, що містить 60% гематиту, виплавили 550 кг чавуну. Визначте масову частку виходу чавуну в % від теоретично можливого. Залізо вбирає вуглець, утворюючи чавун. $Fe + C = Fe_3C$

Довідка:

Чавун і сталь – це суміш заліза з вуглецем. В чавуні до 5%, в сталі до 2%. Руди Кривбасу – це переважно багаті оксидні залізні руди та залізисті кварцити, головними мінералами яких є гематит - червоний залізняк - Fe_2O_3 . Про те, як отримують залізорудний концентрат на фабриці, розраховують масову частку заліза в концентраті, ми ознайомимося під час екскурсії 20 березня.

Наприкінці уроку діти проводять самооцінку в «Інтелектуальному зошиті».

Домашнє завдання (на вибір): Написати есе на вибір «Один день із життя хіміка-криміналіста/парфумера/дослідника/»).

Предмет: українська мова

Клас: 3

Вчитель: Дзюба Л.А.

Тема уроку: Розпізнаю дієслова. Розпізнаю професії

Тип уроку: інтегрований (мова і читання).

Обладнання: ілюстрації професій, головоломки «Пошук слів», ребус, інтерактивні вправи, ноутбук, відеоролик, картки з текстом казки.

Мета:

Вчити дітей розпізнавати дієслова.

Розвивати мовленнєві здібності, навички ефективного спілкування і усвідомленого читання.

Розширити знання учнів про найпотрібніші професії, трудові дії та знаряддя праці; викликати почуття поваги до трудівників та прагнення сумлінно працювати. Виховувати повагу й любов до праці людей.

Хід уроку:

I. Організаційний момент

Уже дзвінок нам дав сигнал:

Працювати час настав.

Тож і ми часу не гаймо.

Роботу швидше починаймо.

II. Повідомлення теми і мети уроку

Діти! Сьогодні я хочу разом з вами помандрувати в одну дуже цікаву країну «Професіоландію» і дізнаємось відповідь на питання: «Хто що робить?». А ще ми згадаємо дієслова, будемо розпізнавати їх в мовленні. Назву цієї країни ви спробуєте відгадати самостійно.

III. Мотивація навчальної діяльності

- Діти, хто піклувався про вас, щоб ви змогли навчатися? (мама і тата)
- Але не тільки вони піклувалися про вас. Якщо б ви задумали порахувати всіх людей, то, мабуть, до вечора не порахували б.
- Погляньте на свій одяг. Хто його шив для вас?
- А чи можна навчитися без книжок і зошитів?
- Отже, дбали про вас і лісоруби, і складальники, і люди, які друкують книжки.
- Щоб люди знали свою справу, треба, щоб вони цієї справи навчилися. В ліцях, коледжах, інститутах. Але ні в один заклад не візьмуть неграмотних.
- А де грамоті навчають?
- Так ми з вами ніколи не дійдемо до кінця списку.
- Перед кожною людиною постає питання: ким я стану, коли виросту?

Перегляд відео «Ким я стану, коли виросту?»

https://www.youtube.com/watch?v=bQnu_sFTW1E

Щоб відповісти на це питання, нам потрібно побільше дізнатися про мешканців країни «Професіоландія».

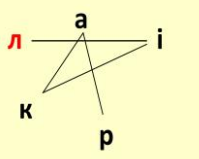

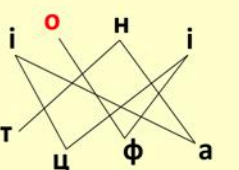

IV. Робота над новим матеріалом

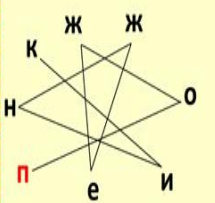

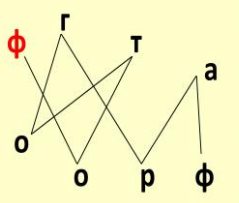

Вступне слово вчителя: Із раннього дитинства вам доводилось спостерігати, як працюють всі дорослі. Щоденно ходять на роботу, пораються по

господарству, забезпечують родину, піклуються про ближніх – і так увесь вік. Адже кожна людина, якщо вона не хвора, повинна працювати –це знають навіть малята! Колись давно все було простіше – діти вчилися у батьків, допомагали їм, а потім продовжували їхню справу. У наш час все стало набагато складніше, але й набагато цікавіше – ви можете обрати собі будь-яку професію, до якої душа лежить, а далі тільки від ваших старань залежить. Як ви будете навчатись і якими ви будете спеціалістами.

Вправа «Калейдоскоп професій»

Світ професій безмежний. Кожна професія дуже важлива та потрібна й має свою назву. А зараз спробуємо їх відгадати.

	<p>лікар</p> 		<p>офіціант</p>
---	--	--	--

	<p>пожежник</p> 		<p>фотограф</p>
---	---	--	---

Складемо речення про людей цих професій та знайдемо в цих реченнях дієслова, підкреслимо їх.

Прочитаємо правило на с.108 у підручнику.

Ми вже перелічили багато професій, але це далеко не всі. Сьогодні в світі тисячі професій, кожна з яких потрібна і по-своєму цікава. Почесно бути вченим, будівельником, лікарем, учителем і хліборобом.

Гра «Доповни речення»

Чоботи пошиє ...

Обслужить в поїзді вас ...

Згасить вмить пожежу ...

З іншої мови переведе ...

Годинники полагодить ...

Вантажить краном ...

Робота за підручником. Виконання вправи 3 на с. 109 (виправлення помилок Гаджика).

Гра «Хто так каже?»

«Кому добавки?»

«Який зуб вас турбує?»

«Велике спасибі за покупку».

«Вам посилка, розпишіться».

«Тема сьогоднішнього уроку «Дієслово».

«Сідайте, як стригтимемося?».

Гра «Що кому потрібно для роботи?»

Завдання «Асоціації»

Шланг, вода, костюм ...

Дзеркало, ножиці, гребінець ...

Кисть, валик, відро з фарбою ...

Черпак, ковпак білий, каструля ...

Корова, відро з молоком ...

Фарби, пензлик, картина ...

Автобус, квиток, гроші ...

Шприц і ліки ...

Указка і крейда ...

7. Робота над казкою В.Сухомлинського «Ремісник і різець».

- **Яка ж професія найкраща?**

- Відповідь на це питання ми знайдемо, прочитавши казку Василя Сухомлинського.

Бесіда за змістом казки

- Що вміють робити головні герої казки?

- Чому вчить нас ця казка?
- Так, діти, кожна людина є майстром своєї праці і тому має працювати за своєю професією, адже вчитель не може бути лікарем, лікар не може бути актором, так і у нашій казці ремісник не зміг стати майстром, щоб заволодіти різцем.

Підсумок уроку

- Діти, що ви дізналися про дієслова? Що означають дієслова? На які питання відповідають?
- Про які професії ви дізнались на уроці?
- Які з них були для вас новими?
- Що потрібно для того, щоб обрати собі потрібну професію?
- Добре, діти, ви молодці! Відмінно сьогодні попрацювали!
- І на завершення хочу вам сказати, що сьогодні ви дізналися чимало нового про багато професій. І ким би ви не мріяли стати, яку б професію собі не обрали, кожен повинен добре знати свою справу, робити її чесно, вміло, але пам'ятайте, що головною професією для вас сьогодні є професія школяра.

VI. Домашнє завдання: створити родове дерево професій.

Предмет: інформатика
Клас: 6
Вчитель: Додорошко О.В.

Тема уроку: Мистецтво 2D-анімації у Scratch

Мета уроку:

Навчальна: опанувати технологію роботи зі спрайт-шитами (Sprite Sheets); навчитися імпортувати власну графіку та здійснювати технічну підготовку кадрів (ізоляція, центрування); побудувати програмний рушій анімації.

Розвивальна: розвивати алгоритмічне та аналітичне мислення через розрахунок таймінгів анімаційного циклу; сформувані розуміння частоти кадрів (FPS) як фізичного параметру сприйняття.

Виховна: плекати культуру цифрової творчості, увагу до деталей (ювелірна точність нарізки) та ціннісне ставлення до інтелектуальної праці.

Очікувані результати:

Учень ідентифікує та використовує графіку з альфа-каналом (прозорість).

Учень самостійно ізолює 8 фаз руху з єдиного масиву кадрів, враховуючи зміну розмірів об'єктів.

Учень програмує цикл анімації зі стандартом 24 FPS, забезпечуючи кінематографічну плавність.

Тип уроку: Комбінований (засвоєння нових знань та практичне застосування).

Обладнання: ПК із доступом до Scratch, файл-заготовка `running_man.png`, мультимедійна презентація «Scratch Animation Studio».

Хід уроку:

I. Організаційний момент (1-2 хв): Створення позитивного настрою: демонстрація короткого порівняння «статичного малюнка» та «оживленої сцени». Акцент на ролі кожного учня як майбутнього розробника ігор.

II. Мотиваційна бесіда: Математика кінематографічної плавності (3-5 хв): Чому кіно виглядає природно? Людське око сприймає дискретні кадри як безперервний рух лише при досягненні стандарту 24 кадри на секунду (FPS). Сьогодні ми розрахуємо «серцебиття» нашого проекту, щоб герой не просто «миготів», а рухався з математично обґрунтованою плавністю.

III. Актуалізація опорних знань (5-7 хв):

- Фронтальне опитування: Чому формат JPG не підходить для професійної анімації?
- Аналіз активів: Порівняння звичайного PNG та PNG з альфа-каналом. Демонстрація: персонаж у білому квадраті, що перекриває фон (помилка), проти прозорого героя, який органічно вписується в екосистему проекту.

IV. Вивчення нового матеріалу: Анатомія Sprite Sheet

Справжній секрет анімації – це не створення сотень окремих файлів, а ювелірна ізоляція фаз руху з єдиного набору – спрайт-шита.

Аналіз структури кадру: Розглядаємо файл `running_man.png`.

- Зверніть увагу на Frame 1 (Static): його розмір 64\times 64 пікселі.
- Порівняйте з Frame 8 (Motion Blur): він значно ширший – 96\times 64 пікселі. Це пов'язано з ефектом розмиття руху (Progressive Frame Interpolation). Розуміння цієї різниці є ключовим для подальшого центрування.

Математика таймінгу: Щоб досягти кінематографічності, використовуємо розрахунок:

Матриця таймінгів: 1.0 сек викликає «кульгання», 0.0 сек – «гіпер-прискорення», а 0.042 сек – ідеальну плавність.

Методологія імпорту: Ігноруємо стандартну бібліотеку Scratch. Використовуємо кнопку «Завантажити спрайт», імпортуючи весь аркуш кадрів як єдиний початковий об'єкт.

V. Практична робота: Технічний пайплайн аніматора

Алгоритм виконання:

1. Завантаження та клонування: Імпортуємо `running_man.png` та створюємо 8 дублікатів (образів). Кожен дублікат – це майбутній "контейнер" для окремої фази руху.
2. Ювелірна ізоляція: У редакторі костюмів для кожного образу:
 - *Крок 1:* Збільшити масштаб.
 - *Крок 2:* Виділити інструментом виділення все зайве.
 - *Крок 3:* Видалити (Delete) «шум», залишаючи лише один конкретний кадр.
3. Правило хрестика (Ідеальне центрування):
 - Pro-tip: Оскільки кадри мають різну ширину (64 пікселі на початку та 96 пікселів у фазі розмиття), автоматичне центрування по рамці виділення створить ефект «тремтіння».

- Завдання: Вручну сумістіть центр тулуба персонажа з «хрестиком» (центром полотна) Scratch. Це гарантує стабільну вісь руху.
4. Протокол відновлення: Якщо ви випадково видалили потрібну частину кадру:
- Видалити зіпсований образ.
 - Завантажити оригінал спрайт-шита знову.
 - Перемістити його на відповідну позицію в списку та повторити нарізку.
5. Програмування "Серцебиття" анімації: Збираємо скрипт, який перетворює статику на життя:
- Блок завжди (нескінченний цикл життя);
 - Блок наступний образ (перемикання 8 підготовлених фаз);
 - Блок чекати 0.042 секунд – це критичний вузол, регулятор швидкості нашого FPS.

VI. Підсумок уроку та рефлексія

Рефлексія «Незакінчене речення»:

1. «Сьогодні я зрозумів, що 0.042 секунди — це...»
2. «Найскладнішим у 'Правилі хрестика' було те, що...»
3. «Z-Index дозволяє мені в 2D світі створити ілюзію...»

VII. Домашнє завдання:

Завершити нарізку всіх 8 кадрів `running_man` та забезпечити ідеальне центрування.

Предмет: українська мова

Клас: 5

Вчитель: Дорохова О.В.

Тема: Українська – мова мого майбутнього

Мета:

Навчальна:

- узагальнити знання учнів з вивчених тем,
- показати учням зв'язок у вивченні шкільних предметів «Українська мова» та «Українська література» з вибором майбутньої професії,

- закріпити знання про професії.

Розвивальна:

- розвивати уміння аналізувати, класифікувати, порівнювати, робити висновки за аналогією,
- активізувати та поповнити словниковий запас,
- розвивати пам'ять, мовленнєві навички, логічне мислення.

Виховна:

- виховувати позитивне ставлення учнів до профорієнтації, поважне ставлення до праці дорослих,
- виховувати інтерес до навчально-пізнавальної діяльності.

Тип уроку: урок закріплення знань, умінь і навичок.

Форма проведення уроку: урок-гра.

Обладнання: Картки із завданнями (10 найпопулярніших професій: письменник, вчитель, актор, перекладач, журналіст, менеджер, юрист, дизайнер, психолог, продавець), ребуси, картки з частинами прислів'їв, загадки про професії.

Хід уроку:

I. Організаційний момент

– Сьогодні ми проведемо незвичайний урок. Ми вирушаємо у подорож Країною Професій, де кожна станція перевірить, наскільки добре ви знаєте українську мову. Під час подорожі треба дотримуватися певних правил: уважно слухати, не викрикувати, підтримувати один одного.

II. Основна частина – ігрові станції.

– У світі існує величезна кількість професій (більше 45 000 найменувань), які охоплюють всі сфери людської діяльності. Український ринок праці налічує близько 9000 професій.

Станція 1. «Найкмітливіший»

Відгадайте загадки. Запишіть відгадки. Поясніть орфограми в написаних словах-відгадках.

Золоті у нього руки:

Робить зачіски й перуки,

Підстриже і пофарбує,

Гарний настрій подарує. **ПЕРУКАР**

Він, як лікар Айболить,

Знає що і де болить,

Кличуть фермер і свинар,

– Порятуй,... **ВЕТЕРИНАР**

* * *

Глина в кого ожива?

Творить з неї хто дива?

В кого посуд, ніби жар?

Ну звичайно ж, це ... **ГОНЧАР**

Нове плаття в мене файне,

Бо пошив його... **ДИЗАЙНЕР**

У театрі грає ролі:

Нині - вчителя у школі,

Завтра буде інша роль –

То бідняк він, то король. **АКТОР**

* * *

Він закони добре знає,

Помилку відразу впізнає,

Будь-який важливий лист

Враз напише вам... **ЮРИСТ**

Виростають скрізь будинки.

Хто ж складав усі цеглинки,
Хто тут стіни мурував,
Нам будинки збудував? **БУДІВЕЛЬНИК**

* * *

Твій одяг вийде, мов картинка:
Все по тобі – рукав і спинка.
Тож на примірці – так годиться –
Стій рівно і не смій крутиться! **КРАВЕЦЬ**

В магазині на вітрині
Розкладає він свій крам,
Буде радий покупець.
Всіх обслужить... **ПРОДАВЕЦЬ**

Як приходимо у клас,
Там чекає він на нас.
Вчить писати і читати,
І невтомно працювати.
Знань чимало в нього є,
Дітлахам їх віддає.
Міста Знань постійний житель –
Носить горде ймення... **ВЧИТЕЛЬ**

Хто, як квочка із курчатами,
В дитсадку щодня з малятами?
Хто їх пильно доглядає,
Няньчить, пестить, розважає? **ВИХОВАТЕЛЬ**

Як рубанком дошку чистить,
Летить стружка золотиста.

З-під рук майстра – квіти, звірі.

Адже він працює в мирі.

З дерева красу творить.

Що це за майстер, скажіть? **РІЗЬБЯР**

Станція 2. «Шифрувальник» (логіка)»

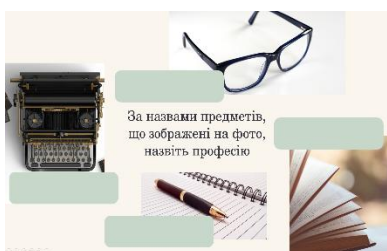
Робота в парах (Діти отримують ребуси).

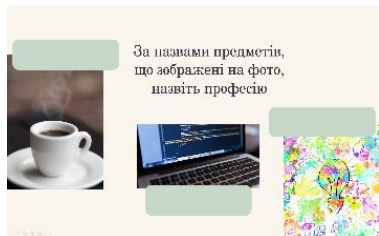

(Відповіді: повар, вчитель, будівельник, лікар, перукар.)

Станція 3. «Гра в асоціації»

Учням пропонується картки з предметами, які вони мають назвати та розгадати назву професії.

Завдання:

- За назвами предметів, що зображені на фото, назвіть професію відгаданих слів.
- Яких знань потребує людина цієї професії? Якими знаннями має володіти учень/учениця у майбутньому. (Відповіді учнів.)

Станція 4. «Мозаїка»

Скласти мозаїку із слів і словосполучень, об'єднуючи їх у речення (прислів'я). Пояснити значення цього прислів'я.

ПРИСЛІВ'Я

1. Робота не вовк, у ліс не втече.
2. Щоб рибку з'їсти, треба в воду лізти.
3. Треба нахилитися, щоб з криниці води напитися.
4. Землю красить сонце, а людину – праця.
5. Хочеш їсти калачі, не сиди на печі.

III. Підсумок уроку

«Мікрофон»

1. Учні використовують уявний мікрофон, відповідаючи на питання:
 - Що для вас було найцікавішим?
 - Що було найлегшим/найважчим?
 - Що нового дізналися?
2. Оцініть свою роботу за допомогою смайликів.

Тема уроку: Складні речення як інструмент професійного спілкування.
Говори як професіонал: складні речення у світі кар'єри

Мета уроку:

навчальна: узагальнити й систематизувати знання учнів про складні речення (складносурядні, складнопідрядні, безсполучникові), удосконалити вміння розпізнавати їх у мовленні, правильно інтонувати та розставляти розділові знаки;

розвивальна: розвивати логічне мислення, мовленнєву компетентність, уміння будувати зв'язні висловлювання відповідно до комунікативної ситуації;

виховна: виховувати відповідальне ставлення до мовлення як показника загальної культури особистості, сприяти усвідомленню значення грамотності в професійній діяльності;

профорієнтаційна: формувати уявлення про значення мовної компетентності в різних професіях, сприяти розвитку інтересу до свідомого вибору майбутньої професії.

Очікувані результати:

Учні:

- розрізняють види складних речень;
- правильно ставлять розділові знаки;
- будують складні речення відповідно до ситуації спілкування;
- усвідомлюють роль грамотного мовлення у професійному середовищі.

Компетентності:

- спілкування державною мовою;
- ініціативність і підприємливість;
- соціальна та громадянська компетентності;
- уміння вчитися впродовж життя.

Тип уроку: урок узагальнення та систематизації знань, умінь і навичок; практико-орієнтований, з елементами профорієнтаційної роботи.

Обладнання: картки із завданнями, бейджі професій, презентація, маркери, таймер

Хід уроку:

I. Організаційний момент.

Слово вчителя. Діти, сьогодні ви не просто учні – ви кандидати на професії. І роботодавці перевірятимуть не лише знання, а й мовлення. Тому прошу вас налаштуватися на активну роботу, адже кожен із вас матиме можливість проявити себе не лише як учень, а ще й як майбутній професіонал. Клас – це центр профорієнтації. Будете проходити «станції професій», виконувати мовні завдання і збирати «кар’єрні бали».

II. Мотивація навчальної діяльності учнів.

На екрані 2 вислови:

- «Я зробив звіт бо дедлайн»
- «Я підготував звіт, тому що дедлайн наближався»

Запитання:

- Яке речення звучить більш професійно?
- Чому складні конструкції важливі в діловому мовленні?

Слово вчителя. Отже, можемо зробити висновок: складні речення допомагають нам точніше, логічніше і професійніше висловлювати думки. А чи важливо це для майбутньої професії? Сьогодні ми це перевіримо.

III. Актуалізація опорних знань.

Слово вчителя. Пригадаємо, які види складних речень ви знаєте. Сьогодні ми спробуємо застосувати ці знання у «реальному житті».

Міні-гра «Тип речення — тип мислення».

Учитель читає речення — учні показують картку:

Інженер проектує систему, і команда тестує її.

Коли лікар ставить діагноз, він спирається на аналізи.

Дизайнер створив макет – клієнт його затвердив.

ССР – складносурядне

СПР – складнопірядне

БСР – безсполучникове

IV. Основна частина уроку.

1. Оголошення формату уроку.

Сьогодні наш клас перетворюється на кар'єрний центр. Ви працюватимете в командах і проходите професійні станції. На кожній із них вам потрібно буде виконати завдання, пов'язані зі складними реченнями.

Ваше завдання — не просто правильно виконати вправу, а показати, що ви вмієте мислити як майбутні фахівці.

2. Узагальнення знань (інтерактивний квест).

Слово вчителя. Об'єднайтеся в групи. Кожна група – це команда професіоналів. Працюйте злагоджено, слухайте один одного і не забувайте: правильне мовлення – це ваша «професійна репутація».

Станція 1. «Журналісти»

Завдання: відредагувати текст вакансії, утворивши складні речення.

Компанія шукає менеджера. Він працює з клієнтами. Він веде переговори.

Треба скласти 1-2 складні речення.

Станція 2. «Лікарі»

Завдання: поставити розділові знаки й визначити тип складного речення.

Якщо пацієнт дотримується рекомендацій лікування буде ефективним.

Станція 3. «ІТ-спеціалісти»

Завдання: скласти складне речення за схемою.

- Схема: [], (коли ...), []

Тема: запуск програми / тестування / розробка

Станція 4. «Юристи»

Завдання: з'єднати частини в логічне складне речення.

- *договір набирає чинності*
- *сторони його підписали*

- усі умови погоджені

Станція 5. «Креативники»

Завдання: скласти рекламне гасло професії зі складним реченням.

Наприклад: Обери професію, яка відкриває можливості, і ти збудуєш власне майбутнє.

Слово вчителя (після виконання). Яка станція була для вас найцікавішою? У якій професії, на вашу думку, мовлення має найбільше значення?

V. Закріплення знань.

Інтерактив «Співбесіда». Учні відповідають на запитання, використовуючи складні речення.

Слово вчителя. Уявіть, що ви проходите співбесіду. Ваше завдання – відповідати не просто правильно, а грамотно і розгорнуто, використовуючи складні речення. Пам’ятайте: перше враження про людину часто формується саме через її мовлення.

Рольова вправа (для кожної групи). Один – «роботодавець», інший – «кандидат».

Потрібно відповісти на питання **складним реченням**:

- Чому ви обрали цю професію?
- Які ваші сильні сторони?
- Що ви будете робити, якщо виникне складність?

VI. Творче застосування знань.

Завдання “Моє професійне майбутнє”: Написати 2–3 речення про майбутню професію, використавши:

- одне складнопідрядне речення
- одне складносурядне речення
- одне безсполучникове речення

Слово вчителя: А тепер спробуйте зазирнути у своє майбутнє. Напишіть кілька речень про професію, яку ви хотіли б обрати, використовуючи складні речення. Подумайте: як саме мова допоможе вам досягти успіху?

VII. Рефлексія.

«Мовний рейтинг професій»

Учні визначають, де мова найважливіша, обирають ТОП-3, пояснюють складним реченням.

На дошці:

лікар

юрист

журналіст (блогер)

програміст

вчитель

VIII. Підсумок уроку.

Висновок учителя: Грамотне мовлення – складова професійного успіху. Сьогодні ви переконалися, що мова — це не лише шкільний предмет, а важливий інструмент у будь-якій професії. Людина може бути хорошим спеціалістом, але без грамотного мовлення їй буде складно досягти успіху. Пам'ятайте: ваші слова – це ваша візитівка. І саме від них часто залежить ваше майбутнє.

IX. Домашнє завдання.

Скласти *5 складних речень* про обрану професію: 2 складнопідрядні, 2 складносурядні, 1 безсполучникове.

Предмет: Інтегрований курс

Клас: 1

Вчитель: Зав'ялова Н.Г.

Тема: Робота з дитячою книжкою. Стара казка на новий лад

Мета:

навчальна: продовжити знайомити учнів з українськими казками; формувати вміння читати; заохочувати фантазувати над змістом прочитаного; уточнювати і розширювати словниковий запас; вправляти в різних видах лічби; вчити дбати про своє здоров'я.

розвивальна: формувати компетентність спілкування рідною мовою; соціальну, здоров'язбережувальну, природничу компетентності; читацький інтерес до дитячої книги; розвивати логічне мислення, пам'ять, пізнавальний інтерес до світу професій; обчислювальні вміння; уважність, спостережливість.

виховна: визначити знання про світ праці та професії через ігрову діяльність; виховувати інтерес до навчання.

Очікувані результати: мати уявлення про казку, встановлювати найпростіші взаємозв'язки «професія – предмет», розуміти цінність правильного харчування, розв'язувати прості задачі на знаходження суми та різниці.

Обладнання: картинки із зображенням героїв казки «Колобок», картинки професій, плакат «Кому, що потрібно для роботи», малюнки із предметами, презентація «Турбуюсь про здоров'я», мультимедійна дошка, кольорові олівці, листки паперу, плакат з коротким записом задачі.

Тип уроку: комбінований

Освітні галузі: мовно-літературна, математична, здоров'язбережувальна, мистецька, природнича.

Форма проведення: урок-казка.

Хід уроку:

I. Організація класу

Ось і дзвоник продзвенів

Для маленьких школярів,

Він покликав на урок

У чарівний світ казок.

II. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми і мети уроку.

Бесіда:

Сьогодні у нас незвичайний урок. Ми відвідаємо чарівний світ казки, але змінимо її сюжет і зустрінемося із знайомими героями...У сиву давнину народилася казка. І світ одразу повеселішав. Бо казка навчала людей любити красу, дарувати натхнення, творити добро. А наша казка ще й буде знайомити нас різними професіями.

III. Актуалізація опорних знань

То сьогодні я пропоную змінити відому казку про ...відгадайте із загадки нашого героя.

Вовка зовсім не боявся
І ведмедю не дістався,
А лисиці на зубок
Все ж потрапив... (Колобок).

- Хто знає цю казку?
- Як вона починається?

IV. Вивчення нового матеріалу

А нашу казку ми будемо створювати просто зараз. Тож починаємо...

Жили дід та баба. Одного разу спекла баба Колобочка і каже: «Щоб бути розумним і не потрапити у біду, тобі, Колобку, треба навчатися в лісовій школі».

Колобок послухав бабу і поспішив до лісової школи по лісовій стежці. Коли раптом бачить – Зайчик скаче. Зупинилися на стежці, а Зайчик і каже: «Мрію я про професію спортсмена, бо вмю добре стрибати. Та треба прострибати мені 10 разів, а порахувати стрибки не можу. Колобочку, допоможи мені, будь ласка».

Засмутився Колобок, адже він ще і сам не міг рахувати. То ж давайте, діти, допоможемо. (Вийшли з-за парти, пострибали 10 разів і порахували).

Подякував Зайчик і побіг далі.

- Про яку професію говорив Зайчик? Що ви про неї знаєте? (Плакат «Кому, що потрібно для роботи», малюнки із предметами).

Покотився наш Колобок далі по стежці, а назустріч іде Вовк. Зупинив Колобка і каже: «Я вже не їм Колобків, бо працюю водієм шкільного автобуса. Якщо розв'яжеш мою задачу, то буду возити тебе до школи.

(Плакат з коротким записом задачі).

В автобусі їхало 20 пасажирів. На зупинці з автобуса вийшло 5 пасажирів. А зайшов 1. Скільки пасажирів в автобусі?» (Діти, давайте допоможемо Колобкові розв'язати цю задачу. Розв'язання запишіть на листочку. То яку відповідь отримали?).

- Про яку професію говорив Вовк? Що ви про неї знаєте? (Плакат «Кому, що потрібно для роботи», малюнки із предметами).

Далі казку продовжуємо. Поспішає наш герой, та назустріч Ведмідь бреде. Не пускає Колобка. Говорить, що став справжнім кухаром, працює в шкільній їдальні і хоче перевірити, чи знає Колобок корисні і шкідливі продукти харчування. Засмутився Колобок, але ж ми йому допоможемо? Якщо на екрані з'являться корисні продукти харчування – плескаємо у долоні, якщо шкідливі – сидимо тихо).

(Презентація. На екрані з'являються різні продукти харчування і діти відповідно реагують).

- Про яку професію говорив Ведмідь? Що ви про неї знаєте?

(Плакат «Кому, що потрібно для роботи» – малюнки із предметами).

Зовсім трохи залишилося іти Колобкові до лісової школи, як раптом на стежці з'явилася Лисиця. Розгубився наш Колобок, зупинився, злякався. А Лисичка хитро посміхається і каже: «Ох, Колобочку, не хочу слухати твоїх пісень, а хочу напам'ять мати твій портрет. Бо я стала художницею і ціную творчість. Нехай тебе діти намалюють, а ти мені подаруєш їхні роботи. Згода?» Тож давайте, діти, намалюємо портрет Колобка. (Діти малюють).

- Про яку професію говорила Лисичка? Що ви про неї знаєте?

(Плакат «Кому, що потрібно для роботи» – малюнки із предметами).

Нарешті добіг наш герой до лісової школи і почав навчатися. Побажаємо йому успіхів!

V. Підсумок уроку. Метод «Незакінчене речення»

- Сьогодні на уроці ми склали
- Ми змінили сюжет казки, щоб...
- Ми познайомилися з професіями...
- Мені подобається професія...
- Мій настрій в кінці уроку.

Предмет: фізична культура
Клас: 8
Вчитель: Заруба В.А.

Тема: Гра за правилами: роль судді у спорті

Цитата уроку: «Суддя – це тиша, яка дозволяє грі звучати правильно».

Модулі: Доджбол, Футбол.

Мета: формувати культуру чесної гри (FairPlay), повагу до суддівських рішень, розкрити значення судді у забезпеченні справедливості під час змагань, стимулювати прагнення до всебічного фізичного розвитку, занять фізичною культурою та спортом.

Місце проведення: спортивна зала КГ №111 КМР.

Інвентар: свистки, м'ячі для футболу, доджболу, тренувальні фішки та конуси, інформаційний матеріал.

Завдання:

1. Сформувати навички чіткої демонстрації суддівських жестів та навчити ідентифікувати технічні порушення правил гри в динамічних ігрових ситуаціях у футболі. Повторити основні обов'язками судді під час гри у доджбол.
2. Розвивати фізичні якості – координацію, швидкість реакції та лідерські якості. Сприяти розвитку вміння миттєво реагувати на порушення правил під час навчальних ігор.
3. Формувати культуру етичної поведінки під час виконання ролі судді та гравця. Виховувати свідоме ставлення до власного здоров'я, почуття чесної гри (FairPlay), колективізму та взаємодопомоги.

Наскрізні лінії: «Здоров'я і безпека», «Громадянська відповідальність».

Ключові компетентності: володіння державною мовою, ініціативність і підприємливість, математична компетентність, уміння вчитися впродовж життя, соціальна та громадянська компетентності, інформаційно-цифрова компетентність.

Хід уроку:

№	Зміст	Дозування	Методичне забезпечення	Розвиток компетентностей
I. Підготовча частина (12 хв.)				
1.	<i>Шукування, привітання.</i> Повідомлення теми та завдань уроку. БЖД під час ігрових видів спорту.	2 хв	Перевірка самопочуття. Короткий вступ: «Чому без судді спорт — це хаос?»	Спілкування державною мовою
2.	<i>Теоретичний блок:</i> Роль судді.	3 хв	Обговорення: суддя — це не каральний орган, а гарант безпеки та справедливості.	Соціальна та громадянська компетентності
3.	<i>Вимірювання пульсу.</i>	ЧСС 6х10	60-70 уд. на хв.	Здоров'я і безпека
4.	<i>Різновиди ходьби та бігу:</i> біг з високим підніманням стегна, приставним кроком, спиною вперед.	4 хв	Слідкувати за дистанцією та поставою.	Уміння вчитися впродовж життя; Математична компетентність.
5.	<i>Комплекс ЗРВ:</i> 1. В.п.- стійка ноги нарізно, руки на поясі; 1- нахил голови вперед; 2- в.п.; 3- нахил голови назад; 4- в.п. 2. В.п.- стійка ноги нарізно, руки на поясі; 1- нахил голови вліво; 2- в.п.; 3- нахил голови вправо;	3 хв: 15 сек 15 сек	Помірний темп виконання. Слідкувати за дистанцією, та поставою	Уміння вчитися впродовж життя; Математична компетентність. Уміння вчитися впродовж життя; Математична компетентність.

	<p>4- в.п. 3. В.п.- стійка ноги нарізно, руки в сторони; 1- руки до плечей; 2- руки вгору; 3- руки до плечей;</p>	15 сек	Слідкувати за поставою, правильністю виконання вправи.	
	<p>4- в.п. 4. В. п.- стійка ноги нарізно, руки до плечей; 1- 4- колові рухи вперед; 5- 8- колові рухи назад.</p>	15 сек	Виконувати енергійно, підтримуючи темп.	Математична компетентність. Навчання впродовж життя
	<p>5. В. п.- стійка ноги нарізно, руки на поясі; 1- нахил тулуба вперед; 2- в. п.; 3- нахил тулуба назад; 4- в. п.</p>	15 сек	Слідкувати за дистанцією, та поставою	Математична компетентність. Навчання впродовж життя
	<p>6. В. п.- стійка ноги нарізно, руки на поясі; 1- нахил тулуба вліво; 2- в. п.; 3- нахил тулуба вправо; 4- в. п.</p>	30 сек	Звернути увагу на правильне положення рук, ніг, тулуба.	
	<p>7. В. п.- стійка ноги нарізно, руки на поясі; 1- 4 – колові рухи тулубом праворуч; 5-8 – колові рухи тулубом ліворуч.</p>	15 сек	Слідкувати за дистанцією, та поставою	Математична компетентність. Навчання впродовж життя
	<p>8. В. п.- стійка ноги нарізно, руки на поясі; 1- піднімаємо руки вгору;</p>			

	<p>2- нахил тулуба вперед, руками доторкаємося до підлоги;</p> <p>3- присідаємо, руки вперед;</p> <p>4- в. п.</p> <p>9. В. п.- стійка ноги нарізно, руки на поясі;</p> <p>1-4- стрибки на правій нозі;</p> <p>5-8- стрибки на лівій нозі;</p> <p>9-12- стрибки на обох ногах.</p> <p>Вправи на відновлення дихання:</p> <p>1 - 2 - вдих через ніс, руки вгору;</p> <p>3-4 - видих, руки опустили вниз</p>	<p>15 сек</p> <p>30 сек</p>	<p>Виконувати енергійно, підтримуючи темп.</p> <p>Слідкувати за дистанцією, та поставою</p> <p>Виконування вправ у русі. Слідкувати за дистанцією, диханням.</p>	<p>Математична компетентність.</p> <p>Навчання впродовж життя</p> <p>Здоров'я і безпека</p>
II. Основна частина (25 хв.)				
6.	<p>Блок 1: Футбол (Суддівські жести та практика):</p> <p><i>-Майстер-клас «Мова жестів»:</i> Учитель демонструє жести (штрафний удар, кутовий, аут, жовта/червона картка).</p> <p>Учні повторюють.</p>	<p>11 хв:</p> <p>3 хв</p> <p>4 хв</p>	<p>Фронтальний метод, виконувати синхронно, звернути увагу на чіткість та правильність жестикуляції.</p> <p>Клас ділиться на 3 групи</p>	<p>Спілкування державною мовою</p> <p>Навчання впродовж життя.</p> <p>Соціальна та громадянська компетентності.</p>

	<p><i>-Вправа «Суддя-стажер»:</i> Клас ділиться на групи. Поки дві групи грають у «квадрат» або тримання м'яча, третя група (по черзі) виступає в ролі лінійних суддів, фіксуючи вихід м'яча за лінію.</p> <p><i>-Міні-футбол:</i> Гра 5х5. Один учень призначається головним суддею (змінюється кожні 2 хв).</p>	4 хв	Завдання судді: Чітко давати свисток при порушенні та пояснювати причину зупинки гри. Учні спеціальної медичної групи можуть виконувати роль резервного арбітра або хронометриста (вести рахунок, слідкувати за часом гри).	Математична компетентність. Інформаційно-цифрова компетентність.
7.	<i>Вимірювання пульсу.</i>	1 хв	ЧСС 6х10. Норма до 160 разів на 1хв	Здоров'я і безпека
8.	<p>Блок 2:Доджбол (Чесність та уважність):</p> <p><i>- Специфіка доджболу:</i> Обговорення правила «самосуддівства»</p> <p><i>- Гра «Снайпери проти суддів»:</i> Поділ на дві команди. Крім гравців, призначаються</p>	8 хв: 3 хв 5 хв	<p>Умова: якщо в тебе влучили — ти маєш вийти сам, не чекаючи свистка.</p> <p>Умова: Якщо гравець заперечує влучання, суддя має право видалити його на 1 хвилину за неспортивну поведінку.</p>	Спілкування державною мовою Математична компетентність. Навчання впродовж життя

	«контролери лінії» (фіксують заступи).			
9.	Блок 3:Спільна ігрова практика: Об'єднана гра, де акцент робиться на FairPlay(правила чесної гри).	5 хв	Будь-яка суперечка з суддею карається штрафним балом для команди.	Навчання впродовж життя
III. Заключна частина (8 хв.)				
10.	Відновлення: Вправи на дихання та легка заминка.	3 хв	Виконувати спокійно, слідкувати за диханням.	Соціальна та інформаційно-комунікаційна
11.	Рефлексія «Коло думок»: - Чи важко було приймати рішення в динаміці? - Яке відчуття, коли гравці не поважають твоє рішення?	2 хв	Шикування в коло та доброзичливий клімат обговорення.	Спілкування державною мовою
12.	Оцінювання: Відзначення кращих гравців та найбільш об'єктивних «суддів».	1 хв	Відзначення кращих гравців та найбільш об'єктивних «суддів».	
13.	Домашнє завдання: Переглянути фрагмент будь-якого професійного матчу (футбол, футзал, додзбол) і виписати 3 ситуації, де суддя	1 хв	Оформити опис 1-2 реченнями	
14.	Колоною, один за одним, слідкувати за	1 хв	Колоною, один за одним, слідкувати за	

<p>використовував відеоповтор (VAR) або консультувався з асистентами. Організований вихід зі спортивного залу.</p>		<p>емоційним станом учнів.</p>	
--	--	--------------------------------	--

Предмет: біологія
Клас: 6
Вчитель: Зіміна Н.В.

Тема уроку: Професії, що зберігають життя

Мета уроку:

Освітня: сформувати уявлення учнів про професії, пов'язані з біологією та збереженням життя (лікар, ветеринар, еколог, біолог, фармацевт тощо); розкрити значення біологічних знань у цих професіях; показати їх роль у житті людини та суспільства.

Розвивальна: розвивати пізнавальний інтерес до біології, критичне мислення, вміння аналізувати інформацію, працювати в команді, висловлювати власну думку; формувати навички гри, дослідження та комунікації.

Виховна: виховувати повагу до професій, що зберігають життя, відповідальне ставлення до власного здоров'я та довкілля, емпатію, бажання допомагати іншим.

Завдання уроку:

- Формувати уявлення про природно-ресурсний потенціал Кривого Рогу.
- Розвивати ключові компетентності: критичне мислення, інформаційну та комунікативну, картографічну компетентність.
- Активувати наскрізні уміння: екологічна безпека і сталий розвиток, громадянська відповідальність, підприємливість і фінансова грамотність.

Очікувані результати: учні: називають професії, пов'язані з біологією; пояснюють, як ці професії допомагають зберігати життя; наводять приклади

використання біологічних знань у різних сферах; працюють у групах, беруть участь в іграх та обговореннях; усвідомлюють значення цих професій для суспільства.

Тип уроку: комбінований, інтерактивний, урок-гра.

Хід уроку:

I. Організаційний етап (1–2 хв).

Привітання.

«Сьогодні ми спробуємо себе у ролі тих, хто щодня рятує життя!»

II. Мотивація (3–4 хв).

Запитання:

Хто допомагає людям, коли вони хворіють?

Хто рятує тварин?

Хто захищає природу?

Висновок: «Усі ці люди мають одну спільну мету — зберегти життя»

III. Оголошення теми і мети (1 хв).

«Тема нашого уроку — “Професії, що зберігають життя”

Сьогодні ми познайомимося з ними через гру.

IV. Актуалізація знань (гра «Мозковий штурм») (5 хв).

Завдання: назвати якомога більше професій, пов'язаних з біологією

Приклади: лікар, ветеринар, еколог, біолог, фармацевт, лаборант

V. Набуття знань і досвіду (ігрові активності).

5.1 «Моя асоціація»

- «Що для вас важче: обрати одяг чи обрати майбутню професію?»
- Чи можна обрати сучасну професію, не знаючи біології?
- Чи існують професії, які можуть врятувати планету?
- Напишіть 3 слова, які спадають на думку, коли ви чуєте «Професія біолог»:
1. _____ 2. _____ 3. _____

5.2 Галузі біології та професії

З'єднайте професію з її описом (використовуючи дані):

<i>Професія</i>	<i>Опис діяльності</i>
Еколог	Розробляє нові технології, використовує живі організми для виробництва корисних продуктів
Біотехнолог	Вивчає взаємодію організмів з довкіллям, аналізує стан повітря, води та ґрунту
Агроном	Спеціаліст, який вивчає мікроорганізми (бактерії, віруси, гриби)
Лаборант	Ключовий фахівець у сільському господарстві, вирощує рослини, підвищує врожайність
Лікар/Мікробіолог	Проводить аналізи, працює з мікроскопом

5.3 «Біо-крокодил»

(Крокодил – це весела командна гра, у якій один гравець за допомогою жестів і міміки показує слово або фразу, а інші намагаються відгадати її. Говорити, писати чи видавати звуки не можна — лише показувати!)

Ветеринар: Робити укол коту, слухати серцебиття (стетоскоп), одягати «конус» на собаку.

Зоолог: Спостерігати у бінокль за птахами, рахувати пінгвінів, імітувати рик лева.

Ботанік: Запилення (бджілка переносить пилок з квітки на квітку). Гербарій (суха квітка між сторінками книги)

Еколог: Очищення води, порятунок тварин, сортування сміття.

5.4 «Екстрена ситуація» (командна робота)

Команди отримують конверти:

1. У лісі зникли птахи
2. У місті забруднена річка
3. Захворіли домашні тварини
4. Потрібно створити новий сорт пшениці

Завдання:

Який фахівець потрібен?

Чому саме він?

Як він допоможе?

(Представник команди коротко презентує)

5.5 «Знайди шпигуна»

Зоолог

Ботанік

Еколог

Бухгалтер

Пояснити, хто зайвий і чому

5.6 «Реклама професії»

Кожна команда створює міні-рекламу:

(придумати слоган, показати міні-сценку, користь для людей, емоційна подача)

5.7 « Професія майбутнього»

Якою буде біологічна професія у 2050 році? (презентація ідеї)

Хто важливіший для суспільства: еколог чи ветеринар?

5.8 «Інтерв'ю з майбутнім» (рольова гра)

Один учень — журналіст, Інший — біолог 2050 року.

Запитання:

1. Які проблеми ви вирішуєте?
2. Які технології використовуєте?
3. Чому ваша професія важлива?

VI. Підсумкова частина уроку

6.1 Підбиття підсумків основної частини уроку

6.2 Саморефлексія

Мені цікава професія _____

тому що в ній потрібні знання з біології _____

6.3 Домашнє завдання на робочому аркуші: «Біологія в моєму майбутньому».

Тема: Коли руда змінила долю краю: Кривий Ріг і професії, народжені надрами

Мета уроку:

- показати, як відкриття залізної руди вплинуло на розвиток Кривого Рогу;
- ознайомити учнів із професіями, що виникли та розвинулися завдяки гірничо-металургійному комплексу;
- сформувати уявлення про зв'язок між історією краю, економікою та вибором професії;
- розвивати вміння аналізувати власні інтереси й співвідносити їх із потребами регіону.

Тип уроку: інтегрований (історія + географія + профорієнтація).

Форма роботи: бесіда, робота в групах, елементи дискусії.

Обладнання: карта Криворізького басейну, фото шахт і кар'єрів, картки з професіями.

Хід уроку:

I. Організаційний момент (1–2 хв).

Привітання. Налаштування на роботу.

Вступне запитання до класу:

«Як ви думаєте, чи може один природний ресурс змінити долю цілого міста або регіону?»

II. Мотивація навчальної діяльності (3–4 хв).

Учитель:

«Кривий Ріг — місто, яке виросло не випадково. Його доля тісно пов'язана з червоною залізною рудою, що залягає під нашими ногами. Сьогодні ми поговоримо не лише про історію, а й про **професії**, які народилися завдяки цій руді».

III. Оголошення теми та мети уроку.

3. Історичний екскурс.

«Коли руда заговорила» (7–10 хв)

- Коротка розповідь учителя;
- ХІХ століття — відкриття покладів залізної руди;
- початок промислового видобутку;
- перетворення невеликого поселення на великий індустріальний центр;
- поява шахт, кар'єрів, заводів, залізниці.

Акцент: без руди не було б Кривого Рогу таким, яким ми його знаємо сьогодні.

ІV. Профорієнтаційний блок.

«Професії, які дала руда» (10–12 хв)

Робота в групах

Клас ділиться на 3–4 групи. Кожна отримує картки з професіями.

Приклади професій:

- гірник, шахтар;
- маркшейдер;
- геолог;
- машиніст екскаватора;
- інженер-металург;
- збагачувач руди;
- електрослюсар;
- еколог гірничого виробництва;
- інженер з охорони праці;
- ІТ-фахівець у гірничій галузі.

Завдання групи:

1. Обрати 2–3 професії.
2. Визначити:
 - чим займається фахівець;
 - які якості та знання потрібні;
 - чому ця професія важлива для Кривого Рогу.
3. Короткі виступи груп.

V. Сучасність і майбутнє (5–7 хв).

Бесіда з елементами дискусії:

- Чи змінилися гірничі професії сьогодні?
- Яку роль відіграють технології, автоматизація, екологія?

- Чи може Кривий Ріг існувати без гірничої справи?

Підкреслити:

Сучасні професії – це не лише важка фізична праця, а й наука, ІТ, екологія, управління.

VI. Рефлексія.

«Я і мій край» (5 хв)

Учням пропонується завершити речення:

- «Мене здивувало, що...»
- «Я зрозумів(ла), що професія може...»
- «Для нашого міста важливо, щоб молодь...»

(усно або письмово).

VII. Підсумок уроку (2 хв).

Учитель:

«Руда змінила долю Криворіжжя, але майбутнє краю залежить від людей, які обирають свій професійний шлях сьогодні. Можливо, серед вас — майбутні інженери, екологи, науковці, які напишуть нову сторінку історії міста».

VIII. Домашнє завдання (на вибір):

1. Міні-есе: «Професія, яка потрібна Кривому Рогу сьогодні».
2. Дослідити професію одного з членів родини, пов'язану з промисловістю міста
3. Створити постер або презентацію «Кривий Ріг – місто професій».

Предмет: англійська мова

Клас: 8

Вчитель: Кудрявцева О.В.

Тема: The World of Work (Світ професій)

Мета уроку:

навчальна: ознайомити учнів з новою лексикою з теми «Professions», формувати навички вживання нових слів у мовленні, розвивати навички аудіювання, читання та говоріння;

розвивальна: розвивати критичне мислення та мовленнєві компетенції, формувати навички співпраці в парі та групі, розвивати вміння висловлювати власну думку;

виховна: виховувати повагу до різних професій, сприяти усвідомленню важливості вибору майбутньої професії, формувати відповідальність за власне майбутнє.

Очікувані результати: на кінець уроку учні зможуть:

- називати та описувати професії англійською мовою;
- використовувати нову лексику у простих висловлюваннях;
- ставити та відповідати на запитання про професії;
- працювати в групах та презентувати результати.

Тип уроку: Засвоєння нових знань (презентація нової лексики).

Обладнання: підручник *Prepare 8*, презентація, роздатковий матеріал.

Хід уроку:

I. Організаційний момент (2 хв).

Teacher: *Good morning! How are you today? Look at the screen and choose your mood. (Учні обирають свій настрій та пояснюють, чому вони обрали цю картинку)*

II. Мотивація навчальної діяльності (3 хв).

Teacher: Let's watch the video and discuss the topic of the lesson.

Teacher: So, what is the topic of the lesson? What jobs did they mention in the movie? What jobs do people you know do? What job might you want to do?

III. Актуалізація опорних знань (5 хв).

1. Гра «Snowball». (Перший учень називає професію, другий повторює слово першого та додає своє, і так далі).
2. SB, ex 1 p 102. Label the photos with the jobs in the box. Then listen and check. (Учні виконують завдання у підручнику, паралельно прикріплюють слова до малюнків на дошці).

IV. Вивчення нового матеріалу (15 хв).

Презентація лексики.

1. Teacher: It's time to learn the new words. Look at the screen and repeat after me. (Вчитель презентує нову лексику на слайдах, учні повторюють хором та індивідуально).
2. SB ex 3 p 102. Answer the questions and guess the job. (Учні читають запитання у підручнику та відгадують професію).
3. Listening. SB ex 2 p 102. Listen to 6 people describing their jobs. What are their jobs?
4. Pair work. SB ex 4 p 102. Discuss the questions in pairs. (Здобувачі освіти ставлять один одному запитання та відповідають на них)

V. Закріплення та застосування знань (10 хв)

1. WB ex 1 p 72. Complete the puzzle using the clues below, then find the hidden word.
2. WB ex 2 p 72. Read the short texts and say what these teens want to do. Choose the suitable job for them.
3. Group work. Create mini-poster «Job Profile».
 - name of profession
 - duties
 - skills
 - Present in class (1 min).

VI. Підсумок уроку (5 хв).

Гра «Microphone»:

- *Today I learned...*

- *My favourite job is...*

VII. Рефлексія (3 хв).

EXIT TICKET: finish the sentences:

Today I learned _____

Now I can _____

One question I still have _____

VIII. Домашнє завдання (2 хв)

1. WB ex 3 p 72 (choose the odd one out).
2. Learn the new words, SB p 143.

Предмет: математика
Клас: 5
Вчитель: Мелетич Н.В.

Тема уроку: Десяткові дроби. Сто доріг – одна твоя

Мета:

Навчальна: узагальнити знання учнів з теми «Десяткові дроби»; ознайомити учнів із різноманіттям світу професій, показати учням зв'язок математичних знань у різних сферах діяльності людини;

Розвивальна: розвивати уміння аналізувати, класифікувати, порівнювати, робити висновки розвивати вміння аналізувати власні інтереси та здібності;

Виховна: виховувати позитивне ставлення учнів до профорієнтації, повагу до будь-якої праці.

Тип уроку: урок закріплення знань, умінь і навичок.

Форма проведення уроку: урок-гра.

Обладнання: картки з назвами професій, аркуші паперу, кольорові маркери, ручки, сердечка різних кольорів.

Хід уроку:

Організаційний момент:

Вітаю, вас усіх на нашому уроці. Сьогодні ми проведемо незвичайний урок. Ми вирушимо у подорож Країною Професій, де ви дізнаєтеся, як кожна

професія з представлених пов'язана з математикою. Під час нашого уроку треба дотримуватися певних правил: уважно слухати, не викрикувати, підтримувати один одного. І нас чекає перша вправа «Мій настрій». Вам треба обрати сердечко зі своїм настроєм, з яким ви прийшли на урок та прикріпити його на дошку на велике серце.

Зараз ми об'єднаємося в команди за допомогою жеребкування. Вам треба витягнути листочок де є номер команди. (Кожен учень витягує листочок з номером, щоб поділитися на 3 команди)

2. Мотиваційний момент.

Учитель: Скільки професій існує у світі?

Діти говорять свої відповіді

Учитель: У світі налічується понад 45 000 професій, а в Україні – близько 9 000. А ви вже обрали свою майбутню професію?

3. Основна частина.

Учитель: Краще познайомитися з професіями, для тих учнів, які ще не визначилися зі своєю майбутньою професією, нам допоможе наступна вправа «**Де ховається математика**». Кожна команда отримує листочки з завданнями. Треба з'єднати професію, де математика є ключовою з поясненням, що робить людина даної професії:

Програміст; інженер-будівельник; фінансовий аналітик; дизайнер/архітектор; кухар/кондитер.

алгоритми та логічні операції; розрахунки площі, об'єму та міцності конструкцій; робота з відсотками, прогнозування доходів; використання геометричних фігур та масштабів; розрахунок пропорцій інгредієнтів та часу приготування.

Діти говорять свої відповіді.

Зараз ми пограємо у гру «**Професія моїх батьків**». І вам треба буде не лише розв'язати задачу, а відгадати про професію чиїх батьків йде мова:

1. Мій тато – водій, йому треба розрахувати, скільки палива знадобиться на поїздку 400 км, якщо машина витрачає 8,5 л пального на 100 км.

2. Скільки треба солі, щоб посолити 6,5 картоплі, якщо на один кілограм картоплі треба 0,32 грама солі?
3. Без податку вартість товару становить 64278,39 грн, скільки коштів треба перерахувати бухгалтеру на рахунок постачальнику, якщо коефіцієнт податку 1,2?
4. За 15 хвилин вчитель перевіряє 3 зошити. За скільки годин він перевірить 15 зошитів?
5. Із шахти підіймають руду зі швидкістю 0,52 м/с. На яку висоту піднімиться руда за 1 хвилину.
6. Ліфтери звітують директорові, що вони ремонтують в середньому за добу 4,38 ліфтів за добу. Скільки ліфтів в середньому за рік ремонтують ліфтери згідно річного звіту директорові.

Діти говорять свої відповіді.

Учитель: тепер розберемо формулу вибору професії, три компоненти успішного вибору професії:

1. **ХОЧУ** – твої інтереси та бажання.
2. **МОЖУ** – твої здібності та стан здоров'я.
3. **ТРЕБА** – потреби ринку праці.

Учитель: тепер уявімо, що ми з вами не чуємо один одного і вам треба пояснити професію без слів, гра «Пантоміма», інші мають її відгадати. Це допомагає зрозуміти особливості робочих дій. (професії: фінансист, музикант, інженер, електрик, пілот, моряк).

4. Підсумок уроку.

Гра «Мікрофон»

Учні використовують уявний мікрофон, відповідаючи на питання:

- Що для вас було найцікавішим?
- Що було найлегшим/найважчим?
- Що нового дізналися про професії?
- Про яку професію ви ще б хотіли дізнатися?
- Чи змінилися ваші думки про майбутню професію?

- Оцініть роботу вашої команди (у кожної команди на парті смайлики)

ПРАЦЮВАВ ВІДМІННО	ПРАЦЮВАВ ДОБРЕ	ПРАЦЮВАВ ПОСЕРЕДНЬО
		

5. Домашнє завдання: Розпитати батьків про їхню роботу та скласти список із 5 якостей, необхідних для їхньої професії.

Предмет: географія
Клас: 9
Вчитель: Павлиш О.О.

Тема уроку: Від руди до професії: географія промислового Кривбасу

Мета уроку: Навчити учнів пояснювати взаємозв'язок між природними ресурсами та розвитком промисловості; аналізувати чинники формування промислового центру; визначати роль географії у виборі професії.

Завдання уроку:

- ✓ Формувати уявлення про природно-ресурсний потенціал Кривого Рогу.
- ✓ Розвивати ключові компетентності: критичне мислення, інформаційну та комунікативну, картографічну компетентність.
- ✓ Активувати наскрізні уміння: екологічна безпека і сталий розвиток, громадянська відповідальність, підприємливість і фінансова грамотність.

Очікувані результати: учні зможуть пояснювати, чому Кривий Ріг став центром металургії; наводити приклади професій, пов'язаних з промисловістю міста; визначати роль географії у виборі професійного шляху.

Тип уроку: дослідницький, практико-орієнтований.

Обладнання: карти України та Криворізького залізорудного басейну, атласи, мультимедійна презентація, картки кейсів професій: «Професійна карта Кривого Рогу», інтерактивна панель.

Хід уроку:

I. Вступна частина (актуалізація та мотивація)

1. Емоційне залучення (3 хв).

Метод «Метал навколо нас» (назвати предмети із металу, які знаходяться в класній кімнаті та вдома).

Обговорення: Звідки походить метал? Які професії стоять за його появою?

Проблемне питання: Як природні ресурси Кривого Рогу вплинули на розвиток міста і вибір професій його мешканців?

Актуалізація знань (5 хв)

Мозковий штурм:

- ✓ Якими природними ресурсами забезпечений Кривий Ріг?
- ✓ Як природні ресурси Кривого Рогу вплинули на розвиток міста і вибір професій його мешканців?

II. Основна частина (діяльнісний етап)

Практична діяльність (5 хв)

Робота з картою (знайти і показати на карті)

- ✓ Криворізький залізорудний басейн;
- ✓ транспортні шляхи, які проходять через Дніпропетровську область;
- ✓ водні та енергетичні ресурси Кривбасу.

Завдання учням: Пояснити, чому саме на території Кривого Рогу сформувався потужний промисловий центр.

Зустріч із запрошеним гостем (5 хв)

Гість: Олена Бублій, вчитель хімії, колишній працівник лабораторії Центрального гірничо-збагачувального комбінату (ЦГЗК).

Орієнтовні запитання для бесіди:

- Якою була Ваша професія та основні обов'язки?
- Які знання були найважливішими у роботі?
- Що б Ви порадили сучасним дев'ятикласникам щодо вибору професії?

3. Профорієнтаційний практичний блок (15 хв.)

Робота в групах

Кожна група отримує картку кейсу професії та бланк «Професійна карта Кривого Рогу».

Завдання: ознайомитися з інформацією про професію, визначити зв'язок професії з природними ресурсами та промисловістю, заповнити професійну карту.

Короткий захист результатів (по 1 хв. від групи).

III. Підсумок та рефлексія

1. Узагальнення та рефлексія(5 хв.)

Метод «Ланцюжок розвитку»

Природні ресурси → Промисловість → Місто → Професії → Майбутнє
Обговорення ролі географії у професійному самовизначенні.

2. Оцінювання

Формувальне: спостереження, взаємооцінка.

3. Домашнє завдання (на вибір)

- ✓ Міні-дослідження: «Професії моєї родини та промисловість Кривого Рогу».
- ✓ Інфографіка «Професії промислового міста: сьогодні і завтра».
- ✓ Коротке есе «Чи бачу я своє майбутнє у промисловому місті?».

☉ Професійна карта Кривого Рогу

Урок географії (9 клас)

Тема: «Від руди до професії: географія промислового Кривбасу»

☉ Мета роботи

Показати, як природні ресурси та промисловість Кривого Рогу формують професії міста і допомогти учням задуматися про власний професійний маршрут.

🌿 Завдання для групи

Заповніть професійну карту, працюючи з підручником, картою, підказками вчителя та власними знаннями.

★ Назва професії

(гірничий інженер / металург / геолог / еколог / IT-спеціаліст / логіст тощо)

1 Чим займається фахівець?

(Коротко опишіть основні обов'язки)

2 З якими ресурсами або виробництвами пов'язана професія?

☐ залізна руда	☐ енергетика
☐ металургійне виробництво	☐ екологічний контроль
☐ транспорт і логістика	☐ цифрові технології
☐ інше: _____	
-
-

3 Які знання та шкільні предмети потрібні?

☐ географія	☐ інформатика
☐ математика	☐ біологія
☐ фізика	☐ українська мова
☐ хімія	☐ іноземні мови

Пояснення:

4 Де можна працювати у Кривому Розі?

(підприємства, установи, організації)

5 Які перспективи цієї професії?

- затребувана зараз
- буде актуальною у майбутньому
- потребує модернізації
- з'являються нові спеціалізації

Поясніть чому:

6 Переваги та виклики професії

Переваги:

Виклики / ризики:

7 Особистий висновок групи

Чи могла б ця професія зацікавити сучасного підлітка? Чому?

Бонус-питання (за бажанням)

Яка нова професія може з'явитися в Кривому Розі через 10–15 років у цій сфері?

▣ Картки кейсів професій Кривого Рогу

🔗 КЕЙС 1. ГІРНИЧИЙ ІНЖЕНЕР

Сфера: видобуток корисних копалин

Хто це?

Фахівець, який планує та контролює видобуток залізної руди в кар'єрах і шахтах.

Чим займається?

- проектує розробку родовищ;
- контролює безпеку робіт;
- оптимізує видобуток ресурсів.

Які знання потрібні?

Географія, математика, фізика, інформатика.

Де працює у Кривому Розі?

Гірничо-збагачувальні комбінати, кар'єри.

Перспективи

Професія модернізується: автоматизація, цифрові технології, екологічний контроль.

🔥 **КЕЙС 2. МЕТАЛУРГ**

Сфера: переробка руди, виробництво металу

Хто це?

Спеціаліст, який контролює процеси виплавки та обробки металу.

Чим займається?

- керує технологічними процесами;
- слідкує за якістю металу;
- впроваджує нові технології.

Які знання потрібні?

Хімія, фізика, математика, географія.

Де працює у Кривому Розі?

Металургійні підприємства та заводи.

Перспективи

Зростає роль екологічних і енергоощадних технологій.

🔭 **КЕЙС 3. ГЕОЛОГ**

Сфера: дослідження надр

Хто це?

Фахівець, який досліджує родовища корисних копалин і прогнозує їх запаси.

Чим займається?

- аналізує породи;
- складає геологічні карти;
- проводить польові дослідження.

Які знання потрібні?

Географія, біологія, хімія, математика.

Де працює у Кривому Розі?

Геологічні служби, наукові установи, підприємства.

Перспективи

Поєднання з ІТ, супутниковими знімками, 3D-моделюванням.

🔑 КЕЙС 4. ЕКОЛОГ

Сфера: охорона довкілля

Хто це?

Фахівець, який контролює вплив промисловості на природу та здоров'я людей.

Чим займається?

- проводить екологічний моніторинг;
- розробляє природоохоронні заходи;
- контролює викиди.

Які знання потрібні?

Біологія, географія, хімія, екологія.

Де працює у Кривому Розі?

Промислові підприємства, лабораторії, органи контролю.

Перспективи

Попит зростає через екологічні виклики та євроінтеграцію.

🔑 КЕЙС 5. ІТ-ФАХІВЕЦЬ У ПРОМИСЛОВОСТІ

Сфера: цифрові технології

Хто це?

Спеціаліст, який автоматизує виробничі процеси та аналізує дані.

Чим займається?

- програмує системи керування;
- працює з датчиками та даними;
- оптимізує виробництво.

Які знання потрібні?

Інформатика, математика, фізика.

Де працює у Кривому Розі?

Промислові підприємства, ІТ-відділи, стартапи.

Перспективи

Одна з найперспективніших професій майбутнього.

■ КЕЙС 6. ЛОГІСТ

Сфера: транспорт і управління потоками

Хто це?

Фахівець, який організовує перевезення сировини та готової продукції.

Чим займається?

- планує маршрути;
- оптимізує витрати;
- координує постачання.

Які знання потрібні?

Географія, математика, інформатика, економіка.

Де працює у Кривому Розі?

Транспортні компанії, промислові підприємства.

Перспективи

Попит зростає через глобалізацію та розвиток інфраструктури.

Предмет: технології

Клас: 5

Вчитель: Прохорова Н.Л.

Тема: Великодня писанка – символ життя та вічності

Мета: Ознайомити учнів з історією виникнення, технологією виготовлення інтер'єрної прикраси, розкрити символіку кольорів. Розвивати навички самостійного пошуку додаткової інформації, творчу уяву, фантазію, естетичні смаки, образне мислення, зв'язне мовлення. Виховувати цікавість до духовної культури українців. Вчити творчо працювати, та створювати власні композиції для прикрашення оселі. Показати тісний зв'язок між художнім мистецтвом, технологією та археологією.

Обладнання: мультимедійний проєктор, картон, ножиці, віск, фіамірам, фетер, декорний матеріал до Великодня.

Хід уроку:

I Організація класу

II Мотивація навчальної діяльності

«Секретні коди предків»

Існує легенда про те, що поки люди пишуть писанки – доти існує світ. Кожен орнамент – це «sms повідомлення» з минулого. Сонце, нескінченність, грабельки – це не просто лінії, а побажання врожаю, здоров'я чи захисту.

- Чому писанку ніколи не варили і не їли?

Між крашанкою і писанкою існує фундаментальна різниця.

Крашанка – це ретуальне значення їжі. Саме крашанками «христосаються»

Писанка – для оберега. Це сире яйце, рідше порожня шкарлупа.

Гра «Колір мого настрою»

(діти обирають колір писанки)

III Актуалізація опорних знань

- Як ви розумієте слова О.Довженка? «Пташине яйце розписане мініатюрним орнаментом називають писанкою»

Цей вислів – не просто сухе визнання терміну, а справжнє поетичне бачення української культури. Довженко завжди тяжів до філософських роздумів. І пояснював це так: маленький предмет містить у собі величезний духовний об'єм. Яйце – крихке але, воно несе в собі потенціал нового життя.

IV Вивчення нового матеріалу

- Як ви розумієте слово Великдень?

Великдень в українців завжди асоціюється з писанкою. Важко уявити собі Великдень без писанок, які і око радують, і нечисту силу відганяють. І це зрозуміло. Розписане по-мистецьки яйце створює особливий настрій. Писанка – це витвір мистецтва, символ України, пам'ять про рідну землю, рідний край, оберіг на цій землі. Не даремно все найкраще порівнювали із писанкою.

У народі про гарну дівчину часто кажуть: «Така гарна, як писанка». Т.Г.Шевченко порівнює красу і мальовничість рідного краю такими словами: «Село на нашій Україні, неначе писанки село...»

Про Музей. А ви знали, що у нас в Україні, в місті Коломия, на Івано-Франківщині, є Музей писанки – єдиний у світі. Він володіє понад 6000 писанками, представлених з різних регіонів України і не тільки (перегляд відео).

- Так яка висота музею?

Про техніки виготовлення святкових яєць: писанки, крашанки, крапанки, шкрябанки або дряпанки, мальованки.

(перегляд відео)

Тож, я думаю, ви погодитесь зі мною, що писанкарство тісно пов'язане з художньою творчістю. Тому що для того, щоб створити шедевр, треба хист, натхнення і особливо бажання творити та дивувати світ. (Виступ художника)

Практична робота.

Робота в групах

- 1.Створення інтер'єрної прикраси.
- 2.Малювання на воску.

V. Закріплення та застосування знань

Розповідь про легенду

За легендою Ісус Христос, коли ще був дитиною, любив курей, грався з ними годував їх. І Богоматір, щоб зробити щось добре для своєї дитини, розмальовувала курячі яйця і дарувала синові в якості іграшки. Коли розпочався суд над Хрестом, матір Божа пішла до Пілата і щоб задобрити, принесла йому в дарунок розмальовані яйця. Вона поклала їх у фартух і коли впала перед Понтієм, прохаючи про сина, яйця викотилися з фартуха і покотились по всьому світу. Відтоді вони служать для нас спогадом про страждання Христові і його воскресіння.

Виставка дитячих робіт

VI Підсумок уроку. Рефлексія.

Досліджуючи матеріали археологічних експедицій з вивчення трипільської культури V-II тис. до н.е. вчені побачили на кераміці малюнки, які дуже нагадують орнамент на сучасних писанках (перегляд відео про археологів та замок кохання)

- Про що дізнались на уроці?
- Що вас здивувало ?
- Які знаки ви додали б на писанці для того щоб їх розпізнавали майбутні покоління?

Предмет: інформатика
Клас: 9
Вчитель: Сергєєва О.І.

Тема уроку: UI-дизайн: перші кроки розробника

Тип уроку: Комбінований (засвоєння нових знань + практичне застосування).

Мета:

Навчальна: сформувати поняття про User Interface (UI), ознайомити з принципами зручного дизайну; навчити створювати візуальні прототипи в Canva та реалізовувати їх за допомогою бібліотеки tkinter мови програмування Python.

Розвивальна: розвивати логічне та критичне мислення, естетичний смак, навички алгоритмізації.

Виховна: виховувати відповідальне ставлення до створення інтелектуального продукту, цифрову грамотність.

Очікувані результати: Учень пояснює різницю між UI та UX; створює макет вікна в графічному редакторі; пише код мовою Python для створення вікна з кнопками та текстовими полями згідно з макетом.

Обладнання: Комп'ютери з доступом до мережі Інтернет, встановлене середовище IDLE або PyCharm, акаунти Canva, презентація.

Хід уроку:

I. Організаційний момент (1-2 хв)

Вітання. Перевірка готовності до уроку. Створення позитивного настрою: *«Сьогодні ми відчуємо себе не просто учнями, а справжніми розробниками програмного забезпечення (Software Developers).»*

II. Мотивація навчальної діяльності (3 хв)

Питання до класу: Чому одна програма нам подобається з першого погляду, а іншою не хочеться користуватися, навіть якщо вона корисна?

Висновок: Сьогодні ми навчимося робити ваші програми не лише функціональними, а й красивими та зрозумілими.

III. Актуалізація опорних знань (5 хв)

Бліц-опитування: Що таке об'єкт у програмуванні? Які властивості має вікно програми?

Вправа «Впізнай інтерфейс»: На екрані показуються скріншоти відомих додатків (Instagram, Telegram, Windows Calculator). Завдання: назвати основні елементи (кнопки, іконки, поля вводу).

IV. Вивчення нового матеріалу (15-20 хв)

Що таке UI дизайн? Це візуальна частина програми: кольори, шрифти, відступи та кнопки.

Правило 3-х кліків: Користувач має дістатися будь-якої функції не більше ніж за 3 кроки.

Контрастність: Текст має бути читабельним.

Перш ніж відкрити редактор, дизайнер має керуватися основними принципами:

Принцип візуальної ієрархії: Найважливіші елементи (кнопка «Купити» або «Увійти») мають бути найбільшими або найяскравішими. Око користувача спочатку помічає те, що виділяється контрастом.

Правило «Повітря» (White Space): Не намагайтеся заповнити кожен піксель екрана. Відступи між кнопками та текстом дозволяють інтерфейсу «дихати», а користувачу – швидше фокусуватися на головному.

Консистентність (Єдність): Якщо одна кнопка у вашій програмі закруглена і синя, всі інші кнопки мають бути такими ж. Різні стилі в одному вікні створюють відчуття хаосу.

Доступність (Accessibility): Колір тексту та фону повинні мати високий контраст. Наприклад, світло-сірий текст на білому фоні – це помилка, оскільки його важко читати.

Прототип – це чернетка майбутньої програми. В Canva ми фокусуємося на формі та кольорі, не відволікаючись на код.

Алгоритм роботи в Canva для UI:

- 1. Створення полотна:** Використовуємо розмір у пікселях, який відповідає майбутньому вікну в Python (наприклад, 400x300 px).
- 2. Сітка (Grid):** Вирівнюйте елементи за однією лінією. В Canva для цього зручно використовувати «Напрямні» (Rulers & Guides).

3. Вибір палітри:

Використовуйте правило 60-30-10:

60% – основний колір (фон),

30% – вторинний,

10% – акцентний (для головної кнопки).

Порада: Використовуйте інструмент «Style» в Canva, щоб автоматично підібрати гармонійні кольори.

- 4. Елементи:** Замість складних ілюстрацій використовуйте прості форми (Rectangle для кнопок, Text для написів).

Головний секрет перенесення дизайну – це **HEX-коди** кольорів.

У Canva натисніть на колір елемента, скопіюйте код (наприклад, #2A9D8F).

В Python (Tkinter) вставте цей код у параметр bg (background) або fg (foreground).

Приклад логіки перенесення:

У Canva: Текст «Login» має шрифт Montserrat, розмір 18, колір #333333.

У Python: label = tk.Label(root, text=«Login», font=(«Montserrat», 18), fg=«#333333»).

Реалізація в Python (Tkinter): Пояснення базового коду:

```
import tkinter as tk
```

```
root = tk.Tk()
```

```
root.title(«Мій перший UI»)
```

```
root.geometry(«400x300»)
```

```
root.configure(bg=«#f0f0f0») # Колір з нашого прототипу Canva
```

```
label = tk.Label(root, text=«Привіт, користувачу!», font=(«Arial», 14))
```

```
label.pack(pady=20)
```

```
btn = tk.Button(root, text=«Натисни мене», bg=«blue», fg=«white»)
```

```
btn.pack()
```

```
root.mainloop()
```

V. Закріплення та застосування знань (15 хв)

ПРАКТИЧНА РОБОТА

Завдання:

Етап I: Зайти в Canva, обрати шаблон «Логотип» або створити чистий аркуш. Накидати макет форми авторизації (Заголовок, поле Login, поле Password, кнопка «Увійти»).

Етап II: Відкрити Python. Використовуючи бібліотеку tkinter, перенести свій дизайн у код. Підібрати кольори (HEX-коди) з вашого макету в Canva.

VI. Підсумок уроку. Рефлексія (3 хв)

Метод «Світлофор»:

Зелений: Все вийшло, я розумію, як пов'язати дизайн і код.

Жовтий: Було важко підібрати координати або властивості в Python.

Червоний: Потрібна допомога з основами бібліотеки tkinter.

VII. Домашнє завдання (1-2 хв)

Диференційоване:

Середній рівень: Змінити колір фону та тексту створеного вікна на інші контрастні кольори.

Достатній рівень: Додати у вікно третій елемент – поле для введення (Entry).

Високий (творчий) рівень: Створити макет «Калькулятора» в Canva та реалізувати розстановку кнопок 0-9 у вікні Python за допомогою методу .grid().

Предмет: Англійська мова

Клас: 5

Вчитель: Скобкарьова О.О.

Тема уроку: The world of jobs (Світ професій)

Тип уроку: узагальнення та систематизація знань

Мета уроку:

Навчальна: узагальнити та закріпити лексику з теми “Working life”; тренувати вживання конструкцій: *He/She is a... He/She works... He/She helps...*; удосконалювати навички вживання The Present Indefinite Tense та The Present Continuous Tense; удосконалювати навички діалогічного та монологічного мовлення.

Розвивальна: розвивати вміння аналізувати вивчений навчальний матеріал, систематизувати, логічно викладати думки; сприяти збагаченню словникового запасу та розвитку зв'язного мовлення; розвивати вміння працювати в команді.

Виховна: формувати інтерес до вибору майбутньої професії; виховувати повагу до будь-якої праці; сприяти професійному самовизначенню.

Очікувані результати: вільно використовувати лексику теми; описувати професії (2–4 речення); відповідати на питання про роботу; працювати в групі та брати участь в іграх.

Обладнання: ноутбук, інтерактивна дошка, флешкартки з назвами професій, картки із завданнями, картки для групової роботи.

Хід уроку:

I. Організаційний момент (1–2 хв)

Привітання

Good morning, children! I'm glad to see you! How are you today?

II. Мотивація навчальної діяльності (3–5 хв)

The topic of our lesson is “The World of Jobs”. Today we will revise professions and play interesting games! During this lesson we'll speak a lot about different professions and job qualities.

Бесіда:

- Do you want to have a good job in the future?
- What jobs do you know?

III. Актуалізація опорних знань (5–7 хв)

Вправа 1: Revising vocabulary (SB ex.1, p.72)

Let's remember the names of the professions.

- doctor
- teacher
- pilot
- cook
- driver
- police officer
- lorry driver
- footballer
- firefighter
- journalist
- nurse

Thank you. OK, pupils, let's move on!

Вправа 2: Finish the sentences (SB ex.2, p.72)

There are a lot of professions, but do you know what do they usually do? You need to finish the sentences.

- A doctor helps _____
- A teacher works _____
- A pilot flies _____
- A cook prepares _____

IV. Узагальнення та систематизація знань (20 хв)

Brain Ring (командна гра)

Клас ділиться на 3 команди

Раунд 1: Vocabulary

Dear children, you have a sheet of paper on the table. Look at the first task. Write a sentence to explain how useful each profession is.

Назвати професію + речення:

Учні говорять:

- He is a doctor. He helps sick people.
- She is a teacher. She teaches children.
- He is a firefighter. He puts out fires.
- She is a vet. She takes care of our pets.
- He is a post deliver. He brings us our email.

Раунд 2: Guess the job "Who am I?"

Let's guess some riddles.

Учні отримують картки із завданнями та визначають професію.

- I work in a hospital. I help sick people. I give medicine.
- I work at school. I teach children. I give homework.
- I cook food in a restaurant.
- I help protect people.
- I cut people's hair.

Раунд 3: Grammar

Let's practice. Fill in the gaps with am, is or are.

- He ___ a doctor.
- She ___ a teacher.
- They ___ drivers.
- I ___ a farmer.
- He ___ a lorry driver.
- I ___ a musician.

To do the next exercise you need to be very attentive. Find the mistakes in the sentences and correct them.

- She are a nurse.
- He am a pilot.
- They is firefighters.
- I are a journalist.
- She am a police officer.
- I is a pilot.

Movement break

Children, I think you're tired, so let's have a rest. Everyone, stand up.

Раунд 4: Speaking

I think that all professions are important. We can't be without doctors, teachers, builders or firefighters. How do you think? Do you agree with me? What about you?

- What do you want to be?

- Why?
- Where do you work?

Скласти 3 речення:

- I want to be a...
- I work in...
- I help...
- I wear...

V. Закріплення знань (10–15 хв)

Креативна вправа: “Secret Job”

Етап 1: Yes/No Questions

Учні задають питання:

- Do I help people?
- Do I work in a hospital?
- Do I wear a uniform?
- Do I work with children?

Етап 2: Guess

- I think I am a...
- Am I a...?

Етап 3: Speaking

Учень говорить:

- I am a...
- I work in...
- I help...
- I like this job because...

VI. Підсумок уроку. Рефлексія (3–5 хв)

My dear pupils! Our lesson is coming to the end. Today we've learnt a lot of jobs. Did you enjoy it? Was our lesson interesting? What activities do you like best of all at our lesson? You showed good knowledge in English. Great job! Thank you!

Метод “Незакінчене речення”:

- Today I learned...
- I liked...
- It was interesting...
- My favourite job is...

VII. Домашнє завдання

Написати текст (4-6 речень): “My Dream Job”.

Предмет: Інтегрований урок

Клас: 4

Вчитель: Цал-Цалко Н.О.

Тема уроку: Світ професій: від ідеї до результату

Мета уроку:

Навчальна: розширити знання про сучасні професії; навчити розрізняти сфери діяльності (виробництво, послуги, ІТ); закріпити вміння розв'язувати задачі на знаходження вартості.

Розвивальна: розвивати логічне мислення, культуру мовлення та здатність працювати в команді; збагачувати словниковий запас.

Виховна: формувати повагу до праці та розуміння важливості кожної професії для суспільства.

Очікувані результати: дитина співвідносить професію зі сферою діяльності; розв'язує практичну задачу; складає «хмару слів»; створює макет візитки.

Обладнання: Конверти з картками - назвами професій та завданнями, мультимедійна презентація.

Хід уроку:

I. Організаційний момент (2 хв)

Вправа «Коло успіху» (слайд 1). Пропоную кожному учню/учениці назвати одну дію, яку він/вона вміє робити якнайкраще (наприклад: «Я добре малюю», «Я швидко рахую»).

Налаштування на позитивну співпрацю.

II. Мотивація навчальної діяльності

Показ слайдів із предметами (хліб, сукня, книга).

Запитання: «Скільки людей різних професій працювали, щоб цей предмет з'явився у вас?». Допомагаю учням/ученицям усвідомити взаємозв'язок між різними фахівцями (на слайдах).

III. Актуалізація опорних знань

Гра «Хто я?». Демонструю на моніторі знаряддя праці (стетоскоп, калькулятор, графічний планшет), а учні називають професію.

Активно відтворюємо знання про відомі фахи.

IV. Вивчення нового матеріалу

Об'єдную учнів у 3 групи. На столах лежать «таємні конверти» з картками. Кожна картка містить опис професії без її прямої назви (щоб діти спочатку вгадали) та підказки для класифікації за сферами. Кожна група дістає картки з конвертів. Один учень зачитує опис, інші мають назвати професію. Представник групи виходить до дошки та прикріплює назву професії та малюнок у відповідну колонку (Сфера «Виробництво» (створення товарів); сфера «Послуги» (допомога та сервіс), сфера «Технології» (робота з гаджетами та кодом)) на дошці.

Вміст «Таємних конвертів»

Конверт №1: 1. Ця людина цілими днями грає в ігри, які ще не вийшли у продаж. Її завдання — навмисно робити помилки, врізатися у стіни або натискати всі кнопки одночасно, щоб знайти «баги» (помилки) та допомогти програмістам їх виправити.

- **Хто це?** (*Тестувальник відеоігор*)
- **Завдання для групи:** Поясніть, чому цій людині потрібна гарна пам'ять та уважність?

2. Цей фахівець працює з какао-бобами, цукром та різними начинками. Він створює нові смаки цукерок, вигадує незвичайні форми для плиток та знає все про те, як правильно охолодити солодку масу, щоб вона апетитно хрустіла.

- **Хто це?** (*Шоколатьє*)

- **Завдання для групи:** Подумайте, де цей професіонал бере ідеї для нових рецептів?

Конверт №2. 1. Ця людина робить манікюр та зачіски, але не людям. Її клієнти – собаки та коти. Вона знає, як заспокоїти тваринку, як правильно підстригти шерсть за стандартом породи та які шампуні не щипають очі пухнастикам.

- **Хто це?** (*Грумер*)
- **Завдання для групи:** Чому цій людині важливо знати мову тіла тварин?

2. Цей пілот не сидить у кабіні літака. Він керує маленьким літальним апаратом за допомогою пульта або шолома віртуальної реальності. Він може знімати кіно з неба, доставляти посилки або перевіряти, чи встигли фермери полити поле.

- **Хто це?** (*Оператор дрона*)
- **Завдання для групи:** Які шкільні предмети допоможуть стати професійним пілотом безпілота?

Конверт №3. 1. Ця людина працює з глиною та спеціальним кругом, що швидко обертається. Вона знає секрети вогню та печі, вміє перетворювати шматок брудної землі на витончену вазу, міцний горщик або декоративну фігурку. Її руки завжди в роботі, а вироби прикрашають наші домівки.

- **Хто це?** (*Гончар*)
- **Завдання для групи:** Чому цій людині важливо мати сильні руки та терпіння?

2. Ця людина допомагає тим, хто загубився у світі книжок. Вона знає точне місце кожної історії на полиці — від казок до енциклопедій. Вона підкаже, що почитати ввечері, організує виставку нових видань та стежить, щоб у залі панувала тиша, зручна для читання.

- **Хто це?** (*Бібліотекар*)
- **Завдання для групи:** Які сучасні технології (комп'ютери, сканери) допомагають цій людині в роботі сьогодні?

V. Закріплення та застосування знань

Представник кожної групи обирає собі завдання.

1. Задача на розрахунок закупівлі офісного обладнання (принтер, папір, ноутбук) у межах заданої суми.

Задача: Якщо одна сонячна панель коштує 8500 грн, а нам потрібно 6 штук, чи вистачить нам бюджету у 55 000 грн?

2. Складання «Хмари слів» (якості характеру для лікаря, програміста, вчителя).

3. Дизайн особистої візитки з логотипом обраної професії.

Діти виконують завдання у групах, презентують результати.

VI. Підсумок уроку. Рефлексія

Метод «Незакінчене речення»:

«Якби я став директором компанії, я б найняв...»,

«Найцікавішим завданням сьогодні було...».

VII. Домашнє завдання

Записати 5 професій ваших родичів.

Написати коротке оголошення про пошук працівника (вакансію) на будь-яку посаду.

Предмет: Фізика

Клас: 7

Вчитель: Цоуфал А.В.

Тема: Фізика і світ професій

Мета уроку

Навчальна: розширити уявлення учнів про застосування фізичних знань у різних професіях; показати зв'язок шкільної фізики з реальним життям.

Розвивальна: розвивати пізнавальний інтерес до фізики, логічне мислення, вміння працювати в команді, висловлювати власну думку.

Виховна: сприяти формуванню свідомого ставлення до вибору майбутньої професії, поваги до праці людей різних спеціальностей.

Обладнання : презентація (за наявності), картки з професіями, маркери, аркуші паперу, дошка

Хід уроку:

1. Організаційний момент (2–3 хв).

Привітання учнів. Перевірка готовності до роботи. Створення доброзичливої, робочої атмосфери.

Вступне слово вчителя:

Доброго дня, діти! Сьогодні у нас незвичайний урок. Ми не будемо розв'язувати задачі й записувати формули, але говоритимемо про дуже важливе. Кожен із вас замислювався або ще замислиться над питанням: ким я хочу бути в майбутньому? Яку професію обрати?

Сьогодні ми поговоримо не просто про фізику як шкільний предмет, а про те, як вона щодня допомагає людям у різних професіях: лікарям і водіям, інженерам і кухарам, спортсменам і програмістам. Можливо, ви здивуєтеся, але фізика працює навіть там, де ми не завжди її помічаємо.

Наше завдання сьогодні — побачити зв'язок між фізикою та реальним життям, зрозуміти, навіщо вивчати фізику вже зараз і як ці знання можуть стати частиною вашого майбутнього успіху.

2. Мотивація діяльності (5 хв).

Слово вчителя:

Перед тим як ми почнемо працювати, давайте трохи поміркуємо. Зараз ви навчаєтеся у 7 класі, і здається, що до вибору професії ще дуже далеко. Але насправді саме зараз ви поступово відкриваєте свої інтереси, здібності й нахили. Учитель ставить запитання (усно, у формі бесіди):

- Ким ви мрієте стати у майбутньому?
- Які професії вам здаються цікавими?
- Які шкільні предмети, на вашу думку, знадобляться у цих професіях?

Проблемне запитання вчителя:

А як ви вважаєте, чи існують професії, у яких фізика зовсім не потрібна?

Коротке обговорення. Учитель підсумовує:

Сьогодні ми спробуємо з'ясувати, чи справді можна обійтися без фізики і чому вона є важливою для багатьох професій, навіть тих, які на перший погляд не пов'язані з наукою.

3. Інтерактивна вправа «Вгадай професію» (5 хв).

Слово вчителя:

А тепер пропоную вам невелику гру. Я буду зачитувати короткі описи діяльності людей різних професій. У кожному описі заховані фізичні явища або процеси. Ваше завдання — уважно слухати й спробувати відгадати, про яку професію йдеться.

Учитель зачитує описи, учні відповідають усно або піднімають руку.

Приклади завдань:

Ця людина керує рухом великого транспорту, постійно враховує швидкість, відстань, гальмування та безпеку пасажирів.

Відповідь: *машиніст*.

У роботі цієї людини дуже важливі світло і тінь, відбиття променів, фокусування зображення. Від правильного налаштування залежить результат її роботи.

Відповідь: *фотограф*.

Представник цієї професії працює з електричними колами, дротами, напругою та струмом. Від його знань залежить безпека людей.

Відповідь: *електрик*.

Ця людина працює зі звуком: вміє його підсилювати, змінювати гучність, прибирати шуми.

Відповідь: *звукорежисер (або музикант)*.

У своїй роботі ця людина враховує силу, тиск і міцність матеріалів, щоб будівлі були надійними та безпечними.

Відповідь: *будівельник або інженер*.

Під землею тиск великий,

Світло лампи – шлях єдиний.

Силу, важелі, рух знає –

Хто щодня там працює має?

Відповідь: *шахтар*.

Підсумкове слово вчителя:

Як бачите, у кожній професії ми зустріли фізику: рух, світло, звук, електрику, силу. Фізичні знання допомагають людям працювати точно, безпечно й якісно.

4. Міні-інформаційний блок «Фізика в професіях» (7 хв).

Коротка розповідь учителя з прикладами:

Фізичне явище

Механічний рух

Електричні явища

Світлові явища

Звукові явища

Теплові явища

Професії

Водій, спортсмен, інженер

Електрик, енергетик, айтишник

Лікар, фотограф, дизайнер

Музикант, звукорежисер, лікар

Кухар, будівельник, технолог

Наголос: фізика – основа багатьох сучасних і майбутніх професій.

5. Групова робота «Професія під мікроскопом» (15 хв).

Слово вчителя:

А тепер ми переходимо до основної частини нашого заходу. Ви спробуєте себе в ролі дослідників і розглянете одну професію ніби «під мікроскопом», з точки зору фізики.

Учитель об'єднує учнів у 3-4 групи (за бажанням або випадково).

Слово вчителя:

Кожна група отримає картку з певною професією. Ваше завдання — обговорити її та з'ясувати, яку роль відіграє фізика в цій професії.

Професії для груп (робітничі):

- шахтар
- електрик
- зварювальник
- водій (машиніст, тракторист — на вибір)
- будівельник

Учитель роздає картки та пояснює завдання.

Завдання для кожної групи:

- Які фізичні явища або процеси пов'язані з цією професією?
- Які знання з фізики необхідні для цієї роботи?
- Чому без знань фізики ця професія була б неможливою або значно складнішою?

Інструкція вчителя:

Працюйте разом, слухайте думки одне одного, намагайтеся дійти спільного висновку. На обговорення у вас є кілька хвилин. Потім кожна група коротко представить свої результати.

(Учитель контролює час, за потреби допомагає групам навідними запитаннями.)

6. Рефлексія «Мікрофон» (5 хв).

Учні по черзі завершують речення:

Сьогодні я дізнався / дізналася...

Мене зацікавила професія...

Тепер я розумію, навіщо вивчати фізику...

7. Підсумок уроку (3 хв).

Слово вчителя:

Фізика відкриває шлях до багатьох професій. Вивчаючи її вже зараз, ви робите крок до свого майбутнього.

Подяка учням за активність.

8. Творче завдання (за бажанням)

Намалювати або створити міні-презентацію «Фізика в професії моєї мрії».

Предмет: Інтегрований урок

Клас: 2

Вчитель: Шевченко Г.О.

Тема: Світ професій: від вірша до власного проєкту

Предмети: читання + дизайн і технології.

Тип уроку: інтегрований, комбінований.

Форма роботи: колективна, групова, творча.

Мета уроку

Навчальна

- розширити уявлення учнів про різноманітність професій;
- формувати навички усвідомленого читання;
- ознайомити з поняттям «лепбук» та етапами його створення.

Розвивальна

- розвивати мовлення, пам'ять, увагу, логічне мислення;
- розвивати вміння працювати в групі, домовлятися та презентувати результат;
- формувати творчі навички під час конструювання.

Виховна

- виховувати повагу до праці людей різних професій;
- формувати відповідальність за спільну справу;
- виховувати інтерес до читання та творчої діяльності.

Очікувані результати

Учні:

- називають і описують різні професії;
- відгадують загадки та виразно читають вірші;
- беруть участь у створенні лепбуку;
- працюють у групі та презентують спільну роботу.

Обладнання

Картонна основа для лепбуку, кольоровий папір, ножиці, клей, фломастери, друковані картки з назвами професій, віршами, загадками, ілюстраціями.

Методи та прийоми роботи (сучасні освітні підходи)

- інтерактивна бесіда з елементами діалогу;
- метод «Мозковий штурм»;
- сторітелінг (казкове оповідання);
- кооперативне навчання (робота в групах);
- метод «Навчаючи — вчуся»;
- гейміфікація (рольові елементи «Місто майстрів»);
- візуалізація знань (лепбук);
- рефлексивні методи («Мікрофон», «Незакінчене речення»).

Хід уроку:

I. Організаційний момент та ранкове коло.

Вітання «Коло успіху»: Діти стають у коло. Вчитель: «Я сьогодні — вчитель, і я дарую вам знання. А ким хочете бути ви?». Діти по черзі називають професію та імітують один рух, притаманний їй.

Налаштування. Вправа «Смайлик»: Оберіть наліпку-емодзі, яка описує ваш настрій перед початком подорожі.

II. Мотивація та актуалізація.

Вправа «Мозковий штурм»:

Для чого людині працювати? (Варіанти: гроші, користь іншим, задоволення, розвиток).

Проблемне питання: «Чи може одна людина володіти абсолютно всіма професіями одночасно? Чому нам потрібна допомога фахівців?»

Вправа «Кошик знань»: Запишіть на стікерах назви професій, які ви вже знаєте, і наклейте на «кошик» на дошці.

III. Робота з літературним матеріалом.

1. Стратегія «Кероване читання»:

2. Робота над загадками. Гейміфікація:

1. Гра «Хто я?». Вчитель читає загадку, а учні мають знайти картку-відповідь серед розкладених на столах і підняти її.

3. Вправа «Стіна слів»: Виділення ключових слів: *відповідальність, майстерність, інструменти, професія.*

Хто відгадав — виходить до дошки і прикріплює малюнок-відгадку в майбутній лепбук.

4. Опрацювання оповідання «Подорож до Країни професій».

Етап «Передбачення» (до читання): Покажіть дітям лише заголовок.

Запитання: Як ви думаєте, на чому друзі подорожуватимуть до цієї країни? Кого вони там зустрінуть першим? *Зупинка 1 (після слів Пані Майстрині):* Уявіть, як виглядає «чарівна папка»?

Зупинка 2 (після опису пекаря та лікаря): Які звуки ми чуємо на цій вулиці? Які аромати відчуваємо?

Зупинка 3 (фінал): Чому Пані Майстриня сказала, що важливо працювати «з любов'ю»? Що буде, якщо кухар не любитиме свою справу?

Читання з зупинками.

Оповідання «Подорож до Країни професій».

Одного ранку друзі Даринка, Максим і Левко прокинулись від дивного дзвінка. За вікном стояла пані у барвистому фартушку й тримала в руках чарівну папку.
- Вітаю вас! – сказала вона.-Я Пані Майстриня і запрошую вас до Країни професій.

Діти лише кліпнули очима- і опинилися на великій площі, де всюди панував рух. Лікар уважно оглядав пацієнтів й говорив добрі слова та бажав міцного здоров'я. Пекар діставав із печі рум'яний хліб, і навколо розливався приємний аромат. Поряд швачка вправно шила гарний одяг, а водій обережно віз пасажирів.

– У кожного тут своя важлива справа, - пояснила Пані Майстриня.

– Саме праця робить наше життя зручним і радісним.

Діти зупинились біля столу, за яким працювала дівчина в дивовижному вбранні.

– Я дизайнерка, – усміхнулася вона.

– Я люблю придумувати, створювати і прикрашати світ навколо.

Даринка захопливо сказала: – Я теж люблю фантазувати!

– А я хочу навчати дітей, – додав Левко.

– Я мрію стати рятувальником, - упевнено мовив Максим.

Вони ще довго подорожували по Країні професій, але час промайнув дуже швидко й треба було повертатися. Пані Майстриня подарувала дітям папку.

– Пам'ятайте, кожна професія важлива, якщо виконувати її з любов'ю.

За мить діти повернулися додому, але з новими мріями й розумінням, що у світі не буває неважливих професій.

5. Вправа «Крісло автора»:

Дитина сідає в особливе крісло і каже: «Якби я зустрів Пані Майстриню, я б попросив її показати мені професію... тому що...»

Інструктаж з БЖД у віршах:

«З ножицями не пустуй, пальці свої загартуй. Передавай їх не кінцями, а закритими кільцями!»

IV. Фізкультхвилинка.

- Лікар – руки миємо (рухи миття рук)
- Будівельник – цеглу кладемо
- Водій – кермо крутимо
- Пекар – тісто місимо

V. Перехід до Дизайну і технологій.

Учитель: «Діти, Пані Майстриня подарувала героям папку. А ми з вами зараз перетворимося на **дизайнерів** (як дівчинка з оповідання) і створимо свою власну «чарівну папку» – **ЛЕПБУК!**».

VI. Інтегрована практична діяльність.

Створення інтерактивного лепбуку «Професії».

(Об'єднання учнів у групи за порами року, коли хто народився) .

Група 1 «Рятівники та помічники» (медицина, поліція, ДСНС).

Група 2 «Творці краси» (дизайнери, архітектори, художники).

Група 3 «Майстри техніки» (водії, будівельники, ІТ-фахівці).

Група 4 «Мудреці» (вчитель, бібліотекар, вихователь).

Діяльнісний підхід. Алгоритм роботи в групі:

1.Розподіл ролей: «Читач» (зачитує загадки/вірші), «Художник» (розміщує малюнки), «Спікер» (готується до презентації).

2.Заповнення лепбуку: Кожна група отримує «секретний конверт» від Пані Майстрині. У ньому: кишеньки, вірші-пазли, наліпки та розмальовки.

3.Завдання із зірочкою. Критичне мислення.: Поміркуйте, який інструмент є найважливішим для вашої групи професій? Намалюйте його.

4.Інструктаж з БЖД. Метод «Світлофор»:

Вчитель називає дію (наприклад, «тримати ножиці відкритими»). Якщо це безпечно – діти показують зелену цеглинку LEGO, якщо ні – червону.

VII. Презентація та «Фестиваль професій».

Метод «Навчаючи – вчуся»: Спікери груп виходять до дошки, прикріплюють свою частину до спільної картонної основи та коротко розповідають:

«Наша група досліджувала...

Найцікавішим було те, що...

Наша порада – обирайте професію серцем».

VIII. Рефлексія.

Метод «Мікрофон» (доповнюємо візуалізацією):

Діти передають один одному символічний предмет (наприклад, пензель або іграшковий мікрофон).

Запитання: «Ким би ви хотіли попрацювати рівно один день? Чому?»

Вправа «Дерево професій»: Кожен учень має стікер у формі листочка. На ньому треба написати (або намалювати), ким хочеться стати, і приклеїти до «дерева» на лепбуці.

IX. Підсумок та формувальне оцінювання.

Техніка «Сендвіч похвали»:

Позитивний момент .Ви неймовірно дружно працювали в групах!

Що можна покращити. Наступного разу спробуємо ще швидше прибирати робоче місце.

Позитивний фінал. Тепер наш лепбук стане окрасою класного куточка!.

X. Самооцінювання «Цеглинка успіху»:

Підніміть зелену, якщо ви відчуваєте себе справжнім майстром.

Жовту, якщо вам ще треба трохи потренуватися.

XI. Домашнє завдання з елементом вибору.

Варіант А: Намалювати професію своєї мрії та скласти про неї 2 речення.

Варіант Б (Творчий): Взяти коротке інтерв'ю у батьків: «Чому вони обрали свою професію?».